

ZOOM OP
DE GEMEENTEN
2024

zoom op

UKKEL

Bron

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van
Brussel-Hoofdstad

Vertalingen

SA Production

Lay-out

Nathalie DA COSTA MAYA

Wettelijk depot

D/2023/9334/16

**Reproductie met bronvermelding is
toegestaan**

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en
Observatorium voor Gezondheid en Welzijn
van Brussel-Hoofdstad (2024), Zoom op de
gemeenten: Ukkel, Brussels Hoofdstedelijk
Gewest en Vivalis.Brussels.

Dit document is ook beschikbaar in het Frans.

VOOR MEER INFORMATIE**Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse**

Naamsestraat 59, 1000 Brussel

bisa@perspective.brussels

<https://bisa.brussels/>

**Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van
Brussel-Hoofdstad**

Marion ENGLERT marion.englert@vivalis.brussels

Jonathan UNGER jonathan.unger@vivalis.brussels

Sarah MISSINNE sarah.missinne@vivalis.brussels

Peter VERDUYCKT peter.verduyckt@vivalis.brussels

Belliardstraat 71, Bus 1, 1040 Brussel

observat@vivalis.brussels

[https://www.vivalis.brussels/nl/informerer/
observatoire/observatorium-voor-gezondheid-en-
welzijn-van-brussel](https://www.vivalis.brussels/nl/informerer/observatoire/observatorium-voor-gezondheid-en-welzijn-van-brussel)

Verantwoordelijke uitgevers

Astrid ROMAIN (BISA) en Nathalie NOËL (Vivalis)

1. UKKEL EN ZIJN INWONERS IN EEN NOTENDOP

4

- 1.1. Landschap en stedenbouwkundige structuur van het gemeentelijk grondgebied 4
- 1.2. De inwoners en hun kenmerken 6
- 1.3. Uitdagingen 7

2. BEVOLKING

8

- 2.1. Bevolkingsdichtheid en spreiding in de gemeente 8
- 2.2. Evolutie en loop van de bevolking 9
- 2.3. Structuur volgens leeftijd en geslacht 11
- 2.4. Nationaliteiten 12
- 2.5. Huishoudens 14

3. JONGE KINDEREN

15

- 3.1. Evolutie en kenmerken van de geboorten 15
- 3.2. Evolutie van het aantal kinderen jonger dan 3 jaar 16
- 3.3. Kinderopvang: dekkingsgraad en toegankelijkheid 17

4. ONDERWIJS

18

- 4.1. Evolutie van de bevolking van 3 tot en met 17 jaar 18
- 4.2. Schoolbevolking: onderwijsniveau, plaats van de school en onderwijsvorm 19
- 4.3. Schoolachterstand 20

5. ARBEIDSMARKT

21

- 5.1. Sociaal-economische positie van de bevolking 21
- 5.2. Activiteits-, werkgelegenheids- en werkloosheidsgraad 22
- 5.3. Profiel van de niet-werkende werkzoekenden 25
- 5.4. Kenmerken van de loontrekkenden in Ukkel 26

6. ECONOMISCHE ACTIVITEIT

27

- 6.1. Algemene situatie 27
- 6.2. De specifieke economische kenmerken van Ukkel 27
- 6.3. Bedrijfsmigraties 29

7. INKOMENS

30

- 7.1. Fiscale inkomens 30
- 7.2. Personen die een uitkering ontvangen 34
- 7.3. Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming (RVT) 35

8. GEMEENTELIJKE FINANCIËN

36

- 8.1. Kernindicatoren voor de gemeentelijke financiën 36
- 8.2. Structuur van de belangrijkste gewone ontvangsten en uitgaven 36
- 8.3. Investerings 37

9. HUISVESTING

38

- 9.1. Kenmerken van woongebouwen 38
- 9.2. Sociale woningen en andere woningen van sociale aard 39
- 9.3. Vastgoedprijzen 41

10. MOBILITEIT EN MILIEU

42

- 10.1. Mobiliteit 42
- 10.2. Milieu 44

11. GEZONDHEID

48

- 11.1. Levensverwachting en mortaliteit 48
- 11.2. Algemene gezondheidstoestand 50
- 11.3. Preventie 53
- 11.4. Focus op de oudere bevolking 54

GLOSSARIUM

55

LIJST MET ACRONIEMEN EN AFKORTINGEN / MEER WETEN

59

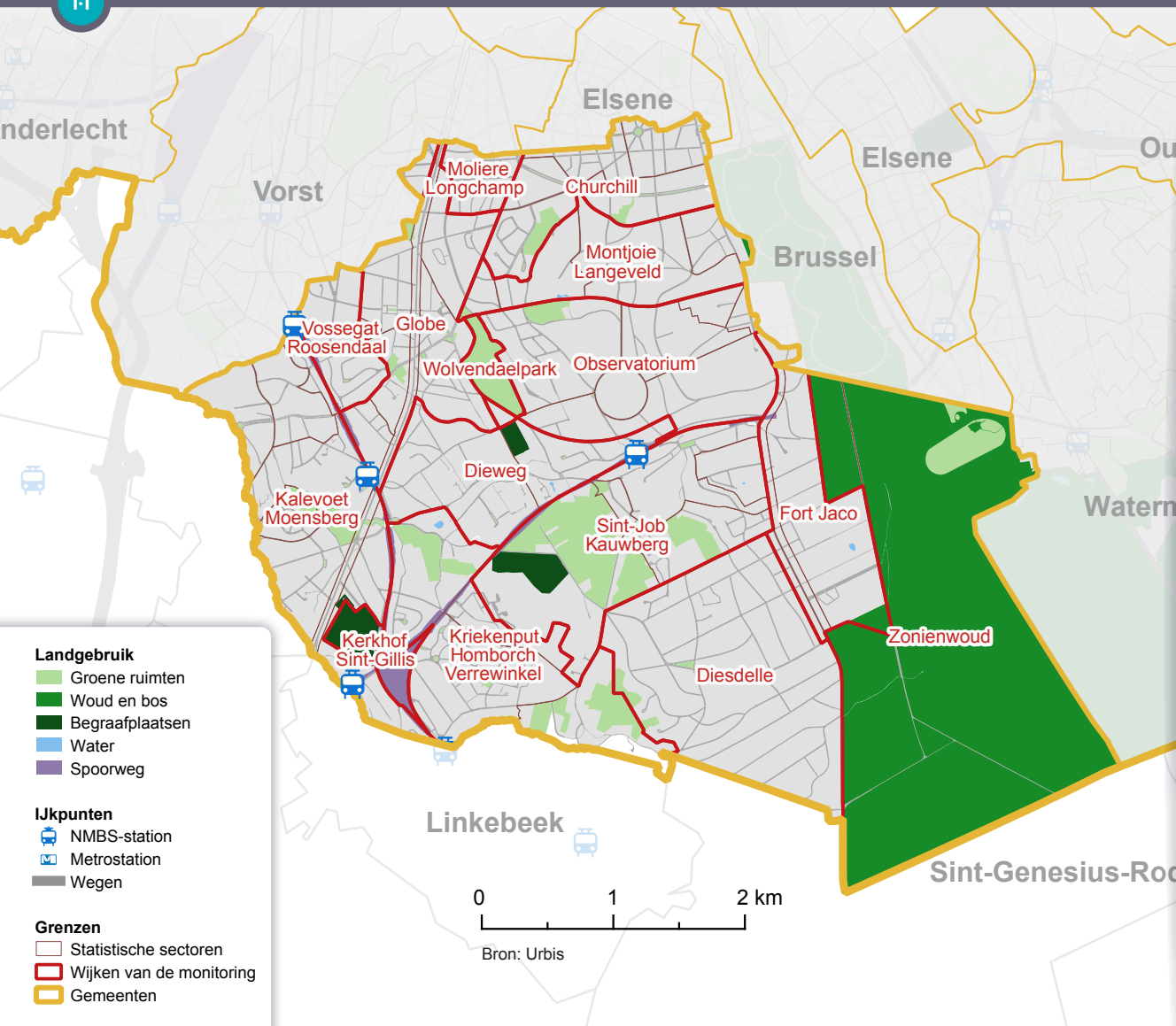
BIBLIOGRAFIE

60

1. UKKEL EN ZIJN INWONERS IN EEN NOTENDOP

1-1

Referentiekaart van Ukkel

1.1. LANDSCHAP EN STEDENBOUWKUNDIGE STRUCTUUR VAN HET GEMEENTELIJK GRONDGEBIED¹

Ukkel is een gemeente in het zuiden van het Brussels Gewest (22,9 km², 14 % van de oppervlakte van het Gewest). In het noorden grenst Ukkel aan Vorst en Elsene, in het oosten aan de Stad Brussel (Louizalaan, Terkamerenbos) en Watermaal-Bosvoorde (Zoniënwood), en in het zuiden aan Sint-Genesius-Rode, Drogenbos en Linkebeek (Vlaams Gewest). De gemeente wordt doorkruist door verschillende belangrijke verkeersassen, met name de Alsembergsesteenweg en de Waterloosesteenweg.

De referentiekaart 1-1 geeft weer hoe de gemeente wordt opgedeeld wanneer infragemeentelijke statistieken worden voorgesteld, meer bepaald in de *statistische sectoren*² en de *wijken* van de Wijkmonitoring. De gemeente Ukkel telt 16 wijken, waaronder het Zoniënwood. De grenzen van die wijken vallen niet altijd samen met de gemeentegrenzen. Sommige wijken liggen verspreid over verschillende gemeenten, zoals de wijk Zoniënwood (met Watermaal-Bosvoorde, Oudergem en Sint-Pieters-Woluwe), de wijken Vossegat-Rosendaal, Hoogte 100 en Molière-Longchamp (met Vorst) en de wijk Fort Jaco (met de Stad Brussel).

¹ Dit gedeelte is opgesteld op basis van de vorige versie van Zoom op de gemeenten (2016) en het boek 'La Région de Bruxelles-Capitale. Histoire et Patrimoine des communes de Belgique' (Jaumain, 2008).

² De woorden in het blauw worden in het glossarium op het einde van dit document toegelicht.

De **bevolkingsdichtheid** van Ukkel is vrij laag (minder dan 4.000 inwoners per km²). De dichtheid en omvang van de bebouwing is groter in het noorden van de gemeente en neemt af naar het zuiden toe, wat een grotere bevolkingsconcentratie in het noorden van de gemeente impliceert **1.2**.

De verstedelijking van de gemeente

Het bouwlandschap van Ukkel, aanvankelijk gevormd door een eerste golf van peri-urbanisatie door welgestelde Brusselaars, is niet beperkt tot de vele weelderige villa's die de gemeente rijk is. Het uitgestrekte grondgebied bestaat uit een relatief gevarieerde mix van woningen, waaronder rijtjeshuizen en flatgebouwen, voornamelijk in het noorden en langs de steenwegen (die een echt netwerk vormen dat het gemeentelijke gebied structureert). Deze steenwegen hebben een meer diverse bevolking. Sommige **wijken** in Ukkel hebben een volkser karakter, vooral in het zuiden van de gemeente, maar ook in het noorden en westen, aan de grens met Vorst en Elsene.

Als gemeente van de **tweede kroon** kende Ukkel een trager verstedelijkingsproces dan de gemeenten van de **eerste kroon**. De gemeente telt een groot aantal dorpskernen die later werden verstedelijkt. Pas rond 1930 verbond de verstedelijking het noorden van Ukkel met Elsene en dus met de rest van de Brusselse agglomeratie, ook al was het gebied nog steeds dunbevolkt en waren er veel braakliggende percelen.

Er ontstonden twee eerste verstedelijkingsassen, de ene tussen de Brugmannlaan en de Alsebergsesteenweg, tot aan het Kalevoetstation (geopend aan het einde van de 19de eeuw), en de andere langs de Waterloolaan, met de ontwikkeling van grote villa's op terreinen tot voorbij Fort-Jaco. Lange tijd lagen er uitgestrekte onbebouwde gebieden tussen deze twee verstedelijkingsassen, van Sint-Job tot aan de plateaus van Engeland en Homborch en het bos van Verrewinkel. De verdichting van de verstedelijking en de invulling van deze plattelandsgebieden vond plaats tussen 1930 en 1970, voornamelijk in de vorm van voorstedelijke woningen, maar af en toe ook met een sociale woningbouw van het type tuinwijk.

Vanaf het begin van de stedelijke ontwikkeling tot het einde van de 20ste eeuw vervingen appartementsgebouwen hier en daar villa's uit het begin van de eeuw, in alle delen van de gemeente. De appartementsgebouwen zijn evenwel sterker vertegenwoordigd in het noorden van de gemeente (met name in de Churchillwijk).

Algemene bouwkenmerken en sociale huisvesting

Als gevolg van de relatief late verstedelijking vertegenwoordigen de zeer oude woningen - gebouwd voor 1919 - slechts 8 % van het woningbestand in Ukkel. 40 % van het woningbestand werd gebouwd tussen het einde van de Eerste en Tweede Wereldoorlog, en bijna de helft

na 1945. De grote woningen zijn oververtegenwoordigd vergeleken met het gewestelijke gemiddelde, net als de huizen in halfopen of open bebouwing.

Verscheidene onbebouwde zones zouden op korte tot middellange termijn ontwikkeld kunnen worden. Met name het Engelandplateau, waar geleidelijk aan veel woningen worden gebouwd.

In verhouding tot het aantal huishoudens zijn er weinig sociale woningen in Ukkel: de gemeente telt 4 sociale woningen per 100 huishoudens, een verhouding die lager ligt dan het gewestelijk gemiddelde (7 sociale woningen per 100 huishoudens). De gemeente omvat een tuinwijk, de wijk Homborch. De andere sociale woningen zijn geconcentreerd in de **sector** Melkriek en, in mindere mate, in de sector Merlo (beide gelegen in de **wijk** Kalevoet-Moensberg).

Groene en natuurlijke ruimten

Bijna een vijfde van de publiek toegankelijke groene ruimten en recreatiegebieden van het Brussels Gewest ligt in Ukkel. De gemeente heeft veel groene, natuurlijke en semi-natuurlijke gebieden, vooral in het zuiden. Naast het Zoniënwoud vermelden we het Avijlplateau in Sint-Job, het Kauwbergplateau, het Engelandplateau (waarvan een deel in beslag wordt genomen door de nieuwe begraafplaats van Ukkel), de eigendommen Papenkasteel en Kinsendaal, delen van de hellingen van de Geleytsbeekvallei stroomafwaarts van de Alsebergsesteenweg enz. Die groene ruimten, waarvan sommige beschermd zijn, leveren een belangrijke bijdrage aan het **groene en blauwe netwerk** van het Brussels Gewest.

De mobiliteit

Na 50 jaar van relatief isolement binnen de Brusselse agglomeratie (ten minste wat het openbaar vervoer betreft) is er nu behoefte aan een volledige integratie in het gewestelijke vervoersnetwerk. De geleidelijke invoering van het GEN en de ontwikkeling van het vervoersnetwerk van de MIVB zouden de situatie moeten verbeteren. De gemeente Ukkel blijft echter blootgesteld aan de overlast van een intens (pendel)wegverkeer, dat de prestaties van het openbaar vervoer beperkt.

1.2. DE INWONERS EN HUN KENMERKEN

Demografisch profiel

Op 1 januari 2022 telt Ukkel 85.099 inwoners, of 7 % van de **bevolking** van het Gewest. De bevolking van de gemeente bereikte een eerste hoogtepunt in het begin van de jaren 1970³. Daarna daalde ze tot het begin van de jaren 1990, om dan weer te stijgen. Tussen 2012 en 2022 groeide de bevolking van Ukkel met 7 %, een vergelijkbaar ritme met dat van het Gewest.

Ukkel heeft al vele jaren een natuurlijk saldo dat dicht bij nul ligt (soms licht positief, soms licht negatief, met uitzondering van 2020 toen het sterk negatief was na de Covid-19-crisis). Het geboortecijfer is er lager en het sterftcijfer hoger dan in het Gewest, gelet op het hoge percentage ouderen in de gemeente. Tussen 2012 en 2021 schommelde het intern migratiesaldo sterk, maar toch was het bijna elk jaar positief (terwijl het voor het Gewest systematisch sterk negatief was en is). Tot slot schommelde de netto internationale migratie in dezelfde periode maar ze bleef elk jaar positief.

De bevolking van Ukkel is ouder dan die van het Gewest, met een gemiddelde **leeftijd** van bijna 42 jaar in 2022. Het aandeel ouderen (65 jaar en ouder) in de bevolking is 19 %, tegenover 13 % in het Brussels Gewest. Gezien de langere levensverwachting van vrouwen zijn er slechts 87 mannen voor elke 100 vrouwen in de gemeente.

Koppels zonder kinderen zijn verhoudingsgewijs sterker vertegenwoordigd in Ukkel dan op gewestelijk niveau, terwijl er ook (maar in mindere mate) meer koppels met kinderen en eenoudergezinnen zijn. Omgekeerd zijn er in verhouding minder alleenwonenden.

De mensen met een buitenlandse **nationaliteit** vertegenwoordigen een derde van de bevolking van Ukkel. 66 % van hen is onderdaan van een **EU-14-land (zonder België)**. De Fransen zijn veruit de best vertegenwoordigde buitenlanders in de gemeente. Ze vormen 36 % van de buitenlandse bevolking en 12 % van de totale bevolking van de gemeente.

Sociaal-economisch profiel

Een groot deel van de bevolking van Ukkel behoort tot de midden- en hogere klasse. De huishoudens met hoge en zeer hoge **inkomens** zijn oververtegenwoordigd in vergelijking met de gewestelijke situatie. In het noorden en westen van de gemeente (in de buurt van Elsene en Vorst) zijn de inkomens echter over het algemeen lager dan in het centrum en zuidoosten van de gemeente. Meer bepaald in de sectoren met voornamelijk sociale woningen (Homborch en Melkriek) zijn de inkomens zeer laag en is het verschil met hun omgeving groot. Bovendien zijn de inkomens in de sociale woonwijken in de afgelopen tien jaar sterk gedaald, in tegenstelling

tot in de meeste andere sectoren in de gemeente, waar ze stijgen. De inkomensongelijkheid in de gemeente gemeten aan de hand van de **Gini-coëfficiënt**, is hoger in Ukkel dan het gemiddelde van de 19 gemeenten. Het verschil in belastbaar inkomen tussen mannen en vrouwen is ook relatief groot in Ukkel.

Het aandeel van de bevolking dat een **leefloon** of een vervangingsuitkering ontvangt, ligt iets lager in Ukkel dan in het Gewest. Het aantal en het aandeel van de leefloners in de gemeentelijke bevolking is in de afgelopen tien jaar echter gestegen, weliswaar langzamer dan in het Gewest.

De **activiteitsgraad** van de **jongeren** (15-24 jaar) die in Ukkel wonen is lager dan op gewestelijk niveau, wat erop kan wijzen dat meer jongeren in Ukkel hoger onderwijs volgen. De activiteitsgraad in de leeftijdscategorieën 25-64 jaar is hoger dan die van het Gewest. Voor de jongvolwassenen in Ukkel die zich op de arbeidsmarkt begeven (**beroepsbevolking** tussen 15 en 24 jaar), blijft de toegang tot de arbeidsmarkt moeilijk (maar iets minder dan op gewestelijk niveau): hun **werkloosheidsgraad** bedraagt bijna 20 %, dus een jongere op vijf.

Over alle leeftijden heen is 12 % van de beroepsbevolking in de gemeente **werkloos**, tegenover 16 % in het Brussels Gewest. In vergelijking met de gewestelijke situatie is het profiel van de niet-werkende werkzoekenden aanzienlijk hoger opgeleid, meer vrouwelijk en ouder. Het dient opgemerkt dat de werkgelegenheidssituatie van de inwoners van de sectoren met sociale woningen veel ongunstiger is, met hogere werkloosheidspercentages.

Wat de **interne werkgelegenheid** betreft, zijn de zelfstandigen aanzienlijk oververtegenwoordigd bij de personen die binnen de gemeente werken (ongeacht hun woonplaats) in vergelijking met de gewestelijke situatie. Bij de loontrekkenden zijn de arbeiders en vrouwen eveneens oververtegenwoordigd. In verhouding zijn ook de kleine ondernemingen (minder dan 5 werknemers) sterker vertegenwoordigd dan op gewestelijk niveau. De belangrijkste sectoren in termen van het aantal banen zijn de gezondheidszorg, de maatschappelijke dienstverlening en het onderwijs.

Iets meer dan een op de zes geboorten vindt plaats in een uit één vrouw bestaand huishouden op het moment van de geboorte en iets meer dan één op de tien in een huishouden zonder inkomen uit arbeid. In de **kinderopvang** telt men bijna twee plaatsen per drie kinderen onder de 3 jaar (alle soorten plaatsen samen) en één plaats per drie kinderen, toegankelijk voor iedereen en tegen een variabel tarief afhankelijk van het inkomen van de ouders. Deze percentages zijn hoger dan in het Gewest.

In het secundair **onderwijs** zijn de meeste jongeren in de gemeente ingeschreven in een algemene richting. Er zijn verhoudingsgewijs minder jongeren die technische en vooral beroepsopleidingen volgen dan op gewestelijk niveau. Hoewel er minder **schoolachterstand** (minstens twee jaar) is dan in het Gewest in zijn geheel, gaat het toch om 15 % van de jongens

³ De gemeente telt 78.909 inwoners in 1971.

en 10 % van de meisjes in het secundair onderwijs. Bovendien is het aandeel jongens met een achterstand in het beroepsonderwijs nog groter in Ukkel dan in het Gewest in zijn geheel.

De **huurprijzen** en de mediane verkoopprijzen van de huizen en appartementen liggen hoger in Ukkel dan in het Gewest in zijn geheel. De woningen zijn vaker groot dan op gewestelijk niveau en de huizen in halfopen of open bebouwing zijn oververtegenwoordigd. Het aandeel sociale woningen is kleiner dan in het Gewest als geheel (4 per 100 huishoudens vergeleken met 7 per 100 in het Gewest). Dit kleine aandeel wordt niet gecompenseerd door een aanzienlijk aanbod van andere soorten woningen van sociale aard.

Wat de **gemeentelijke financiën** betreft, is de gewone begroting van de gemeente Ukkel na een licht deficit in 2015 in evenwicht over de periode 2016-2020. Het aandeel van de opcentiemen op de onroerende voorheffing en bij de personenbelasting (PB) in de totale gemeentelijke inkomsten is veel groter dan het gemiddelde van de 19 gemeenten. Per inwoner heeft de gemeente een van de hoogste rendementen van de opcentiemen op de onroerende voorheffing van de 19 gemeenten, hoewel het belastingtarief dicht bij het gemiddelde ligt. Het rendement van de opcentiemen bij de PB is eveneens hoog, ondanks een relatief laag tarief, omdat het mediane inkomen van de inwoners veel hoger ligt dan het mediane inkomen van de Brusselse gemeenten.

Ukkel is een van de gemeenten met de meeste **motorvoertuigen** in het Brussels Gewest: 44 % van de huishoudens heeft ten minste één auto en 18 % heeft twee auto's of meer. Daarnaast heeft 13 % van de huishoudens een bedrijfswagen (in het Gewest is dat 8 %).

De gemeente Ukkel is veel groener in vergelijking met het geheel van het Gewest, vooral dankzij de aanwezigheid van het Zoniënwoud en van andere **groene ruimten**, voornamelijk in het zuidoosten van het grondgebied. De luchtkwaliteit (gemeten in termen van stikstofdioxideconcentraties) is er beter dan in het Gewest in zijn geheel.

Gezondheid van de inwoners

De **levensverwachting bij de geboorte** is in Ukkel hoger dan in het Brussels Gewest, wegens het globaal meer welgestelde sociaal-economische profiel van de bevolking. De verschillen tussen gemeenten in levensverwachting en vroegtijdige sterfte houden immers verband met de sociaal-economische situatie van hun inwoners. Toch is de **gestandaardiseerde incidentie** van bepaalde kankers (borst- en prostaatkanker) hoger in Ukkel, terwijl de incidentie van andere kankers (longkanker en colorectale kanker bij mannen) lager is. Bepaalde chronische ziekten zoals diabetes, komen ook, op gelijke leeftijd, minder vaak voor dan in het Gewest.

Toch zijn er ongelijkheden in de gezondheid waar te nemen binnen de gemeente, zoals de prevalentie van diabetes. Diabetes komt namelijk veel vaker voor in de wijken met (onder meer) sociale woningen dan in de meer welgestelde wijken.

1.3. UITDAGINGEN

Ouderen

Er wonen veel ouderen in Ukkel. En de demografische vooruitzichten voor het Brussels Gewest voorspellen een aanzienlijke toename van het aantal ouderen in de volgende decennia, ook in Ukkel. Dat impliceert een op de ouderen afgestemd dienstenaanbod.

Zones met bestaansonzekerheid en inkomensongelijkheid

Er is een hoge mate van inkomensongelijkheid in de gemeente, die veel huishoudens met hoge tot zeer hoge inkomens telt. Tegelijkertijd zijn er een aantal sociale woonwijken met een grote bestaansonzekerheid. Bovendien is de sociaal-ruimtelijke ongelijkheid binnen de gemeente in het afgelopen decennium toegenomen, met een daling van het inkomen van bewoners van de sociale woningen en een stijging van het inkomen in veel welgestelde sectoren.

Daarnaast is een aanzienlijk deel van de op de arbeidsmarkt actieve jongeren werkloos. De leerlingen (jongens) van het secundair beroepsonderwijs hebben trouwens een opvallend grote schoolachterstand.

Toegang tot huisvesting

De kosten van de huisvesting zijn zeer hoog in de gemeente. Bovendien is het aantal sociale woningen en andere woningen van sociale aard beperkt. Het is daarom voor bewoners die geen hoog inkomen hebben bijzonder moeilijk om een woning te vinden in Ukkel.

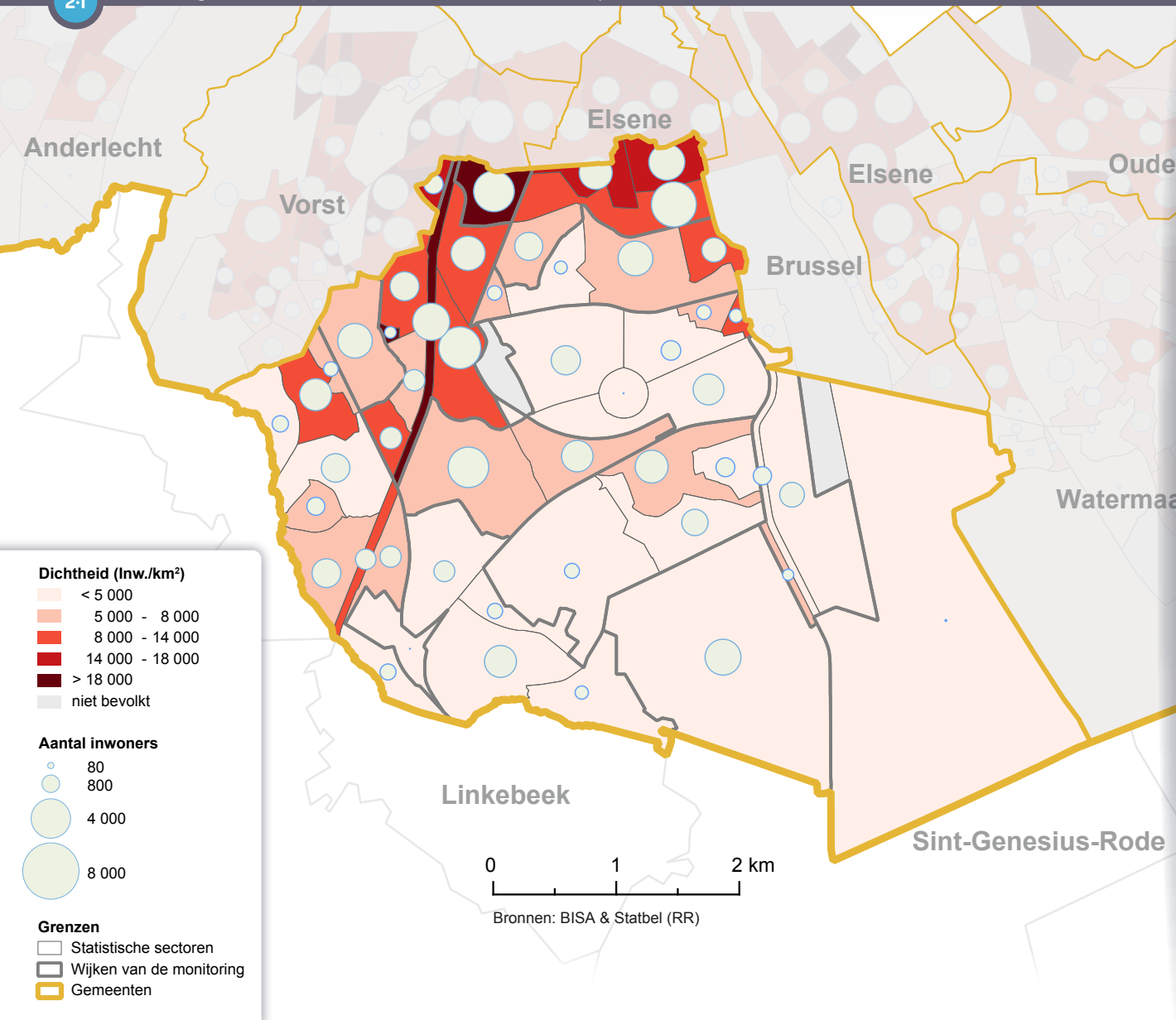
Veel auto's

De Ukkelse huishoudens zijn bijzonder gemotoriseerd. Een aanzienlijk deel van de huishoudens beschikt over twee of meer auto's. Bovendien beschikken veel van de gezinnen over een bedrijfswagen. Dat vormt een uitdaging voor zowel het milieu als de leefomgeving. Het aanbod van Cambio-deelauto's is er kleiner dan op gewestelijk niveau.

2. BEVOLKING

2-1

Bevolkingsdichtheid per statistische sector, Ukkel, 1 januari 2021

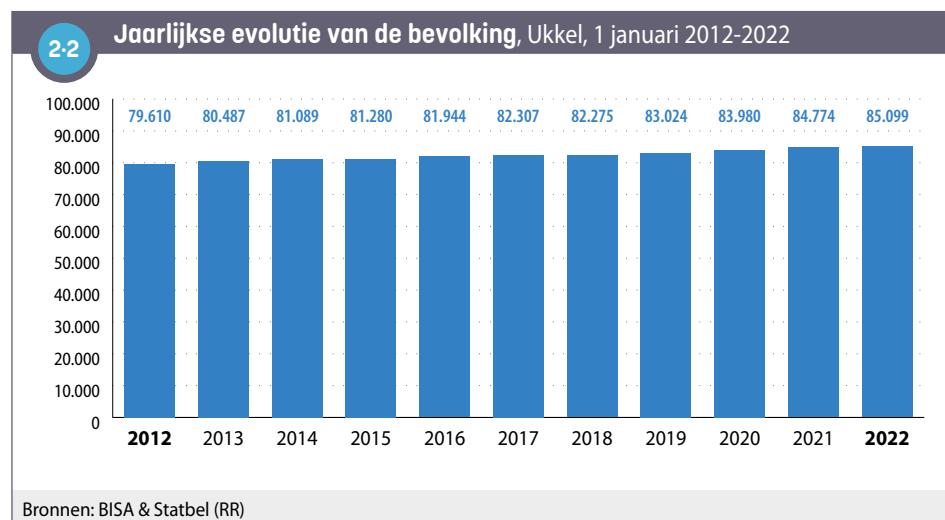

2.1. BEVOLKINGSDICHTHEID EN SPREIDING IN DE GEMEENTE

Op 1 januari 2022 telde de gemeente Ukkel 85.099 inwoners, of 7% van de bevolking van het Brussels Gewest. De bevolkingsdichtheid bedraagt 3.720 inwoners per km². Daarmee is dit de op twee na minst dichtbevolkte gemeente van het Gewest, na Watermaal-Bosvoorde. Op de schaal van het Brussels Gewest bedraagt de bevolkingsdichtheid 7.528 inwoners per km². De bevolkingsdichtheid is iets hoger in het noorden van de gemeente, in de buurt van Vorst en Elsene, en veel lager naar het zuiden toe. De gemeente omvat ook een deel van het Zoniënwoud, in het zuidoosten ²⁻¹.

2.2. EVOLUTIE EN LOOP VAN DE BEVOLKING

Tussen 1 januari 2012 en 2022 groeide de bevolking van Ukkel met 7 %, wat overeenkomt met de bevolkingsgroei op gewestelijk niveau [2-2](#).

In 2021 is de bevolking van Ukkel licht gestegen (+0,4 % tegenover +0,2 % op gewestelijk niveau).

Meer gedetailleerd is bevolkingsgroei het resultaat van een combinatie van drie factoren [2-3](#):

- het natuurlijk saldo
- het intern migratiesaldo
- het internationaal migratiesaldo

Voor 2021 is het **natuurlijk saldo** in Ukkel licht positief maar vrijwel nul, met slechts iets meer geboorten (807) dan overlijdens (783). In verhouding tot de bevolking (per 1.000 inwoners) is het saldo (0,3 ‰) echter veel lager dan dat van het Gewest (5,6 ‰). Dat kan worden verklaard door zowel een lager aantal geboorten als een hoger aantal overlijdens (verhoudingsgewijs) in de gemeente, in lijn met een oudere bevolking dan op gewestelijk niveau.

In tegenstelling tot in alle andere Brusselse gemeenten is het **intern migratiesaldo** in 2021 positief in Ukkel. Het is namelijk zo dat het aantal personen uit een andere Belgische gemeente dat zich in de gemeente is komen vestigen (6.107) in 2021 hoger is dan het aantal personen dat

de gemeente heeft verlaten om zich elders in België te vestigen (5.941). In verhouding tot de bevolking bedraagt het saldo 2 ‰, tegenover -17 ‰ op het niveau van het Gewest. Over het geheel genomen zijn er in Ukkel (nog steeds verhoudingsgewijs) even veel nieuwkomers uit een andere gemeente als op gewestelijk niveau, maar minder vertrekkers.

Het **internationaal migratiesaldo** is positief, zoals in alle Brusselse gemeenten. Het aantal personen dat vanuit het buitenland naar Ukkel verhuisde (2.512), is groter dan het aantal personen dat Ukkel verliet om zich in het buitenland te vestigen (2.350)⁴. Dat saldo per 1.000 inwoners (2 ‰) is echter vrij laag in Ukkel en veel lager dan in het Brussels Gewest in zijn geheel (14 ‰). Merk op dat er (verhoudingsgewijs) minder internationale nieuwkomers (immigranten) zijn in Ukkel dan op gewestelijk niveau.

2-3 Loop van de bevolking in 2021

	Ukkel		Brussels Gewest	
	Aantal		Aantal	
Natuurlijke loop				
Geboorten	807	9,5 ‰	15.690	12,8 ‰
Overlijden	783	9,2 ‰	8.849	7,2 ‰
Natuurlijk saldo	24	0,3 ‰	6.841	5,6 ‰
Interne migraties				
Inwijking	6.107	71,9 ‰	89.758	73,5 ‰
Uitwijking	5.941	69,9 ‰	110.809	90,7 ‰
Intern migratiesaldo	166	2,0 ‰	-21.051	-17,2 ‰
Internationale migraties				
Immigratie (inclusief heringeschreven en inkomende veranderingen van register)	2.512	29,6 ‰	48.414	39,6 ‰
waarvan Niet-EU	664	7,8 ‰	16.406	13,4 ‰
Emigratie (inclusief ambtshalve geschrapt en uitgaande veranderingen van register)	2.350	27,7 ‰	31.449	25,8 ‰
waarvan Niet-EU	375	4,4 ‰	7.079	5,8 ‰
Internationaal migratiesaldo	162	1,9 ‰	16.965	13,9 ‰
waarvan Niet-EU	289	3,4 ‰	9.327	7,6 ‰
Totaal aangroei (inclusief statistische aanpassing)				
Jaarlijkse bevolkingsgroei	325	0,4 %	2.667	0,2 %
Gemiddelde jaarlijkse bevolkingsgroei (tussen 1 januari 2012 en 1 januari 2022)		0,7 %		0,7 %

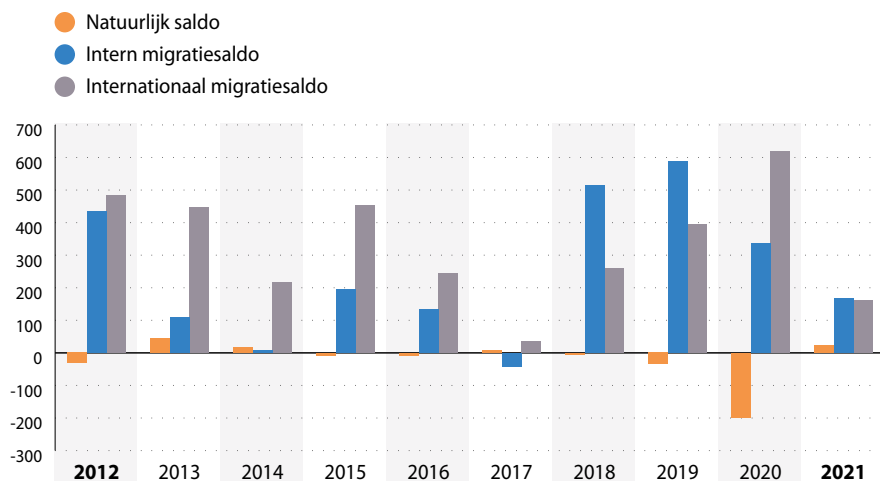
Bronnen: BISA & Statbel (RR)
Noot: de statistische aanpassing omvat laattijdig geregistreerde wijzigingen (na 1 maart van het volgende jaar).

4 Deze aantallen omvatten registerwijzigingen, schrappingen en herinschrijvingen na schrapping.

Het natuurlijk saldo en het intern migratiesaldo in Ukkel geven een heel ander totaalbeeld dan dat van het Gewest als geheel. In de afgelopen 10 jaar schommelde het natuurlijk saldo over het algemeen rond de nul, soms was het licht positief, soms licht negatief (terwijl het op gewestelijk niveau gedurende heel de periode positief is gebleven). Het jaar 2020 was een uitzondering: het natuurlijk saldo was bijzonder negatief als gevolg van de Covid-crisis. Het intern migratiesaldo varieerde sterk, maar was bijna elk jaar positief (terwijl het voor het Gewest systematisch sterk negatief was en is). Tot slot was het internationaal migratiesaldo elk jaar positief, net als voor het Gewest, maar op een veel lager niveau en met zeer grote schommelingen van jaar tot jaar ^{2.4}.

2.4

Jaarlijkse evolutie van het natuurlijk saldo en de migratiesaldo's, Ukkel, 2012-2021

Bronnen: BISA & Statbel (RR)

En de niet-officiële bevolking?

Naast de [officiële bevolking](#) telt elke gemeente een bepaald aantal mensen die er wonen, maar niet tot de officiële bevolking worden gerekend (asielzoekers, mensen in irregulier verblijf / mensen zonder papieren, diplomaten en hun gezinsleden enz.). Specifiek wat de geboorten en de overlijdens betreft, zijn de gegevens van de [Statistische formulieren voor geboorten en overlijdens](#) een nuttige aanvulling op de officiële bevolkingsgegevens. Ze omvatten alle personen die geboren en overleden zijn in het Brussels Gewest, niet alleen wie er officieel woont. Omgekeerd, als de moeder legaal in België woont, maar de geboorte in het buitenland plaatsvindt, wordt die laatste niet geregistreerd in de Formulieren voor geboorten, maar wel in het Rijksregister. In 2019 werden er 7 geboorten minder opgenomen in de formulieren dan in het officiële bevolkingsregister van Ukkel. Dat is een relatief negatief relatief verschil van -1 % ten opzichte van het aantal geboorten dat in het bevolkingsregister is geregistreerd, tegenover 3 % op gewestelijk niveau.

Daarnaast ontvingen in 2021 231 personen [dringende medische hulp](#) (DMH) van het OCMW (POD Maatschappelijke Integratie). Als dit cijfer wordt gerelateerd aan de gemeentelijke bevolking, is het aandeel kleiner in Ukkel (0,3 %) dan in het Gewest (1,2 %). Volgens een schatting van het KCE (2015)⁵ schommelt het aandeel mensen zonder papieren dat gebruikmaakt van de DMH tussen 10 % en 20 %. In het licht van deze indicaties zou het aantal mensen zonder papieren (in verhouding tot de totale bevolking) in de gemeente bijgevolg relatief klein zijn.

5 Roberfroid D. et al, 2015.

2.3. STRUCTUUR VOLGENS LEEFTIJD EN GESLACHT

Op 1 januari 2022 is het aandeel ouderen in de bevolking groter in Ukkel (19%) dan op gewestelijk niveau (13%), in tegenstelling tot het aandeel van de leeftijdsgroep 18-64 jaar en de jongeren onder de 18 jaar ²⁻⁵. De gemiddelde leeftijd in de gemeente is hoger dan in het Gewest (41,7 jaar in Ukkel tegenover 37,8 jaar in het Gewest) ²⁻⁶. De leeftijdsstructuur in de gemeente is in de loop van het voorbije decennium weinig geëvolueerd, met uitzondering van de senioriteitscoëfficiënt, die gedaald is.

Het aandeel vrouwen is groter dan op gewestelijk niveau, met een verhouding van 87 mannen op 100 vrouwen in de gemeente tegenover 96 mannen op 100 vrouwen in het Gewest. Dat houdt gedeeltelijk verband met de leeftijdsstructuur: de vrouwen, die een hogere levensverwachting hebben, zijn sterker vertegenwoordigd onder de ouderen ²⁻⁶.

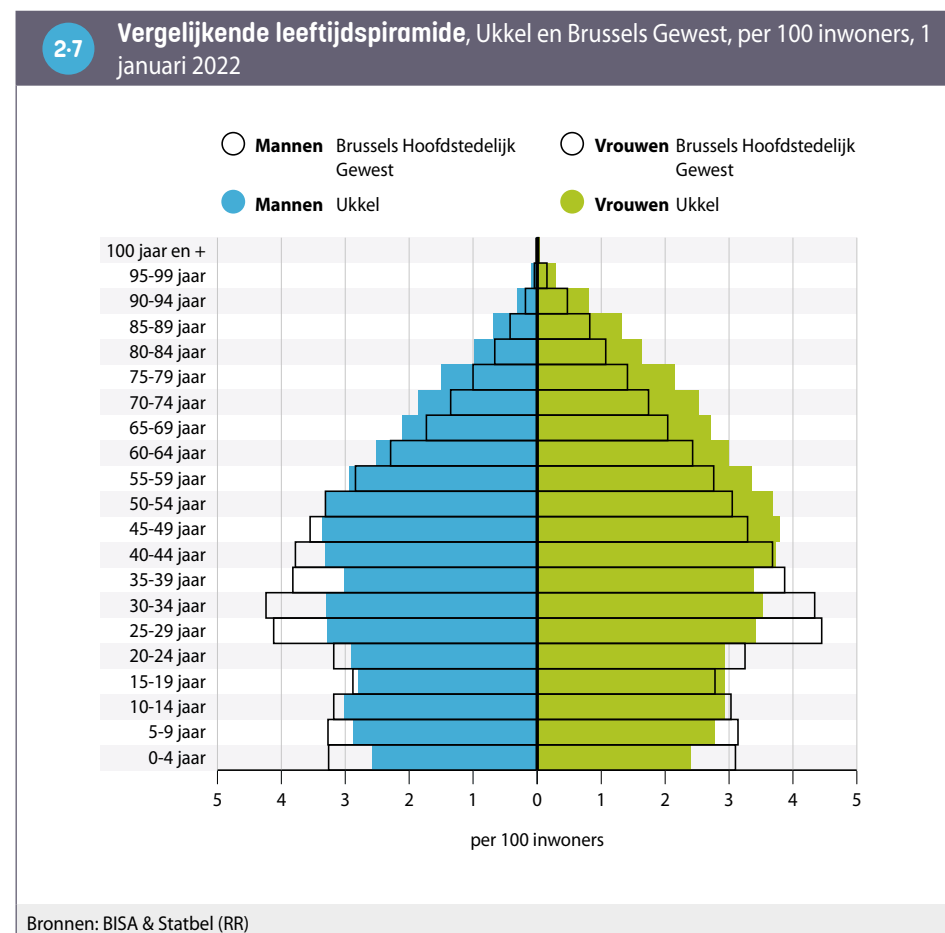
2-5	Uitsplitsing van de bevolking per leeftijdsgroep, 1 januari 2012 en 2022							
	Ukkel				Brussels Gewest			
	01/01/2012		01/01/2022		01/01/2012		01/01/2022	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
0 - 17 jaar	15.796	19,8	17.063	20,1	255.118	22,4	273.645	22,4
18 - 64 jaar	48.712	61,2	51.888	61	730.020	64,1	788.876	64,5
65 jaar en ouder	15.102	19	16.148	19	153.716	13,5	160.116	13,1
Totaal	79.610	100	85.099	100	1.138.854	100	1.222.637	100

Bronnen: BISA & Statbel (RR)

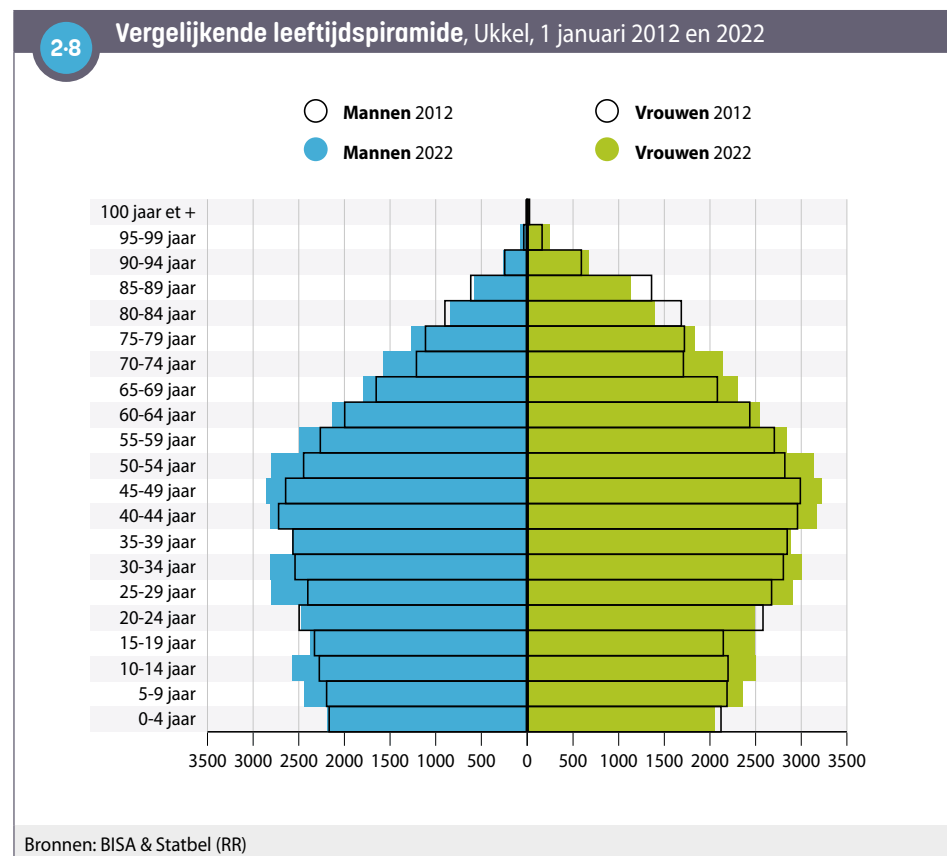
2-6	Indicatoren over de structuur van de bevolking, 1 januari 2012 en 2022			
	Ukkel		Brussels Gewest	
	01/01/2012	01/01/2022	01/01/2012	01/01/2022
Gemiddelde leeftijd totaal (jaar)	41,7	41,7	37,5	37,8
Gemiddelde leeftijd mannen (jaar)	39,5	39,8	36,1	36,7
Gemiddelde leeftijd vrouwen (jaar)	43,6	43,4	38,9	38,8
Senioriteitscoëfficiënt [80+/65+] (%)	37,2	32,4	33,1	29,2
Geslachtsverhouding (%)	86	87,3	94,3	96,5

Bronnen: BISA & Statbel (RR)

De eerste vergelijkende leeftijdspiramide ²⁻⁷ illustreert het verschil tussen de leeftijds-
piramide van Ukkel en die van het Brussels Gewest. In vergelijking met het Gewest zijn de
jongvolwassenen en de kinderen (in het bijzonder de jongste) duidelijk ondervertegen-
woordigd in de gemeente, in tegenstelling tot alle leeftijdsgroepen boven de 50 jaar voor de
mannen en 40 jaar voor de vrouwen. Er is ook een hoger percentage vrouwen dan mannen
in de gemeente voor alle leeftijdsgroepen vanaf ongeveer 40 jaar.

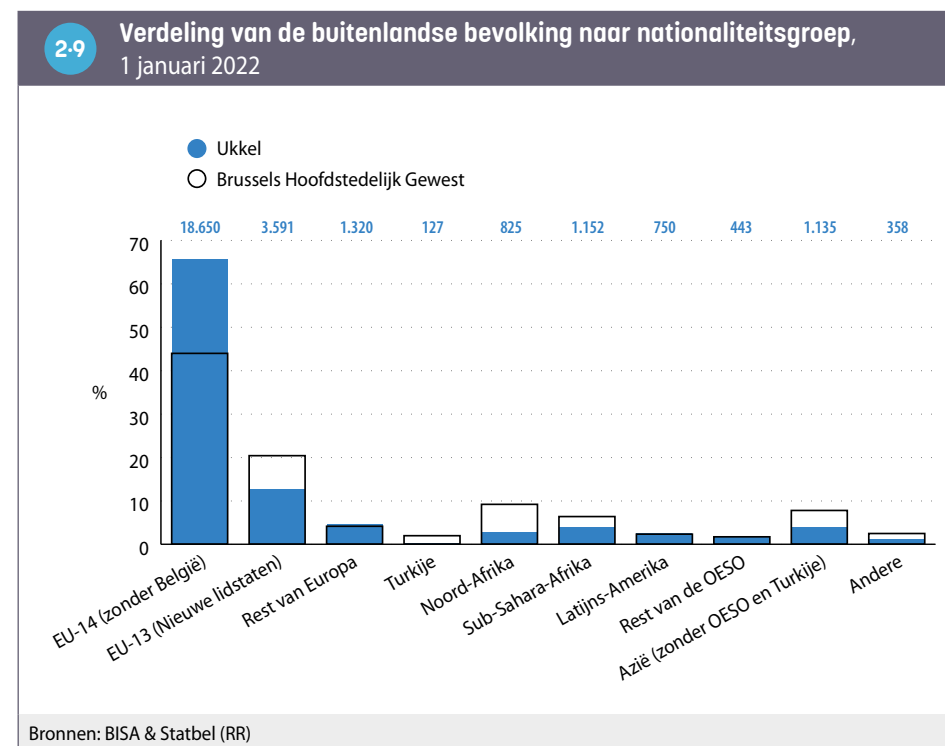
De evolutie van de tweede leeftijdspiramide tussen 2012 en 2022 **2-8** toont dat de leeftijdsstructuur niet fundamenteel veranderd is in de gemeente. Er is echter een daling van het aantal inwoners (voornamelijk vrouwen) tussen 80 en 89 jaar, wat de daling van de anciënniteitscoëfficiënt verklaart. Deze vermindering was aanzienlijk in de loop van 2020, een jaar dat gekenmerkt werd door de Covid-19 gezondheidscrisis.

2.4. NATIONALITEITEN

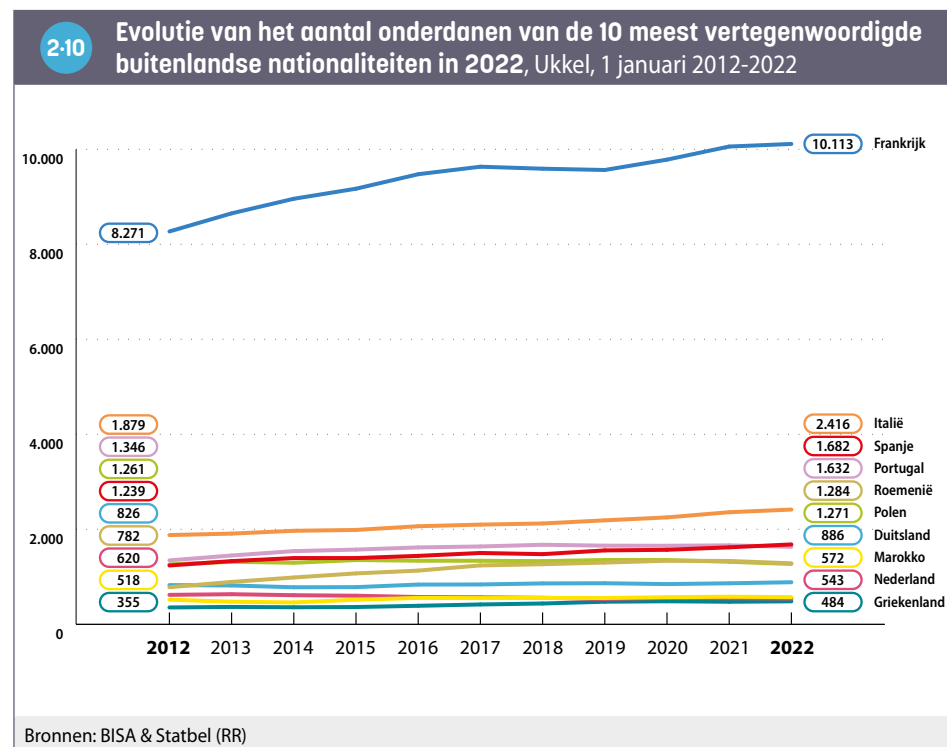
Op 1 januari 2022 hebben 28.351 personen, of 33 % van de Ukkelse bevolking, een andere dan de Belgische nationaliteit. Dat percentage is iets lager dan dat van het Gewest (36 %).

Van de niet-Belgische inwoners van de gemeente is 66 % afkomstig uit de EU-14 (zonder België), 13 % uit de nieuwe lidstaten (EU-13), 5 % uit de rest van Europa, 4 % Sub-Saharisch Afrika en 4 % uit Azië – onder meer. De onderdanen van de EU-14 zijn sterk oververtegenwoordigd onder de buitenlandse bevolking in Ukkel in vergelijking met de gewestelijke situatie, voornamelijk door het zeer grote aantal Fransen (zie hieronder). De personen uit de EU-13, Afrika en Azië zijn sterk ondervertegenwoordigd in de niet-Belgische bevolking van de gemeente **2-9**.

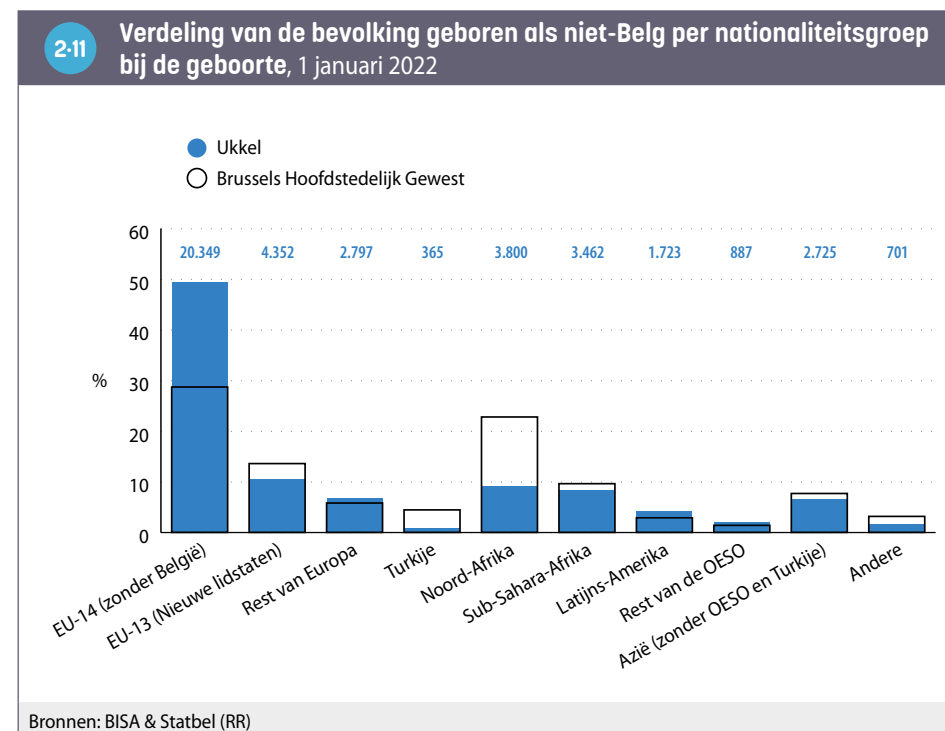

Bij de personen met een niet-Belgische nationaliteit zijn de Fransen op 1 januari 2022 veruit het sterkst vertegenwoordigd in Ukkel. Zij vertegenwoordigen 36 % van de buitenlandse bevolking en 12 % van de totale bevolking van de gemeente. Bovendien is hun aantal in het afgelopen decennium gestegen.

De andere belangrijkste groepen met buitenlandse nationaliteit in de gemeente zijn afkomstig uit de EU-14 (Italië, Spanje, Portugal, Duitsland, Nederland en Griekenland), nieuwe EU-lidstaten (Roemenië, Polen) en Marokko **2-10**. Ze zijn echter veel minder aanwezig dan de Fransen.

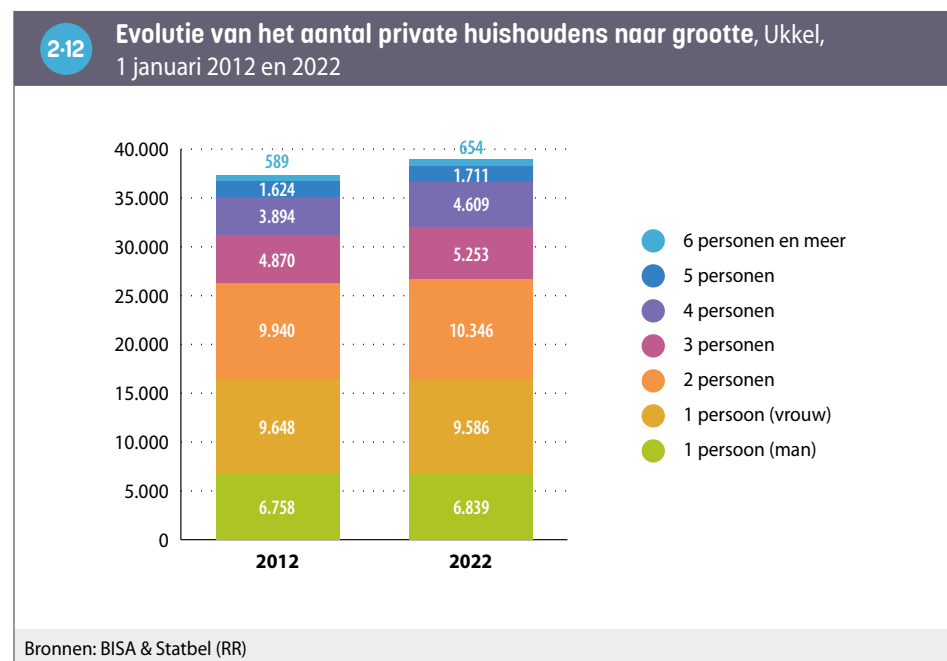
De analyse van de huidige nationaliteit vormt slechts een gedeeltelijke weerspiegeling van de diversiteit van de bevolking. Terwijl 33 % van de inwoners van Ukkel momenteel een buitenlandse nationaliteit heeft, was dat bij de geboorte nog 48 %. Een deel van de Belgische bevolking van de gemeente heeft dus na de geboorte de Belgische nationaliteit verworven. Zo is het aantal met een Noord-Afrikaanse nationaliteit geboren inwoners van Ukkel bijvoorbeeld vier keer groter (3.800 personen) dan het aantal inwoners met de overeenkomstige nationaliteit (825 personen). Bovendien zijn drie keer meer inwoners geboren met een Sub-Saharische Afrikaanse nationaliteit (3.462 personen) dan inwoners met een overeenkomstige nationaliteit (1.152 personen) **2-11**.

2.5. HUISHOUDENS

Ukkel telt op 1 januari 2022 38.998 private huishoudens, 1.675 meer dan in 2012.

In 2022 bestaat 42 % van de huishoudens uit één enkele persoon (onder wie ongeveer 6 op 10 vrouwen), 27 % uit twee personen, 13 % uit drie personen en 18 % uit ten minste vier personen. Tussen 2012 en 2022 is het aantal eenpersoonshuishoudens gestagneerd en is het aantal meerpersoonshuishoudens toegenomen. De huishoudens van 4 en 6 personen zijn het meest in aantal toegenomen (+18 % en +11 %) ²⁻¹².

De koppels zonder kinderen zijn in Ukkel oververtegenwoordigd in vergelijking met de gewestelijke situatie (18 % van de huishoudens in Ukkel tegenover 14 % in het Gewest) ²⁻¹³. De koppels met kinderen en de eenoudergezinnen zijn eveneens oververtegenwoordigd, maar in mindere mate. Daarentegen is het aandeel alleenwonenden kleiner dan op gewestelijk niveau (42 % tegenover 47 %).

2-13 Aantal private huishoudens volgens type, 1 januari 2022

	Ukkel		Brussels Gewest	
	Aantal	%	Aantal	%
Alleenwonenden	16.357	41,9	263.886	46,8
Koppels zonder kinderen	6.932	17,8	81.344	14,4
Koppels met kind(eren)	9.421	24,2	131.805	23,4
Alleenstaande ouders	5.014	12,9	65.482	11,6
Andere types	1.274	3,3	21.365	3,8
Totaal	38.998	100	563.882	100

Bronnen: BISA & Statbel (RR)

3. JONGE KINDEREN

3.1. EVOLUTIE EN KENMERKEN VAN DE GEBOORTEN

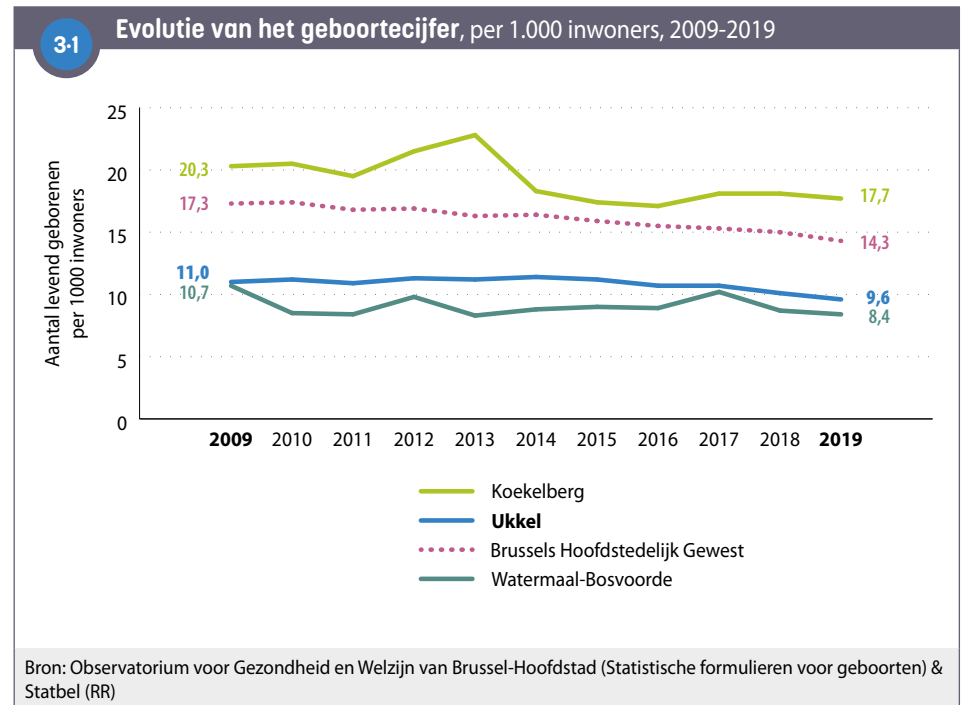
In 2019 zijn op basis van de [Statistische formulieren voor geboorten](#) (met inbegrip van de geboorten die niet in het bevolkingsregister zijn opgenomen, maar zonder de geboorten die in het buitenland hebben plaatsgevonden) 805 kinderen geboren in een huishouden in Ukkel. Het [geboortecijfer](#) was dat jaar iets minder dan 10 ‰. Deze waarde ligt onder die van het Brussels Gewest (14 ‰). In het Gewest is dat cijfer het hoogst in Koekelberg en het laagst in Watermaal-Bosvoorde [3.1](#).

Het geboortecijfer hangt, voor een gegeven bevolking, af van:

- de trend van vrouwen in de vruchtbare leeftijd om kinderen te krijgen (gemeten door de conjuncturele [vruchtbaarheidscijfer](#))
- het aandeel van deze vrouwen in de totale bevolking.

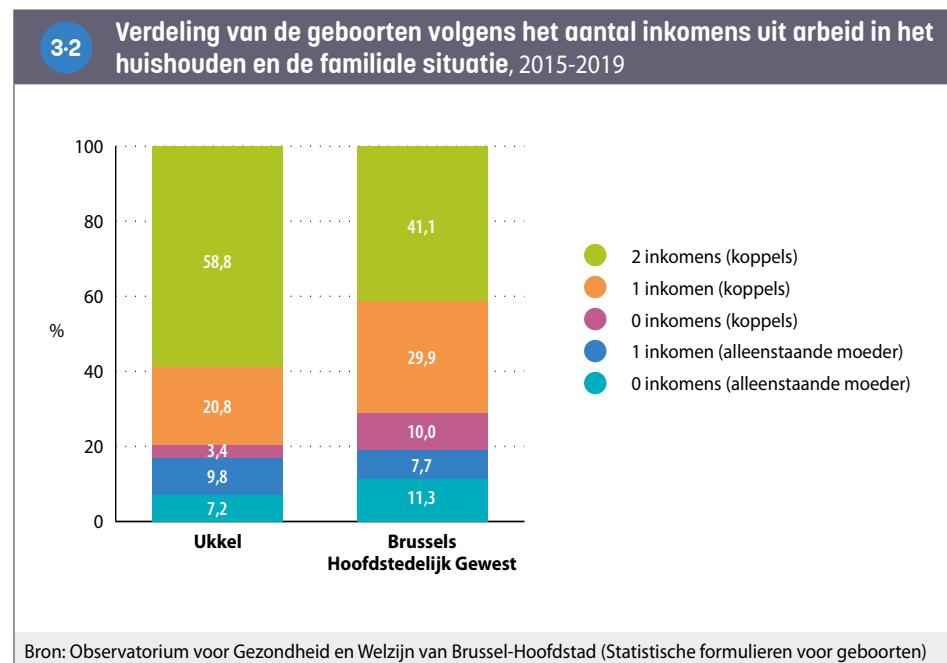
In Ukkel kan het lagere geboortecijfer worden verklaard door zowel een lagere conjuncturele [vruchtbaarheidscijfer](#) (1,4 in Ukkel tegenover 1,6 in het Gewest) en een kleiner aandeel vrouwen in de vruchtbare leeftijd in de bevolking.

Net als in de andere Brusselse gemeenten daalt het geboortecijfer in Ukkel: in 2009 bedroeg het 11 ‰. Deze daling is echter gering en minder uitgesproken dan op gewestelijk niveau.

Bijna één op de zes geboorten (17 %) in Ukkel vindt plaats in een huishouden dat bestaat uit één vrouw, een iets lagere verhouding dan die van het Gewest (19 %). Bij 7 % van de geboorten is de moeder niet alleen alleenstaand maar heeft ze ook geen inkomen uit arbeid **3-2**.

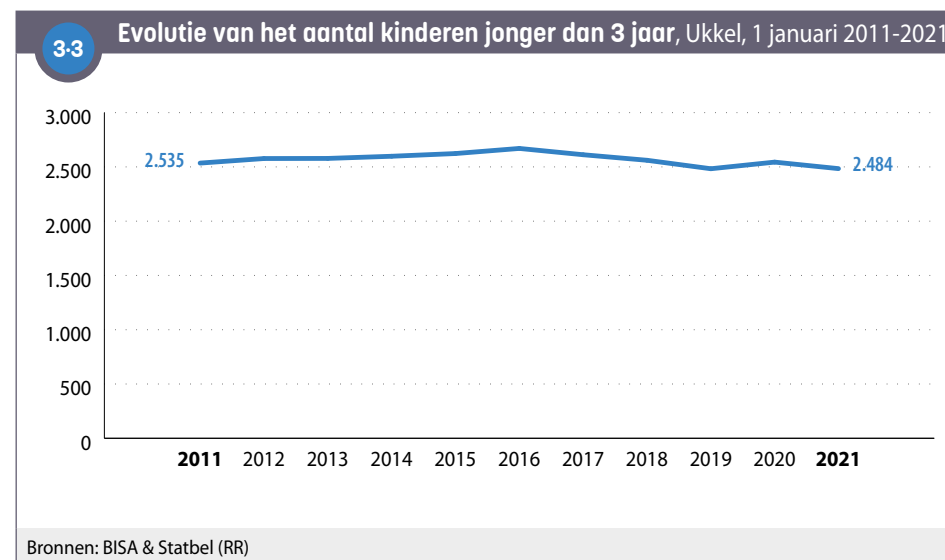
Meer in het algemeen vindt 11 % van de geboorten in de gemeente plaats in een huishouden (alleenstaande ouder of koppel) zonder inkomen uit arbeid. Dit is een niet te verwaarlozen percentage maar het ligt toch nog een stuk lager dan het gewestelijke gemiddelde (21 %).

49 % van de vrouwen die in Ukkel wonen en tussen 2015 en 2019 zijn bevallen, heeft bovendien een buitenlandse nationaliteit, wat iets minder is dan het cijfer voor het Gewest in zijn geheel (53 %). De meeste buitenlandse vrouwen in de gemeente die in 2019 zijn bevallen (5 % van de totale geboorten) hebben de Franse nationaliteit, gevolgd door de Roemeense nationaliteit (2 %).

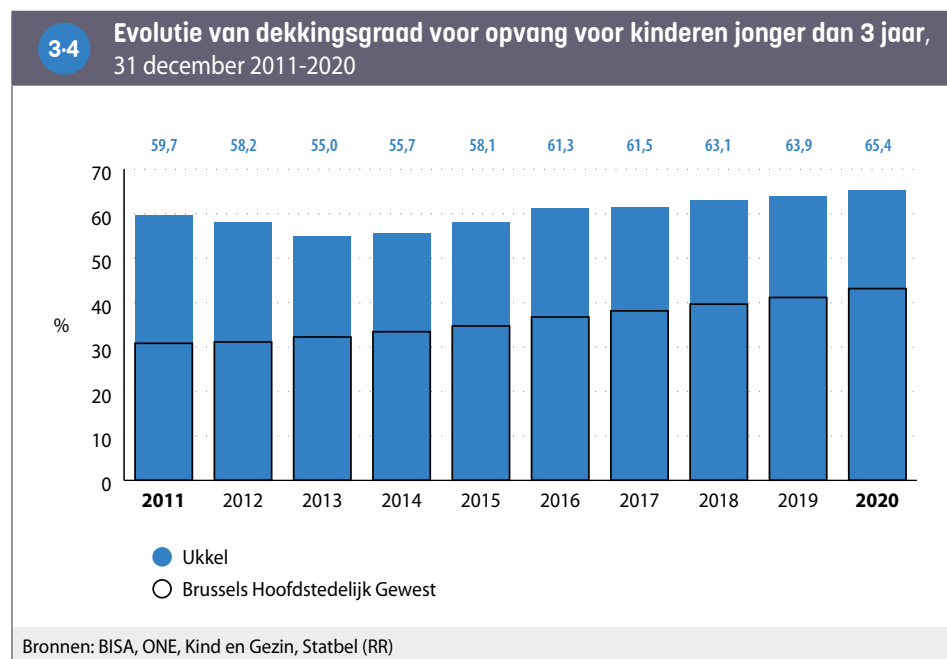
3.2. EVOLUTIE VAN HET AANTAL KINDEREN JONGER DAN 3 JAAR

Op 1 januari 2021 telde Ukkel 2.484 kinderen jonger dan 3 jaar, wat overeenkomt met 3 % van de totale bevolking (tegenover 4 % in het Brussels Gewest). Het aantal kinderen jonger dan 3 jaar is zeer licht gedaald in de gemeente **3-3**. Die dalende trend van het aantal kinderen van deze leeftijd wordt algemeen waargenomen in heel het Brussels Gewest, maar is duidelijk minder uitgesproken in Ukkel (-2 % tussen 2011 en 2021 in Ukkel tegenover -9 % in het Brussels Gewest).

3.3. KINDEROPVANG: DEKKINGSGRAAD EN TOEGANKELIJKHEID

Op 31 december 2020 bedraagt de **dekkingsgraad** van de opvang voor kinderen jonger dan 3 jaar 65 % in Ukkel, dus bijna twee plaatsen per drie kinderen van die leeftijd. Dat is duidelijk meer dan op het niveau van het Brussels Gewest. De dekkingsgraad is sinds 2013 elk jaar gestegen in de gemeente **3-4**.

Op 31 december 2020 had Ukkel 1.624 plaatsen in de kinderopvang **3-5**. Het gaat hoofdzakelijk om plaatsen in de collectieve opvang. De gezinsopvang (onthaalouders) is in het algemeen vrij weinig ontwikkeld in het Gewest.

Sommige van deze plaatsen zijn voorbehouden voor (of geven voorrang aan) bepaalde categorieën kinderen, bijvoorbeeld kinderen van het personeel van ondernemingen of instellingen (die niet noodzakelijk in het Brussels Gewest wonen), of voor inwoners van de gemeente. In Ukkel zijn het er niet veel. Wanneer men de opvangplaatsen die voorbehouden zijn voor of voorrang geven aan bepaalde categorieën kinderen buiten beschouwing laat, varieert de dekkingsgraad (2020) weinig en daalt hij van 65 % naar 62 % in de gemeente.

Wanneer men echter alleen rekening houdt met de volledig toegankelijke plaatsen, dus de plaatsen die niet voorbehouden zijn, zonder prioriteit, en aangeboden tegen een tarief berekend op basis van het inkomen van de ouders, bedraagt de dekkingsgraad in Ukkel 34 % (dus iets meer dan één plaats per drie kinderen onder de 3 jaar). Dit percentage ligt beduidend boven dat van het Brussels Gewest (26 %). In Ukkel is 53 % van alle plaatsen niet voorbehouden en aangeboden tegen een tarief dat afhankelijk is van het inkomen van de ouders. Die verhouding is lager dan die van het Gewest (60 %).

3-5 Kinderopvang en toegankelijkheid van het aanbod, 31 december 2015 en 2020

	Ukkel		Brussels Gewest	
	2015	2020	2015	2020
Totaal aantal kinderopvangplaatsen	1.550	1.624	18.576	20.643
waarvan				
Aantal plaatsen in groepopvang	1.458	1.560	17.992	20.111
Aantal plaatsen in gezinsopvang	92	64	584	532
waarvan				
Aantal gereserveerde plaatsen of plaatsen met voorrang	106	92	2.691	2.754
Aantal toegankelijke plaatsen	1.444	1.532	15.885	17.889
Aantal kinderopvangplaatsen per 100 kinderen jonger dan drie jaar	58,1	65,4	34,7	43,1
Aantal toegankelijke kinderopvangplaatsen per 100 kinderen jonger dan drie jaar	54,1	61,7	29,7	37,4
Aantal toegankelijke en inkomensgerelateerde kinderopvangplaatsen per 100 kinderen jonger dan drie jaar	33,1	34,4	20,1	25,9
Aandeel inkomensgerelateerde kinderopvangplaatsen ten opzichte van het totaal aantal plaatsen (%)	57,0	52,6	58,1	60,1

Bronnen: BISA, ONE, Kind en Gezin, Statbel (RR)

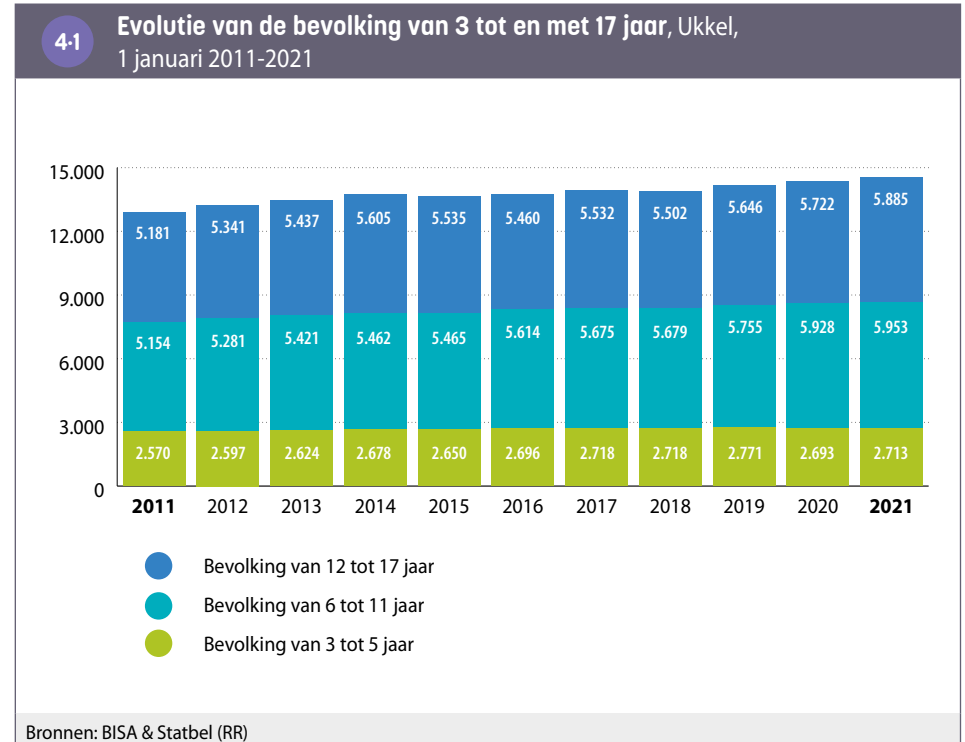
4. ONDERWIJS

4.1. EVOLUTIE VAN DE BEVOLKING VAN 3 TOT EN MET 17 JAAR

Tussen 2011 en 2021 is het aantal kinderen van 3-17 jaar in Ukkel gestegen ^{4.1}. De kinderen van 3 tot 17 jaar kunnen worden onderverdeeld in drie leeftijdsgroepen: kleuterschool (3 tot 5 jaar), lager onderwijs (6 tot 11 jaar) en secundair onderwijs (12 tot 17 jaar). Over de volledige periode 2011-2021 steeg het aantal kinderen tussen 3 en 5 jaar met 6 %, terwijl het aantal kinderen tussen 6 en 11 jaar en tussen 12 en 17 jaar sterker toenam (met respectievelijk 16 % e 14 %).

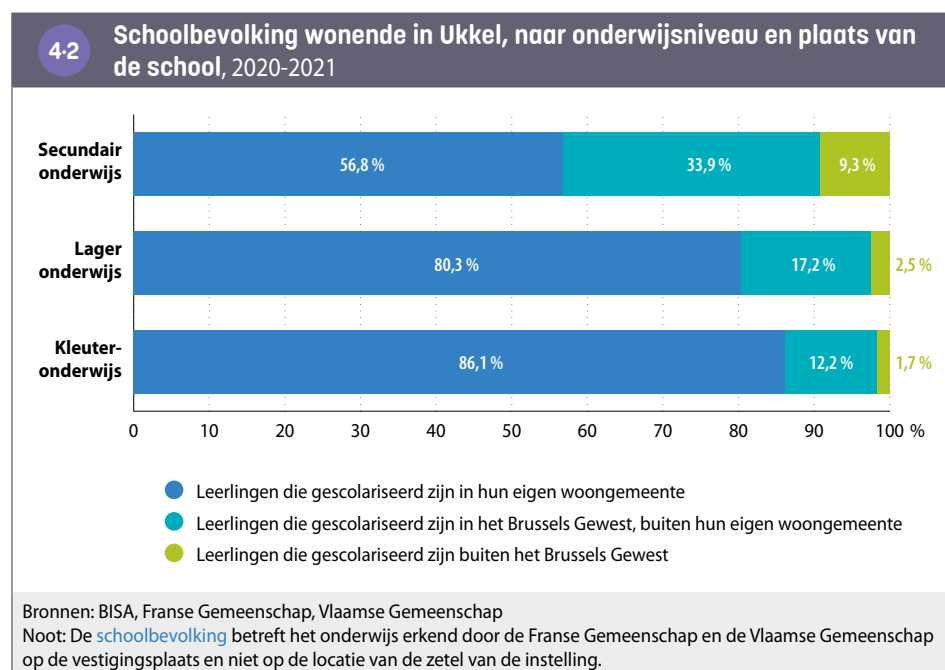
De kinderen van 3 tot 5 jaar, 6 tot 11 jaar en 12 tot 17 jaar vertegenwoordigen in 2021 respectievelijk 3 %, 7 % en 7 % van de totale bevolking van de gemeente.

Merk op dat de cijfers in Figuur ^{4.1} gebaseerd zijn op de [officiële bevolking](#). Dat betekent dat sommige kinderen (van wie de ouders bijvoorbeeld in het [Wachtregister](#) zijn ingeschreven of in een onregelmatige situatie verkeren) niet meegeteld zijn. Die kinderen kunnen evenwel schoollopen in de gemeente en meegeteld worden in de gegevens over de [schoolbevolking](#). Omgekeerd zijn er ook kinderen die wel in de officiële bevolkingscijfers voorkomen, maar die we niet terugvinden in de schoolbevolking. Die schoolbevolking telt immers enkel de kinderen die schoollopen in een school van de Franse of Vlaamse Gemeenschap. Dat verklaart de mogelijke verschillen tussen de gegevens over de officiële bevolking en die over de schoolbevolking (zie volgend punt).

4.2. SCHOOLBEVOLKING: ONDERWIJSNIVEAU, PLAATS VAN DE SCHOOL EN ONDERWIJSVORM

Tijdens het schooljaar 2020-2021 waren respectievelijk 2.833, 4.855 en 4.835 in Ukkel wonende kinderen ingeschreven in het kleuter-, lager en secundair onderwijs van een van de twee Gemeenschappen (Franse of Vlaamse)⁶. 86 % van de leerlingen ingeschreven in het kleuteronderwijs gaat naar een school in Ukkel, tegenover 80 % van de leerlingen in het lager onderwijs en 57 % in het secundair onderwijs **4-2**.

Hoewel een deel van de leerlingen die in de gemeente wonen dus buiten de gemeente naar school gaan, zijn er ook bewegingen in de omgekeerde richting. 41 % van de leerlingen in het kleuteronderwijs in de gemeente woont namelijk elders. Dit geldt ook voor 49 % van de leerlingen die naar een basisschool in de gemeente gaan en voor 63 % van de leerlingen die naar een secundaire school gaan.

Verhoudingsgewijs volgen de leerlingen van het secundair onderwijs die in Ukkel wonen vaker algemeen onderwijs en minder vaak technische en beroepsrichtingen dan in het Brussels Gewest: 44 %, 12 % en 7 % van de Ukkelse leerlingen van het secundair onderwijs volgt respectievelijk algemeen, technisch en beroepsonderwijs, tegenover 34 %, 16 % en 11 % van de leerlingen op gewestelijk niveau. Het aandeel van de leerlingen in het buitengewoon onderwijs (3,8 % van de leerlingen van het lager onderwijs en 2,6 % van het secundair onderwijs) ligt iets lager dan in het Gewest **4-3**.

4-3 Verdeling van de schoolbevolking in het leerplichtonderwijs (woonplaats) naar onderwijsniveau en onderwijsvorm, 2020-2021

	Ukkel		Brussels Gewest
	Aantal	% in het niveau	% in het niveau
Kleuteronderwijs			
Gewoon kleuteronderwijs	2.816	99,4	99,2
Buitengewoon kleuteronderwijs	17	0,6	0,8
Totaal kleuteronderwijs	2.833	100	100
Lager onderwijs			
Gewoon lager onderwijs	4.672	96,2	95,6
Buitengewoon lager onderwijs	183	3,8	4,4
Totaal lager onderwijs	4.855	100	100
Secundair onderwijs			
Secundair onderwijs 1 ^{ste} graad	1.540	31,9	32,1
Secundair onderwijs 2 ^{de} en 3 ^{de} (en 4 ^{de} graad voor de Franse Gemeenschap)			
<i>Algemeen</i>	2.132	44,1	33,5
<i>Technisch</i>	561	11,6	16,4
<i>Kunst</i>	20	0,4	0,5
<i>Beroeps</i>	324	6,7	11,3
<i>Deeltijds Beroepssecundair Onderwijs (DBSO)</i>	52	1,1	1,6
Buitengewoon secundair onderwijs	128	2,6	3,5
Secundair DASPA en OKAN	78	1,6	1,1
Totaal secundair onderwijs	4.835	100	100

Bronnen: BISA, Franse Gemeenschap, Vlaamse Gemeenschap
 Noot: De gegevens van de Franse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap zijn per onderwijsvorm gehergroepeerd.

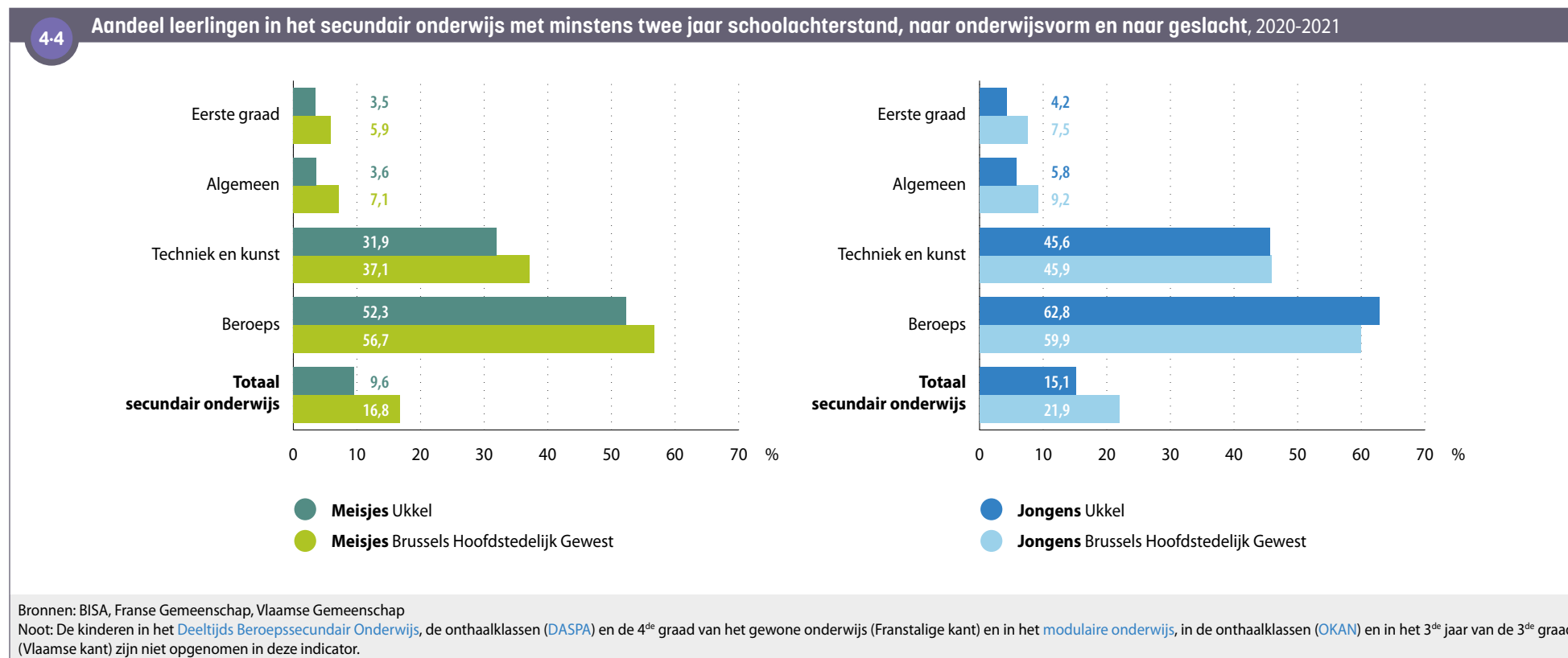
⁶ De leerlingen die onderwijs volgen buiten de Gemeenschappen (Europese of internationale scholen, privé scholen die niet officieel erkend zijn door een van de twee Gemeenschappen, thuisonderwijs), zijn dus niet meegeteld.

4.3. SCHOOLACHERSTAND

15 % van de jongens en 20 % van de meisjes die in Ukkel wonen, hebben een achterstand in het secundair onderwijs (van minstens twee jaar)⁷. Deze percentages zijn niet verwaarloosbaar maar wel lager dan die van het Gewest (respectievelijk 22 % en 17 %).

Het aandeel leerlingen met schoolachterstand hangt sterk samen met de studierichting, zowel in Ukkel als op gewestelijk niveau. Het beroepsonderwijs vertoont het hoogste percentage leerlingen met een schoolachterstand, gevolgd door het technisch en kunstonderwijs en daarna het algemeen onderwijs. Algemeen beschouwd komt schoolachterstand bij de jongens vaker voor dan bij de meisjes.

Als we echter een onderscheid maken per studierichting en per graad, zien we dat het aandeel leerlingen met een achterstand systematisch kleiner is in Ukkel dan in het Gewest voor de meisjes. Voor de jongens is het percentage leerlingen met een schoolachterstand evenwel alleen in de eerste graad en het algemeen onderwijs kleiner dan in het Gewest. In het beroepsonderwijs is het percentage jongens met een achterstand iets hoger in Ukkel dan op gewestelijk niveau, en in het technisch onderwijs zijn de percentages gelijk ⁴⁻⁴.

⁷ Het betreft de schoolachterstand van adolescenten die in Ukkel wonen, ongeacht waar ze naar school gaan.

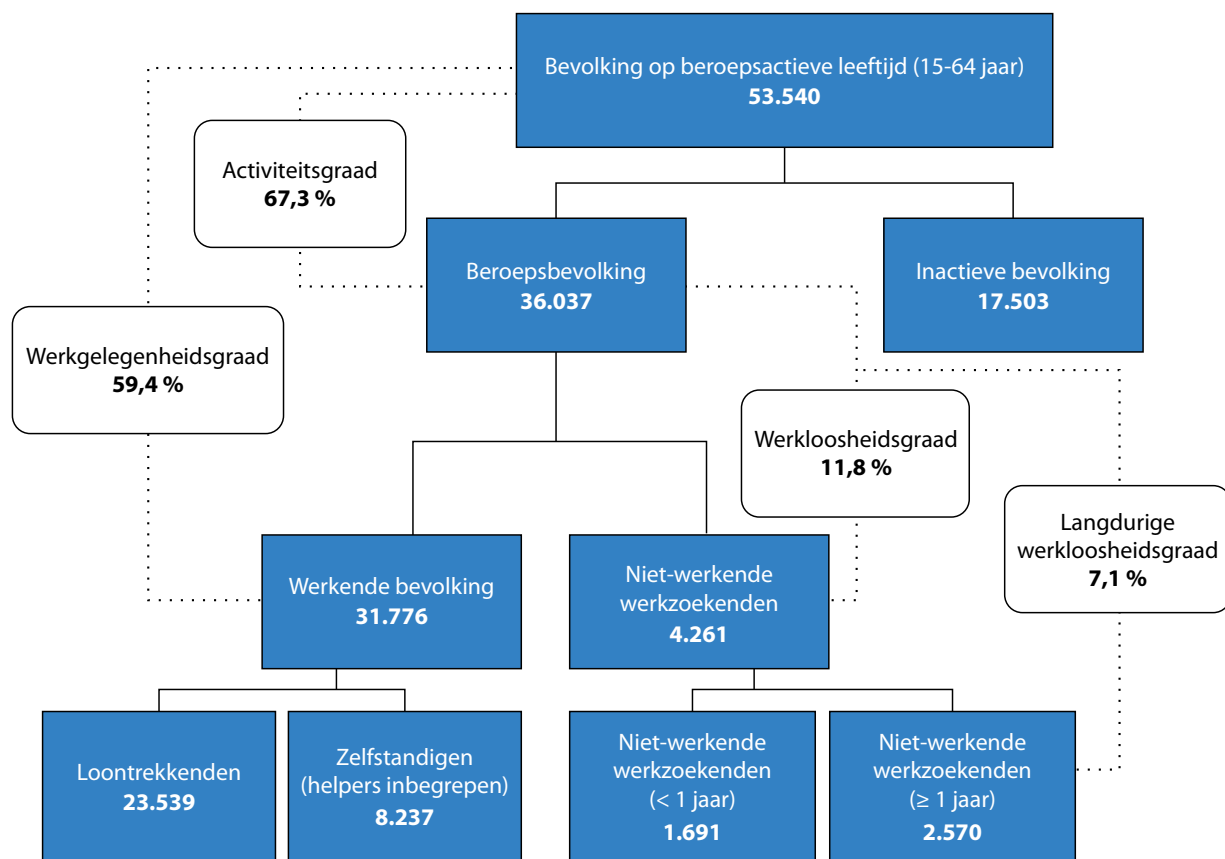
5. ARBEIDSMARKT

5-1

Structuur en voornaamste indicatoren van de bevolking op beroepsactieve leeftijd, Ukkel, jaargemiddelde 2019

5.1. SOCIAAL-ECONOMISCHE POSITIE VAN DE BEVOLKING

In 2019 zijn 36.037 inwoners van Ukkel actief op de arbeidsmarkt. Dat is iets meer dan twee derde van de 53.540 personen op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar). Ongeveer 88% van hen heeft werk en 12% van hen is bij Actiris ingeschreven als **niet-werkende werkzoekende** (NWWZ). Zes op de tien NWWZ's zijn minstens een jaar werkloos **5-1**.

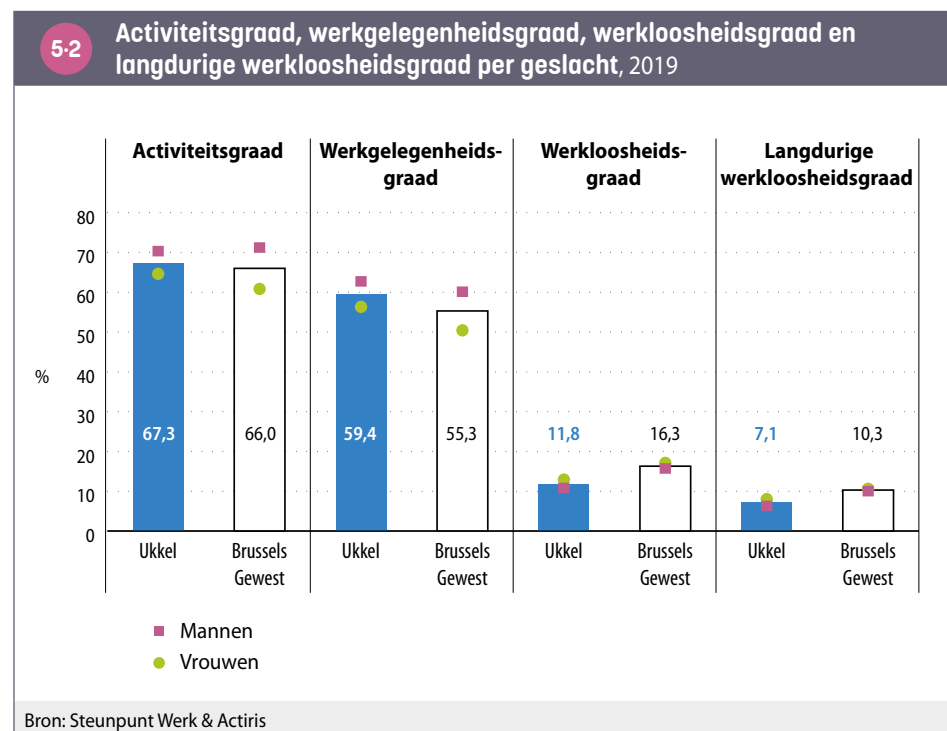
Bronnen: Steunpunt Werk, Actiris

Noot: De bevolking op beroepsactieve leeftijd is het gemiddelde van de bevolking op beroepsactieve leeftijd op 1 januari 2019 en die op 1 januari 2020.

5.2. ACTIVITEITS-, WERKGELEGENHEIDS- EN WERKLOOSHEIDSGRAAD

In vergelijking met het Brussels Gewest is de **activiteitsgraad** (15-64 jaar) van de vrouwen in Ukkel hoger dan die van het Gewest, terwijl die van de mannen iets lager is. Binnen de **beroepsbevolking** ligt de **werkloosheidsgraad** (totaal en langdurig⁸) lager in Ukkel dan op het niveau van het Gewest, zowel voor mannen als voor vrouwen. Tot slot ligt de **werkgelegenheidsgraad** hoger in Ukkel dan in het Gewest. Dit geldt voor beide geslachten, maar voor de vrouwen is het verschil meer uitgesproken.

De **genderongelijkheden** in termen van de activiteits- en werkgelegenheidsgraad zijn iets minder uitgesproken in Ukkel dan op gewestelijk niveau **5.2**.

De **activiteitsgraad** van de **jongeren** (15-24 jaar) die in Ukkel wonen is lager dan op gewestelijk niveau, wat erop kan wijzen dat meer jongeren in Ukkel hoger onderwijs volgen. De activiteitsgraad in de leeftijdscategorieën 25-49 jaar en 50-64 jaar is hoger dan in het Gewest. Voor de jongvolwassenen in Ukkel die zich op de arbeidsmarkt begeven (**beroepsbevolking** tussen 15 en 24 jaar), is de toegang tot de arbeidsmarkt nog steeds moeilijk, maar iets minder dan op het niveau van het Gewest. Hun **werkloosheidsgraad** bedraagt bijna 20 %, dus één op vijf jongeren op de arbeidsmarkt. De werkloosheidsgraad bij de 25-49-jarigen en de 50-64-jarigen ligt lager dan die van het Gewest, met een verschil ten voordele van Ukkel dat met de leeftijdsgroep toeneemt. De **werkgelegenheidsgraad** van de jongvolwassenen in Ukkel is lager dan in het Gewest (vanwege hun minder hoge activiteitsgraad), die van de leeftijdsgroepen 25-49 jaar en 50-64 jaar is net hoger **5.3**.

5.3 Voornaamste indicatoren van de bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar) naar leeftijdsgroep, 2019

	Activiteitsgraad (%)		Werkgelegenheidsgraad (%)		Werkloosheidsgraad (%)	
	Ukkel	Brussels Gewest	Ukkel	Brussels Gewest	Ukkel	Brussels Gewest
15 - 24 jaar	18,3	25,1	14,7	19,2	19,8	23,6
25 - 49 jaar	80,6	77,0	71,5	65,3	11,3	15,1
50 - 64 jaar	73,7	69,2	65,1	57,0	11,7	17,6
Totaal	67,3	66,0	59,4	55,3	11,8	16,3

Bron: Steunpunt Werk

⁸ De langdurige **werkloosheidsgraad** komt overeen met het aandeel personen in de beroepsbevolking dat een jaar of langer werkloos is.

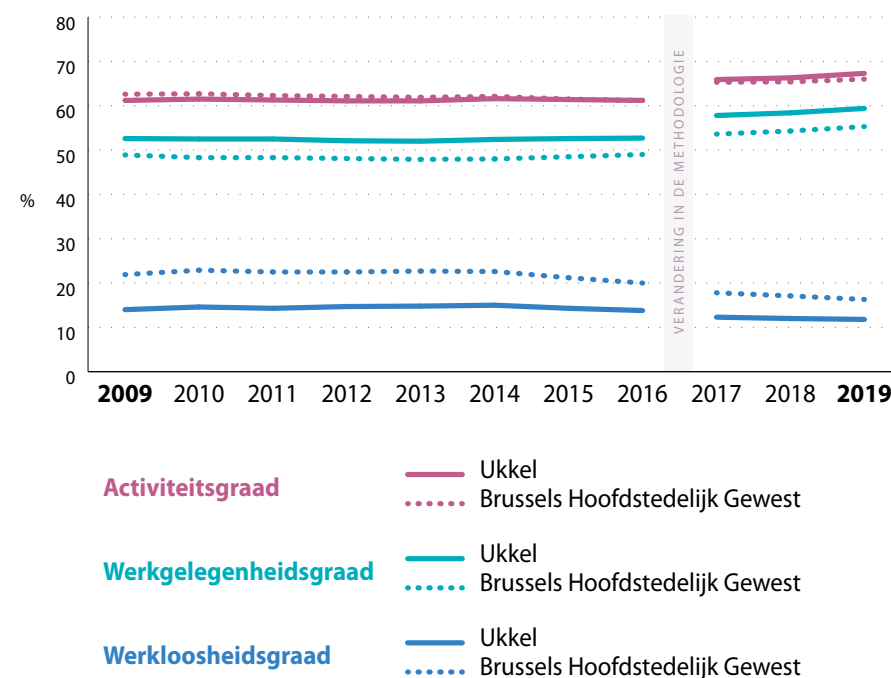
Wat de evolutie van de [activiteitsgraad](#) en de [werkgelegenheidsgraad](#) betreft, moet worden gewezen op de kentering op figuur 5-4: sinds 2017 worden ook de werknemers van Europese en internationale instellingen tot de beroepsbevolking gerekend, wat de activiteitsgraad en de werkgelegenheidsgraad omhoogtrekt. Vóór 2017 waren er geen gedetailleerde statistieken over de werkgelegenheid in deze instellingen en werden deze personen ten onrechte als inactief beschouwd. Als gevolg daarvan werden de werkgelegenheids- en activiteitsgraad tot 2016 onderschat en de werkloosheidsgraad overschat. Merk op dat in Ukkel het in aanmerking nemen van de mensen die in deze instellingen werken een grote impact heeft. In 2021 werken immers 3.088 inwoners van de gemeente in Europese en internationale instellingen⁹. Dat komt overeen met 10 % van de werkende beroepsbevolking (en 9 % van de totale beroepsbevolking).

Los van deze kentering zijn de werkgelegenheids- en de activiteitsgraad in de gemeente tussen 2017 en 2019 zeer licht gestegen.

Afgezien van het effect van de kentering op de [werkloosheidsgraad](#) (zie hierboven), is deze in Ukkel vrijwel gestagneerd, terwijl hij in het Brussels Gewest licht gedaald is. Die daling op gewestelijk niveau kan worden verklaard door meerdere factoren, waaronder een verbetering van de economische activiteit in het hele land en bepaalde tewerkstellingsmaatregelen die in het Gewest zijn ingevoerd. De daling wordt echter ook verklaard door strengere voorwaarden voor de toegang tot inschakelingsuitkeringen (federale maatregelen). Dat verklaart deels de sterkere daling van de werkloosheid onder jongeren. Sinds 2015 zijn de inschakelingsuitkeringen immers beperkt tot drie jaar. Er zijn ook andere, meer beperkende voorwaarden ingevoerd (met betrekking tot leeftijd, diploma en wachttijden). Deze sterkere beperking van de RVA-uitkeringen wordt gedeeltelijk weerspiegeld in het aantal inschrijvingen bij Actiris (geen inschrijvingen of schrappingen). Het effect van deze hervorming op het totale werkloosheidscijfer in Ukkel is echter slechts gering en meer uitgesproken in de armere gemeenten.

5-4

Evolutie van de werkloosheidsgraad, werkgelegenheidsgraad en activiteitsgraad, jaargemiddelde 2009-2019

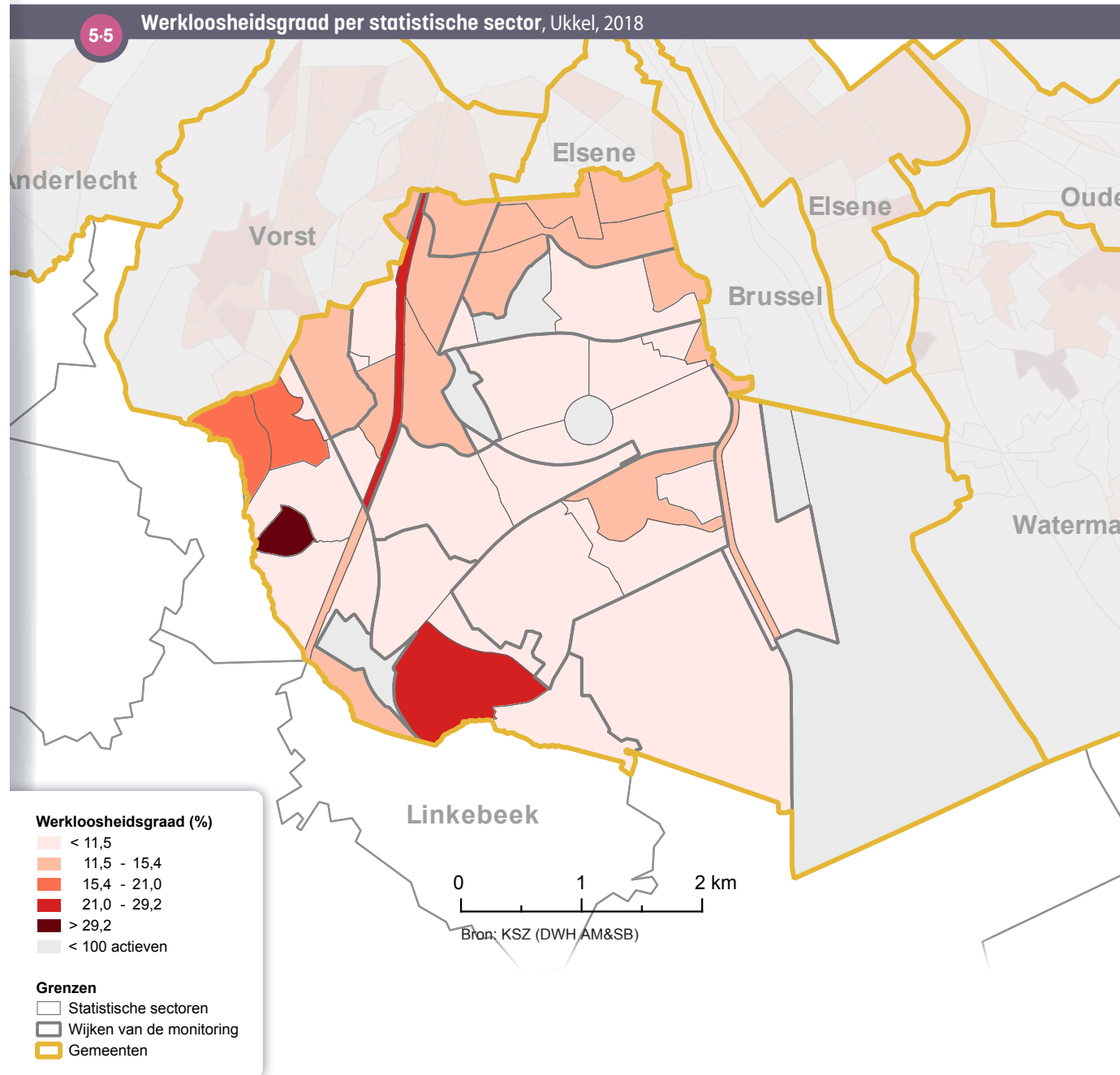

Bron: Steunpunt Werk

Noot: Sinds 2017 worden ook de werknemers van Europese en internationale instellingen tot de [beroepsbevolking](#) gerekend. Vóór 2017 waren er geen gedetailleerde statistieken over de werkgelegenheid in deze instellingen en werden deze mensen ten onrechte als inactief beschouwd. Als gevolg daarvan worden tot 2016 de [werkgelegenheids-](#) en [activiteitsgraad](#) onderschat en wordt de [werkloosheidsgraad](#) overschat.

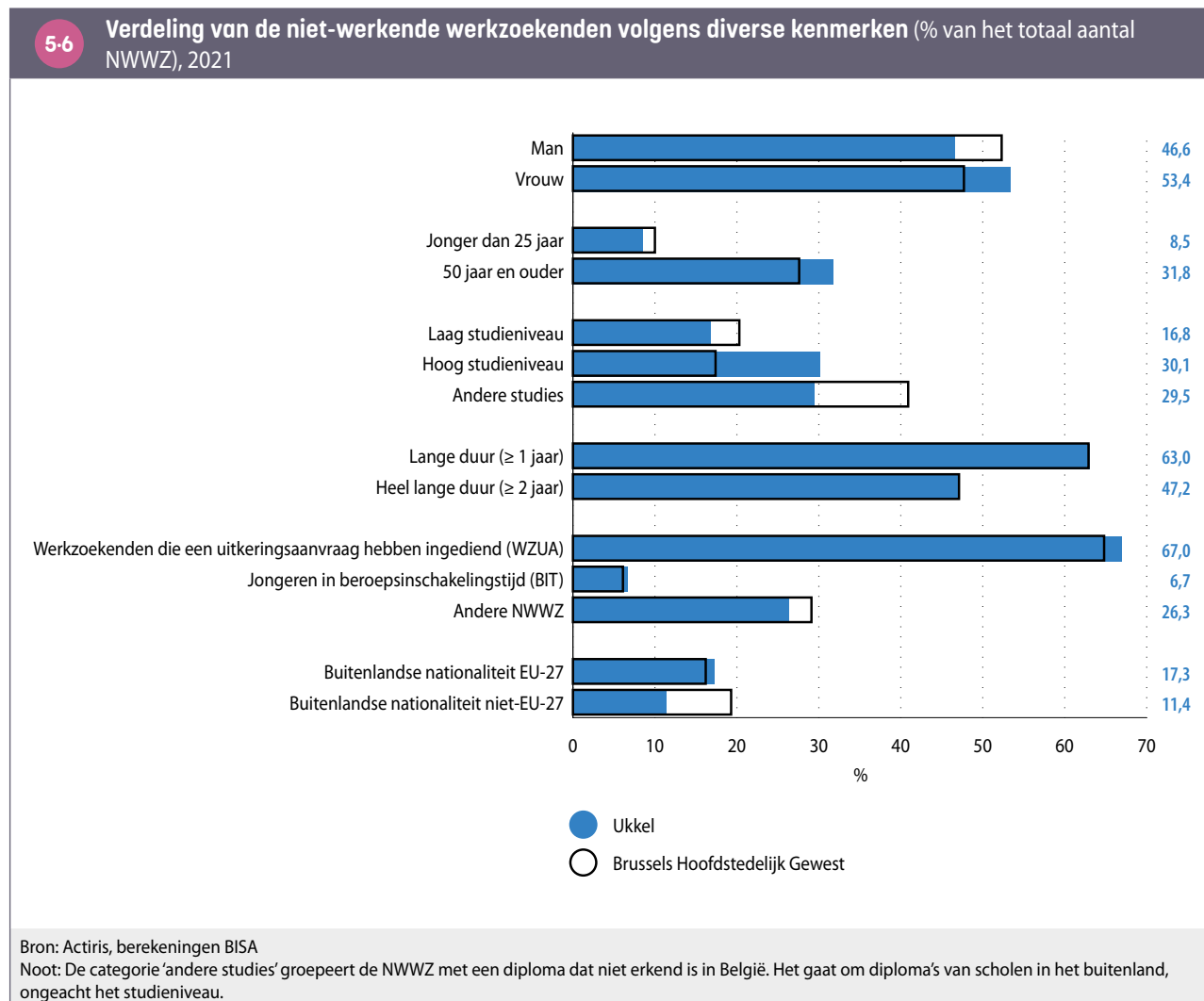
⁹ Bron: BISA. Militairen en werknemers onder Belgisch contract (onderworpen aan RSZ-bijdragen) zijn niet in dit aantal inbegrepen.

De **werkloosheidsgraad** is over het algemeen laag in de gehele gemeente, met uitzondering van met name de **statistische sectoren** met een beduidend aandeel sociale woningen **5.5**. De werkloosheidsgraad is bijzonder hoog in de sector Melkriek (36%) en is ook hoog in de sector Homborch (26%), die allebei voornamelijk sociale woningen tellen. De werkloosheidsgraad is niet verwaarloosbaar in de aangrenzende sectoren Merlo (een kwart sociale woningen) en Zwartebeek (geen sociale woningen). In de rest van de gemeente is de werkloosheidsgraad laag en globaal (de voornoemde sectoren uitgezonderd) is hij in het noorden van de gemeente hoger dan in het zuiden.

5.3. PROFIEL VAN DE NIET-WERKENDE WERKZOEKENDEN

Het profiel van de *niet-werkende werkzoekenden* (NWWZ) – ingeschreven bij Actiris – in Ukkel verschilt van het profiel op gewestelijk niveau **5-6**. Het grootste verschil heeft betrekking op het diplomaniveau: verhoudingsgewijs zijn er veel meer NWWZ's met een diploma hoger onderwijs dan op de schaal van het Brussels Gewest. Dat in tegenstelling tot de NWWZ's met een laag opleidingsniveau maar vooral die met een in België niet erkend diploma ('Andere studies'), die in Ukkel duidelijk minder vertegenwoordigd zijn. Het aandeel niet-Europese (EU27) NWWZ is ook kleiner in de gemeente. Daarnaast zijn er meer vrouwen en 50-plussers onder de NWWZ's in Ukkel dan in het Gewest.

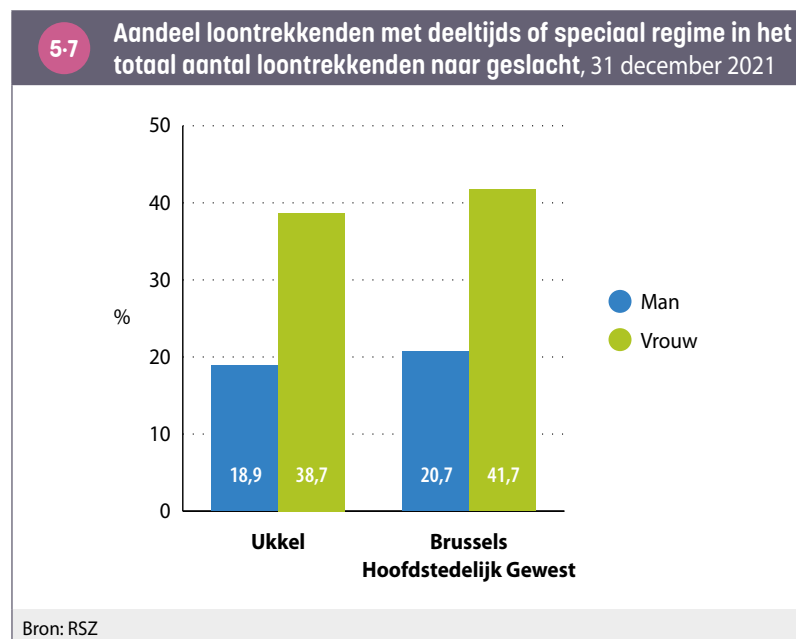

5.4. KENMERKEN VAN DE LOONTREKKENDEN IN UKKEL

In 2019 zijn 23.539 Ukkelse inwoners loontrekkenden. 16 % van hen werkt in de gemeente waar zij wonen en 84 % werkt daarbuiten¹⁰. In tegenstelling tot het volgende hoofdstuk ('Economische activiteit'), dat dieper ingaat op de loontrekkenden die in Ukkel werken, belicht dit hoofdstuk de loontrekkenden die in Ukkel wonen.

Deeltijdse loontrekkenden

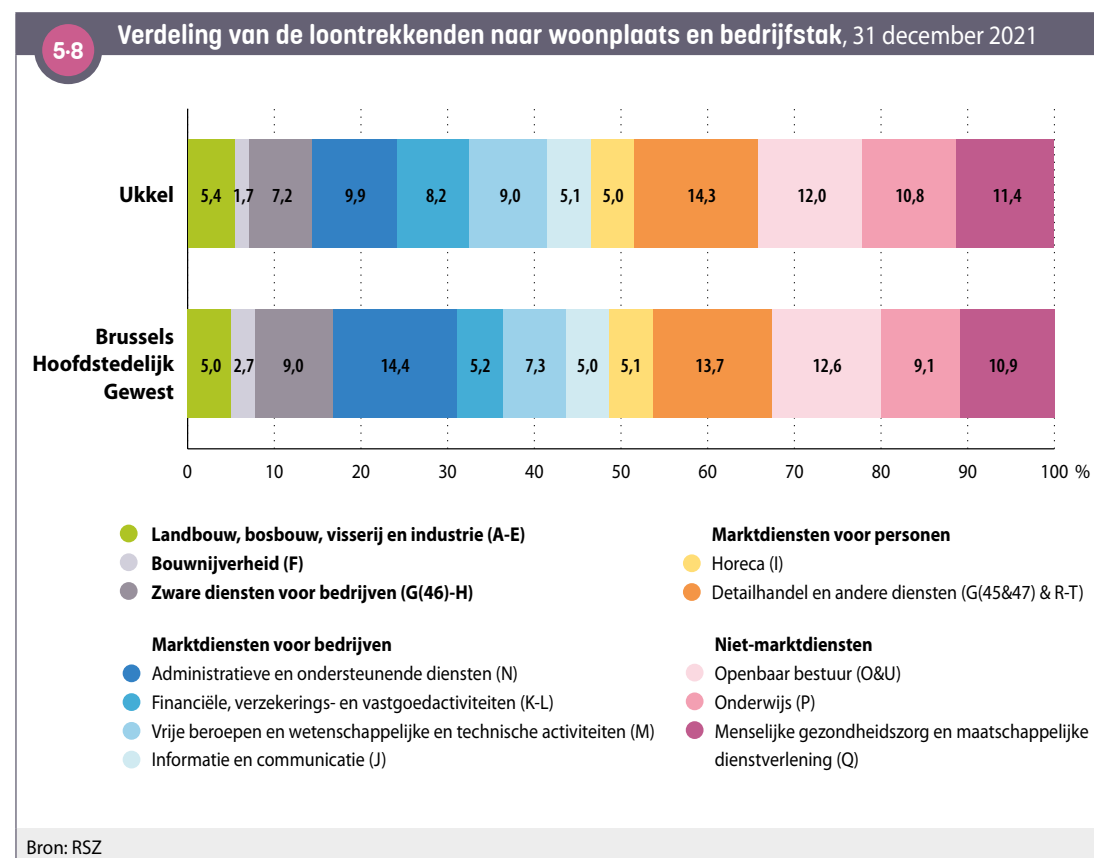
In het algemeen werken vrouwen in Ukkel en in het gehele Gewest veel vaker deeltijds dan mannen. 39 % van de vrouwelijke loontrekkenden in Ukkel heeft een deeltijdse baan, tegenover 19 % van de mannelijke loontrekkenden. Het aandeel deeltijds werk bij de mannen ligt in Ukkel iets lager dan in het Brussels Gewest, zowel voor de vrouwen als voor de mannen ⁵⁻⁷.

Activiteitssectoren van de loontrekkenden in Ukkel

De verdeling van de loontrekkenden per bedrijfstak verschilt in Ukkel niet veel van de gewestelijke situatie. Toch zijn de loontrekkenden in Ukkel verhoudingsgewijs minder vertegenwoordigd in de **administratieve en ondersteunende diensten**, in de bouw en in de **zware diensten voor bedrijven**. Omgekeerd zijn zij, nog steeds in vergelijking met de gewestelijke verdeling, iets meer vertegenwoordigd in de sectoren van de financiële, verzekerings- en vastgoedactiviteiten en in de gespecialiseerde, wetenschappelijke en technische activiteiten

⁵⁻⁸

10 Bron: Steunpunt Werk.

6. ECONOMISCHE ACTIVITEIT

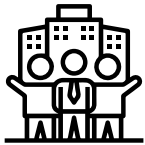
6-1

Beschrijving van de economische activiteiten in Ukkel, 2019

10.763

maatschappelijke zetels, btw-plichtig

2.714

lokale vestigingseenheden

23.046

werknemers

9.301

zelfstandigen

570

werknemers in de internationale instellingen

6.1. ALGEMENE SITUATIE

In 2019 bevonden zich 10.763 **maatschappelijke zetels** van btw-plichtige ondernemingen en 2.714 **vestigingseenheden** (exploitatiezetels van ondernemingen met ten minste één bij de RSZ aangegeven werknemer)¹¹ op het grondgebied van Ukkel. Deze ondernemingen hebben 23.046 personen in dienst (die in de gemeente werken, maar er niet noodzakelijk wonen). Daarnaast zijn 9.301 zelfstandigen actief in Ukkel¹² 6-1. Tot slot houden op het grondgebied van Ukkel 570 banen verband met Europese en internationale instellingen.

- 11 Het aantal **maatschappelijke zetels** van btw-plichtige bedrijven is bijna altijd hoger dan het aantal **vestigingseenheden** binnen een gemeente. Dit komt doordat de statistieken van de btw-plichtige bedrijven ook ondernemingen bevatten die geen werknemers aangeven bij de RSZ, zoals het geval is voor een groot aantal zelfstandigen. Deze bedrijven zonder werknemers zijn niet opgenomen in de statistieken van de lokale vestigingseenheden.
- 12 Een bedrijf kan gekoppeld zijn aan een rechtspersoon (nv, bvba, coöperatie) of een natuurlijke persoon (een zelfstandige). Een **maatschappelijke zetel** is de centrale vestiging van een bedrijf (de enige als het bedrijf 1 vestiging heeft, de plaats waar de jaarbalans wordt opgemaakt als het er meerdere heeft). De statistieken tellen het aantal bedrijven met een btw-nummer. Niet alle bedrijven hebben een btw-nummer, de vrije beroepen zijn bijvoorbeeld niet btw-plichtig. Het aantal **zelfstandigen** komt overeen met het aantal inschrijvingen van het RSVZ. Dat aantal omvat in principe alle zelfstandigen, ook de helpers.

6.2. DE SPECIFIEKE ECONOMISCHE KENMERKEN VAN UKKEL

In vergelijking met het gehele Brussels Gewest hebben de banen in Ukkel de volgende 6-2:

- het aandeel zelfstandigen is er veel groter (29 % van de werkende beroepsbevolking in Ukkel bestaat uit zelfstandigen, tegenover 13 % in het Gewest);
- de arbeiders zijn in verhouding tot alle loontrekkenden talrijker dan in het Brussels Gewest als geheel (in tegenstelling tot de bedienden en vooral de ambtenaren). 28 % van de loontrekkenden in Ukkel is namelijk arbeider, tegenover 20 % in het Gewest.
- Het aandeel vrouwen onder de loontrekkenden is veel groter in Ukkel dan in het Gewest (62 % vrouwen, tegenover 51 % in het Gewest).

6-2

Kenmerken van de werkenden, naar werkplaats, 2019

	Ukkel	Brussels Gewest
Aandeel van de zelfstandigen bij de werkenden	28,8 %	13,2 %
Verdeling van de arbeid in loondienst volgens statuut		
Aandeel arbeiders	27,7 %	20,1 %
Aandeel bedienden	59,3 %	61,9 %
Aandeel ambtenaren	13,0 %	17,9 %
Verdeling van de loontrekkenden naar geslacht		
Aandeel vrouwen	61,7 %	51,2 %
Aandeel mannen	38,3 %	48,8 %
Bronnen: Steunpunt Werk, RSZ; berekeningen BISA Noot: de gegevens met betrekking tot statuut en geslacht hebben betrekking op de loontrekkenden zoals geteld door de RSZ.		

Op het vlak van de kenmerken van het ondernemingsweefsel in Ukkel telt de gemeente, in verhouding tot het aantal inwoners, meer maatschappelijke zetels dan op de schaal van het Gewest: men telt 129 maatschappelijke zetels per 1.000 inwoners in Ukkel, tegenover 93 per 1.000 in het Gewest. Dat wordt gedeeltelijk verklaard door het relatief grote aantal zelfstandigen in Ukkel. Daarentegen is het aantal vestigingen (verhoudingsgewijs) gelijk in Ukkel en in het Gewest.

Omgekeerd ligt de [indicator van de ondernemingsdynamiek](#), die het verschil meet tussen de oprichting en de stopzetting van ondernemingen in de loop van een jaar, in Ukkel lager dan in het Brussels Gewest in zijn geheel **6-3**.

De zeer kleine ondernemingen (minder dan 5 werknemers) zijn duidelijk oververtegenwoordigd in Ukkel (74 % van de vestigingen, tegenover 65 % in het Gewest).

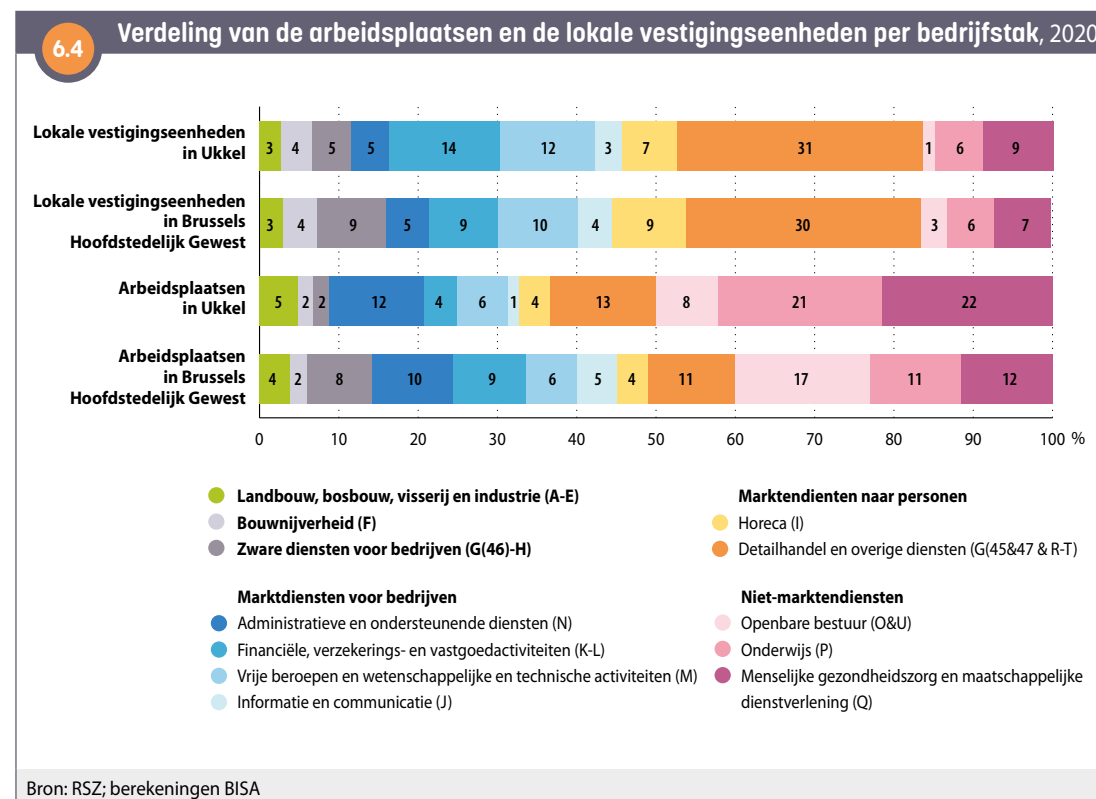
6.3 Beschrijving van de ondernemingen, 2020		
	Ukkel	Brussels Gewest
Aantal maatschappelijke zetels voor 1.000 inwoners	129,3	92,9
Aantal lokale vestigingseenheden voor 1.000 inwoners	31,4	30,9
Indicator van de ondernemingsdynamiek	1,5 %	2,9 %
Aandeel lokale vestigingseenheden:		
van 1 tot 4 werknemers	74,3 %	64,8 %
van 5 tot 9 werknemers	11,2 %	14,6 %
van 10 tot 49 werknemers	11,0 %	15,6 %
van 50 tot 199 werknemers	2,8 %	3,7 %
van meer dan 200 werknemers	0,6 %	1,3 %

Bronnen: RSZ, Statbel, BISA; berekeningen BISA

De gemeente vertoont bepaalde specifieke sectorale kenmerken, meer uitgesproken in termen van het aantal banen dan in aantal vestigingen **6-4**:

- De sector van menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening is de belangrijkste in termen van werkgelegenheid in Ukkel, met 22 % van de banen (vergeleken met 12 % op gewestelijk niveau), met name door de aanwezigheid van verschillende medische centra/klinieken (Edith Cavell, Sint-Elizabeth enz.) en een groot aantal woonzorgcentra.

- De op een na belangrijkste sector in termen van het aantal banen is het onderwijs (21 % van de banen, vergeleken met 11 % op gewestelijk niveau). De gemeente heeft immers een groot aantal scholen en instellingen voor volwassenenonderwijs.
- Er is ook een lichte oververtegenwoordiging van banen in de industrie, de [administratieve en ondersteunende diensten](#) en de [detailhandel en overige diensten](#).
- Daarentegen zijn de sectoren [zware diensten voor bedrijven](#), financiële, verzekerings- en vastgoedactiviteiten, informatie en communicatie en openbaar bestuur ondervertegenwoordigd wat betreft het aantal banen, maar niet altijd wat betreft het aantal vestigingen. Het aantal vestigingen in de sector van de financiële, verzekerings- en vastgoedactiviteiten is namelijk (verhoudingsgewijs) groter in Ukkel dan in het Gewest.

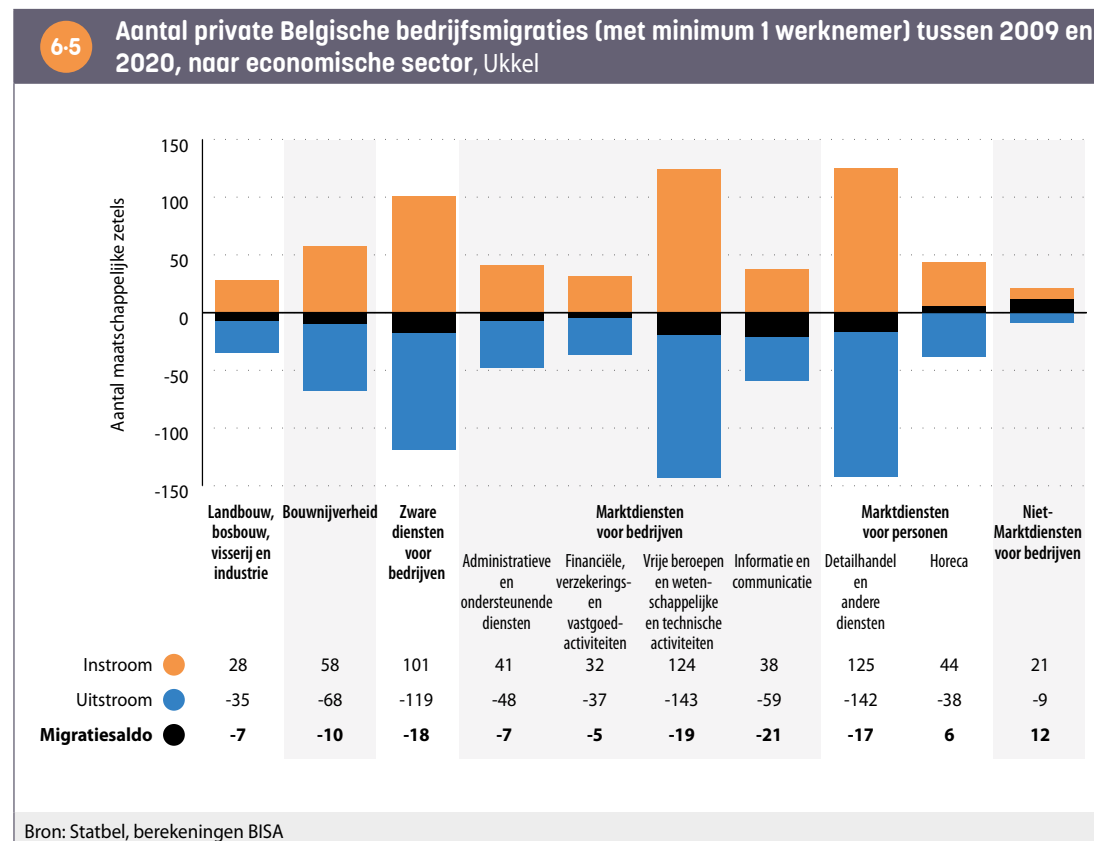
6.3. BEDRIJFSMIGRATIES

Tussen 2009 en 2020 was het [saldo van de bedrijfsmigraties](#) in Ukkel negatief, net als in andere Brusselse gemeenten (-86 ondernemingen, of -5 per 1.000). De gemeente heeft bedrijven verloren als gevolg van de migratie van [maatschappelijke zetels](#) van Belgische privébedrijven met minstens één werknemer¹³. In de periode 2009-2020 hebben 612 bedrijven zich in Ukkel gevestigd en hebben er 698 de gemeente verlaten.

Het saldo van de bedrijfsmigratie in Ukkel is negatief in verreweg de meeste activiteitssectoren. Anderzijds is het positief voor twee sectoren: de horeca en de niet-marktdiensten voor personen [6-5](#), wat bijdraagt aan de commerciële dynamiek in Ukkel.

Als we de bedrijfsmigratie in Ukkel uitsplitsen naar het Gewest van herkomst of bestemming (nog altijd voor de periode 2009-2020) kent de gemeente:

- een negatief migratiesaldo voor de migraties uit of naar Vlaanderen en Wallonië (-95 bedrijven, of -6 per 1.000 bedrijven);
- een licht positief migratiesaldo uit of naar de 18 andere Brusselse gemeenten (+9 bedrijven, of +1 per 1.000 bedrijven).

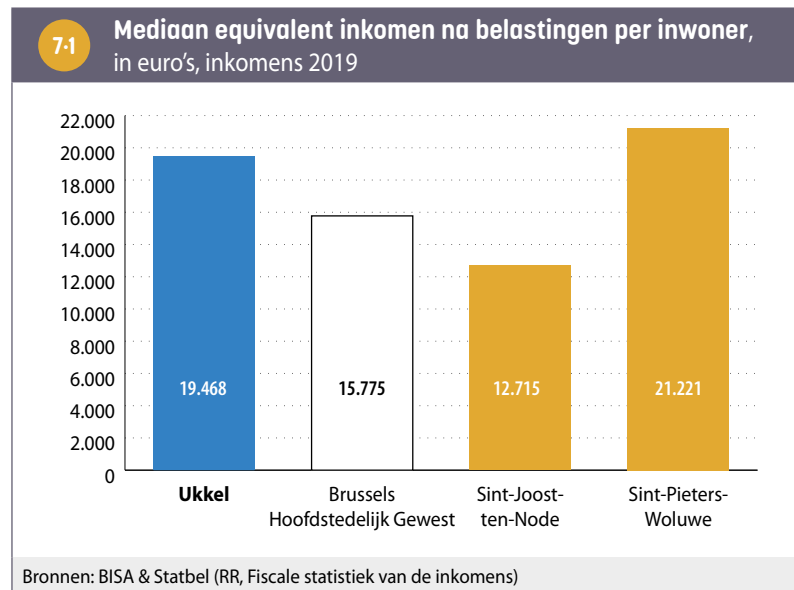

¹³ De analyse van de migratie is gebaseerd op de intergemeentelijke verplaatsingen van de [maatschappelijke zetels](#) van Belgische privébedrijven met ten minste één werknemer over de periode 2009-2020 (zie de Focus nr. 54 en 55 van het BISA voor meer methodologische details).

7. INKOMENS

7.1. FISCALE INKOMENS

Op basis van de [fiscale statistieken](#) en rekening houdend met de samenstelling van de huishoudens bedraagt het [mediaan equivalent inkomen per inwoner na belastingen](#)¹⁴ 19.468 euro in Ukkel voor 2019, dus 23 % boven de Brusselse mediaan. Dit inkomen is het laagst in de gemeente Sint-Joost-ten-Node en het hoogst in Sint-Pieters-Woluwe [7-1](#).

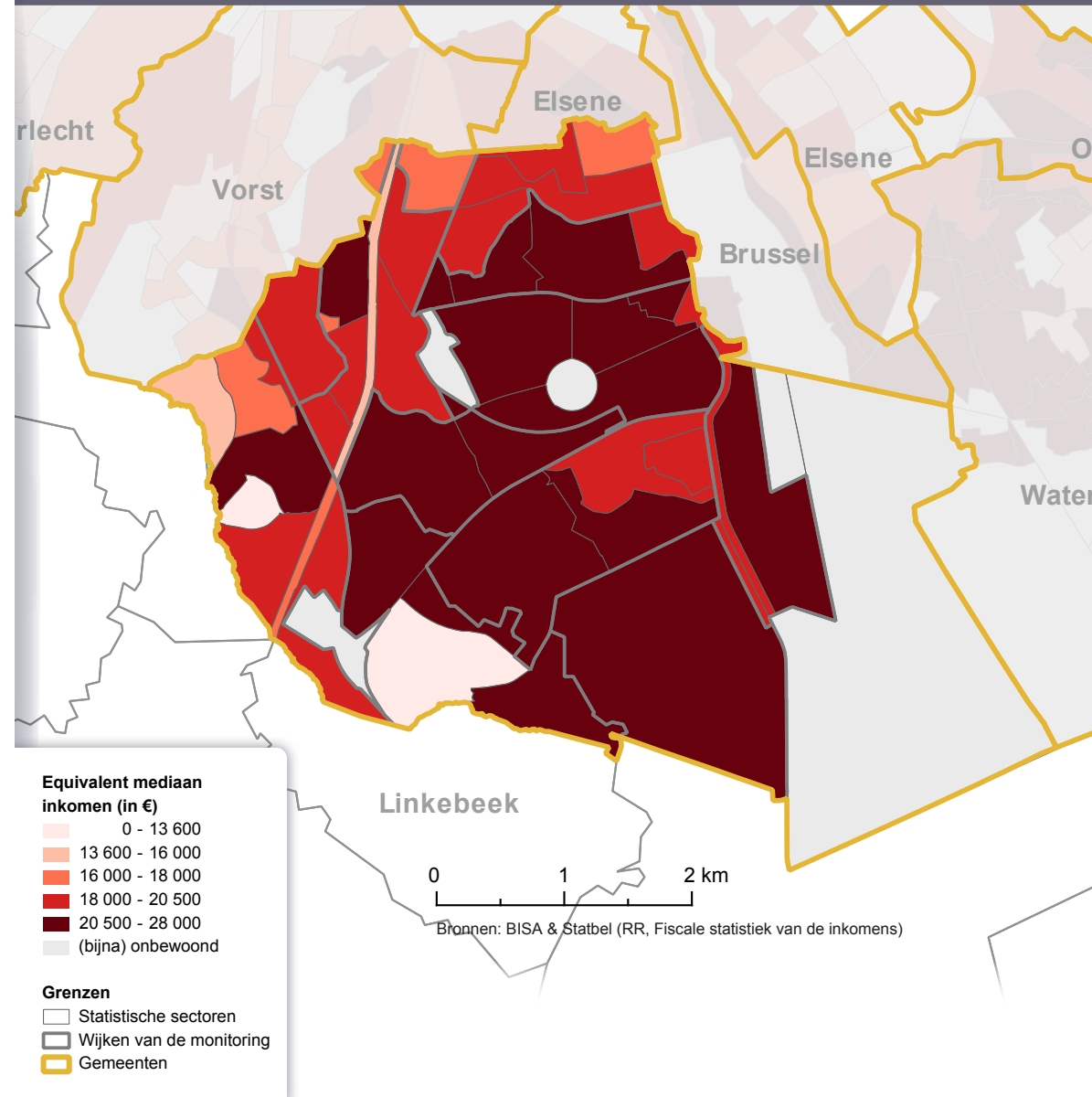

De [mediane equivalente inkomens na belastingen](#) verschillen aanzienlijk op het grondgebied van Ukkel [7-2](#). De mediane inkomens zijn relatief hoog, en

¹⁴ In dit hoofdstuk worden de termen 'mediaan inkomen' of 'mediaan equivalent inkomen' willekeurig gebruikt om te verwijzen naar het 'mediaan equivalent inkomen per inwoner na belastingen'.

7-2

Mediaan equivalent inkomen na belastingen per inwoner per statistische sector, Ukkel, in euro's, inkomens 2019

zelfs zeer hoog in het grootste deel van Ukkel. In het algemeen zijn ze hoger in het zuidoosten van de gemeente en in het centrum dan in het noordwesten.

Toch kennen bepaalde delen van Ukkel meer bestaansonzekerheid. In enkele specifieke sectoren in het zuiden van de gemeente liggen de mediane inkomens aanzienlijk lager. Het mediaan equivalent inkomen is bijzonder laag in de sectoren Homborch en Melkriek, met voornamelijk sociale woningen. De sector Zwartebeek, in de wijk Kalevoet-Moensberg, heeft eveneens een laag mediaan inkomen. Andere sectoren in het noorden van de gemeente hebben een mediaan inkomen dat onder het gemeentelijk gemiddelde ligt: dit is het geval voor Merlo, De Kat en Bascule ^{7.2}.

Kaart ^{7.3} toont de evolutie van de inkomens in reële termen¹⁵ per *statistische sector* tussen 2009 en 2019 in het Brussels Gewest. In het algemeen wordt een stijging van het *mediaan equivalent inkomen* waargenomen in de *eerste kroon* van de stad, met name langs het kanaal in de *arme sikkels* (hoewel dit een van de meest achtergestelde gebieden van de hoofdstad blijft). Er is ook een toename in veel welgestelde sectoren, vooral in het zuidoostelijke kwadrant van de *tweede kroon* (waarvan Ukkel deel uitmaakt). Omgekeerd ziet men een daling van de mediane inkomens in veel *statistische sectoren* van de tweede kroon, in het bijzonder in het noordwesten van het Gewest, maar ook in veel sectoren met sociale huisvesting¹⁶.

In Ukkel verschilt de ontwikkeling van het mediaan inkomen aanzienlijk tussen de *sectoren*. Veel sectoren, waaronder de meest welvarende, noteren een soms aanzienlijke stijging van hun mediaan inkomen, vooral in het oosten en zuiden van de gemeente. Anderzijds laten de sectoren met sociale woningen (Homborch en Melkriek) een aanzienlijke verlaging van hun mediaan inkomen zien. Een aantal sectoren in verschillende delen van de gemeente vertonen een lichte tot matige inkomensdaling (bv. Moensberg, Alfons XIII, Vossegat-west enz.). In verschillende sectoren zijn de inkomens weinig veranderd, vooral in het centrum van de gemeente.

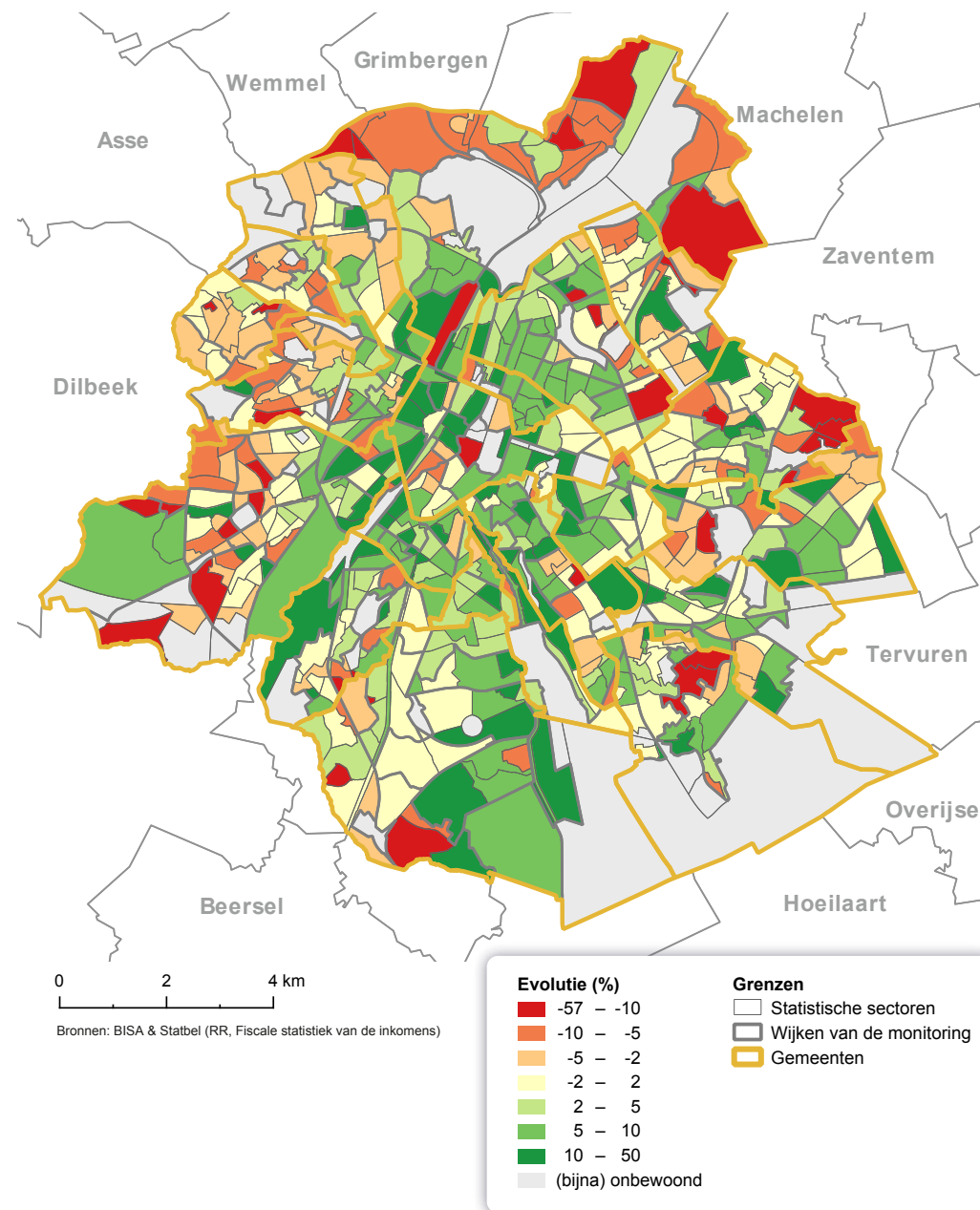
Deze inkomensverschuivingen binnen een *statistische sector/wijk* kunnen het gevolg zijn van de verandering in het inkomen van inwoners die gedurende heel de periode ter plaatse zijn gebleven, maar ook van bewegingen van de bevolking (migratie, geboorten en sterfgevallen) en de evolutie van de kenmerken hiervan.

¹⁵ Het betreft de evolutie van de reële inkomens of inkomens tegen constante prijzen, dus met neutralisatie van de gevolgen van de inflatie.

¹⁶ Zie BISA (2021) voor meer informatie over deze evoluties.

7.3

Evolutie van het mediaan equivalent inkomen na belastingen per inwoner per statistische sector, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, in %, inkomens 2009-2019

De mate van **inkomensongelijkheid**, gemeten aan de hand van de **Gini-coëfficiënt**, is in Ukkel groter dan het gemiddelde van de coëfficiënten van de 19 gemeenten nten **7.4**. Na Elsene is Ukkel de Brusselse gemeente met de hoogste Gini-coëfficiënt.

7.4 Gini-coëfficiënt op basis van het equivalent inkomen per persoon, inkomens 2019		
	Ukkel	Gemiddelde van de 19 Brusselse gemeenten
Gini-coëfficiënt – Totaal belastbaar inkomen per persoon	0,47	0,41
Gini-coëfficiënt – Inkomen na belastingen per persoon	0,40	0,33

Bronnen: BISA & Statbel (RR, Fiscale statistiek van de inkomens)

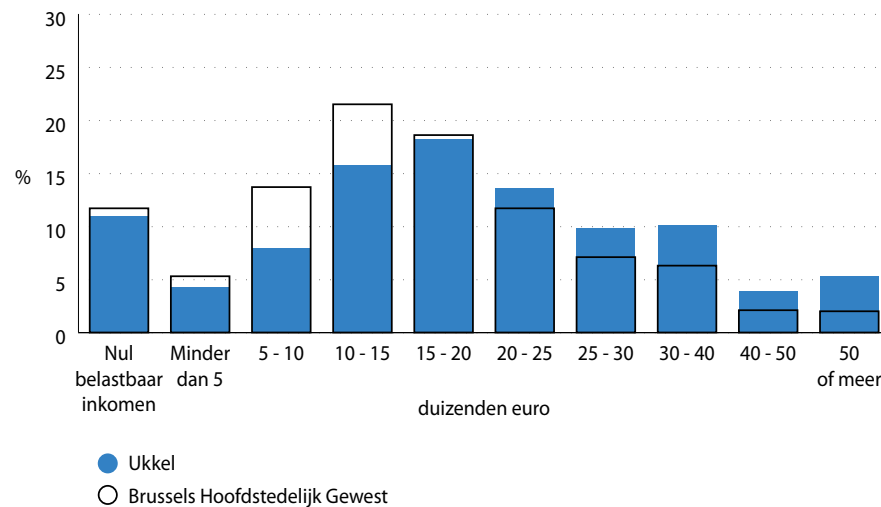
Personen met een **equivalent inkomen na belastingen** in de inkomensklassen hoger dan 20.000 euro zijn sterker vertegenwoordigd in Ukkel dan op gewestelijk niveau. De oververtegenwoordiging neemt toe met het inkomen, met twee keer meer personen met een equivalent inkomen van meer dan 50.000 euro in de gemeente dan in het Brussels Gewest. De inwoners met zeer lage tot middelhoge equivalente inkomens (klassen van 5.000 tot 15.000 euro) zijn ondervertegenwoordigd in Ukkel in vergelijking met het Gewest **7.5**.

Het aandeel van de bevolking dat leeft in een huishouden met een totaal netto belastbaar inkomen dat nul is, is in Ukkel iets kleiner dan in het Brussels Gewest. De aangiften waarvan het totale netto belastbaar inkomen nul is, betreffen personen met vrijgestelde inkomens of die geen enkel inkomen aangeven aan de personenbelasting. Het kan gaan om personen die niet-belastbare sociale uitkeringen (zoals het leefloon en tegemoetkomingen voor personen met een handicap) ontvangen, maar ook om internationale ambtenaren, bepaalde studenten enz.

Deze categorieën van belastingplichtigen uit het vorige punt kunnen in bepaalde gevallen ook in de zeer lage equivalente inkomensklassen vallen (minder dan 5.000 euro), terwijl hun effectieve inkomen in werkelijkheid soms hoger is. Deze inkomensklassen moeten met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, gezien de vertekeningen die inherent zijn aan de **fiscale statistiek** (zie glossarium).

7.5

Verdeling van de bevolking volgens het equivalent inkomen na belastingen, inkomens 2019

Bronnen: BISA & Statbel (RR, Fiscale statistiek van de inkomens)

Noot: Omwille van de eenvoud worden de klassen aangeduid met afgeronde cijfers, terwijl in werkelijkheid enkel de ondergrens van elke klasse wordt opgenomen.

Wanneer men naar het belastbare inkomen kijkt dat individueel door de belastingplichtigen wordt aangegeven, ziet men dat in Ukkel net als in de rest van het Brussels Gewest het mediaan belastbaar inkomen van de vrouwen globaal lager is dan dat van de mannen **7-6**. Dat is het geval voor alle types huishoudens in Ukkel, ook voor de alleenstaanden. Op gewestelijk niveau geven alleenstaande vrouwen een hoger mediaan belastbaar inkomen aan dan hun mannelijke tegenhangers. Bij de koppels en de eenoudergezinnen is het verschil in mediaan inkomen tussen de mannen en de vrouwen hoger in Ukkel dan op gewestelijk niveau.

7-6 Mediaan belastbaar inkomen van de aangevers naar geslacht en positie in het huishouden, in euro's, inkomens 2019

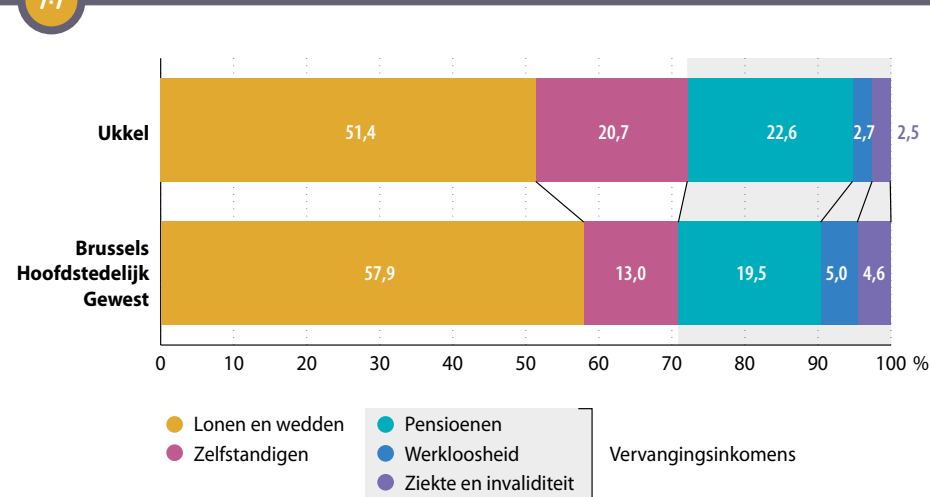
	Ukkel			Brussels Hoofdstedelijk Gewest		
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
Alleenwonend	22.595	21.573	21.962	18.090	19.182	18.753
Samenwonend of gehuwd zonder kinderen	25.685	18.981	22.924	23.208	18.087	21.060
Samenwonend of gehuwd met kind(eren)	32.864	23.406	28.022	23.438	17.525	21.052
Alleenstaande ouder	28.377	20.737	21.541	21.221	18.032	18.495
Totaal	26.718	21.128	23.536	21.751	18.408	19.886

Bronnen: BISA & Statbel (RR, Fiscale statistiek van de inkomens)

Noot: • Alleen aangevers die op 1 januari 2019 18 jaar of ouder waren, zijn in deze tabel opgenomen.
 • Aangevers met een nul of negatief belastbaar inkomen (gecorrigeerd met het huwelijksquotiënt) werden uitgesloten voordat het mediaan inkomen werd berekend.
 • De regel 'Totaal' bevat alleen aangevers met het type positie in het huishouden dat in deze tabel wordt gepresenteerd. De inkomens van leden van collectieve huishoudens, kinderen, andere leden van een huishouden of personen die tot andere soorten huishoudens behoren, zijn niet in aanmerking genomen voor de berekening van de medianen in de regel 'Totaal'.

Uit de analyse van de bron van deze fiscale inkomens (voor belastingen) in 2019 blijkt dat het aandeel van de inkomens uit zelfstandige arbeid groter is in Ukkel dan in het Gewest (21 % tegenover 13 %). Het aandeel van de inkomens uit pensioenen is eveneens groter in Ukkel (23 % tegenover 19,5 % in het Gewest), als gevolg van het grotere aandeel ouderen in de gemeente. Daarentegen is het aandeel van de inkomens uit werk in loondienst hier kleiner dan in het Gewest als geheel, evenals het aandeel van de inkomens uit werkloosheids- en invaliditeitsuitkeringen **7-7**.

7-7 Componenten van het gezamenlijk netto inkomen, inkomens 2019

Bronnen: BISA & Statbel (Fiscale statistiek van de inkomens)

Noot: De inkomens van zelfstandigen worden in de aangiften van de personenbelasting doorgaans onderschat.

7.2. PERSONEN DIE EEN UITKERING ONTVANGEN

Het aantal personen dat een vervangingsinkomen (werkloosheidsuitkering of invaliditeitsuitkering) of een bijstandsuitkering ontvangt, is een indicator van het aantal personen dat met een **beperkt inkomen** moet leven, vaak zelfs onder de **armoederisicogrens**.

Van de bevolking op beroepsactieve leeftijd (18-64 jaar) ontvangt 7 % een werkloosheids- of inschakelingsuitkering, 4 % een invaliditeitsuitkering, 3 % een **leefloon** of **equivalent leefloon** en 2 % een tegemoetkoming voor personen met een handicap. Van de jongeren tussen 18 en 24 jaar ontvangt 7 % een leefloon (of equivalent leefloon). Hoewel deze percentages niet verwaarloosbaar zijn, liggen ze over het algemeen veel lager dan die voor het Gewest, met een bijzonder opvallend verschil in het percentage mensen dat een (equivalent) leefloon ontvangt. Van de 65-plussers in Ukkel ontvangt 7 % de IGO en 3 % een tegemoetkoming voor personen met een handicap (tegenover respectievelijk 13 % en 6 % in het Gewest) **7-8**.

7-8

Aantal en percentage personen die een werkloosheidsuitkering, invaliditeitsuitkering of sociale bijstandsuitkering ontvangen naar leeftijdsklasse, januari 2011 en 2021

	Ukkel			Brussels Hoofdstedelijk Gewest	
	Aantal (2021)	% (2011)	% (2021)	% (2011)	% (2021)
Bevolking van 18 tot 24 jaar	6.940	100	100	100	100
Leefloon of equivalent leefloon (OCMW)	481	3,5	6,9	9,1	15,4
Werkloosheids- of inschakelingsuitkering (1)	94	3,9	1,4	7,9	2,5
Bevolking van 18 tot 64 jaar	51.707	100	100	100	100
Leefloon of equivalent leefloon (OCMW)	1.432	1,8	2,8	5,0	6,0
Werkloosheids- of inschakelingsuitkering (1)	3.439	9,3	6,7	13,2	8,5
Invaliditeitsuitkeringen (2)	1.948	2,2	3,8	3,4	5,1
Tegemoetkomingen voor personen met een handicap (2)	805	1,3	1,6	1,8	2,0
Bevolking van 65 jaar en ouder	16.032	100	100	100	100
Inkomensgarantie voor ouderen (IGO)	1.077	5,3	6,7	9,3	12,7
Tegemoetkomingen voor personen met een handicap (2)	538	2,8	3,4	6,0	6,4

Bronnen: POD MI, RVA, RIZIV, FOD Sociale Zekerheid - DGPH, FPD, Statbel (RR); berekeningen BISA

(1) Het gaat om het aantal betalingen van uitkeringen.

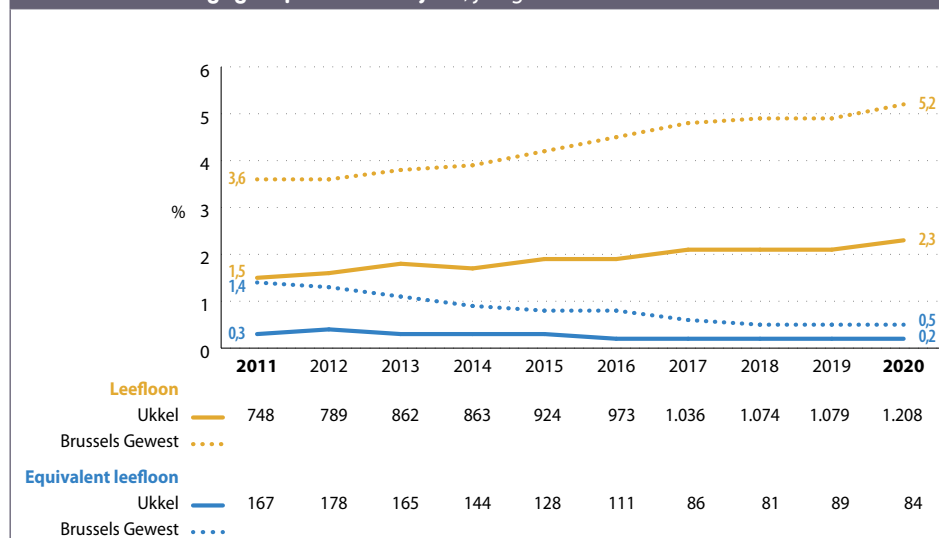
(2) Gegevens voor december 2010 en december 2020.

De **evolutie** van het aandeel van de personen met een **leefloon** bij de bevolking op beroepsactieve leeftijd (18-64 jaar) toont een toename tussen 2011 en 2020, zowel in Ukkel als in het Brussels Gewest in zijn geheel **7-9**. De kloof tussen Ukkel en het Gewest is voor deze indicator iets groter geworden.

Het aantal en het aandeel van de personen die een **equivalent leefloon** ontvangen was in Ukkel al erg klein en is verminderd in de periode 2011-2020 (vóór de oorlog in Oekraïne), in lijn met de gewestelijke situatie. Die trend kan worden verklaard door de afname van de migratiestromen en door bepaalde maatregelen die op federaal niveau zijn genomen op het gebied van het asiel- en migratiebeleid. In deze periode heeft dit geleid tot een vermindering van het aantal asielzoekers en vreemdelingen die niet in het bevolkingsregister zijn ingeschreven en in aanmerking komen voor financiële hulp. Sommige van deze bevolkingsgroepen zijn ook naar onthaalstructuren gestuurd. We benadrukken dat deze cijfers dateren van vóór de oorlog in Oekraïne en de instroom van vluchtelingen uit dat land, aangezien de Oekraïense vluchtelingen onder tijdelijke bescherming (onder de vereiste voorwaarden) recht hebben op een equivalent leefloon.

7-9

Evolutie van het aandeel begunstigden van het (equivalent) leefloon in de bevolkingsgroep van 18-64 jaar, jaargemiddelde 2011-2020

Bronnen: POD Maatschappelijke Integratie & Statbel (RR), berekeningen BISA

7.3. RECHTHEBBENDEN OP DE VERHOOGDE TEGEMOETKOMING (RVT)

Het aantal [rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming](#) (RVT) voor de verzekering voor geneeskundige verzorging kan worden gebruikt als indicator voor het aantal personen dat in moeilijke financiële omstandigheden leeft.

In januari 2021 hadden 11.528 personen in Ukkel recht op de verhoogde tegemoetkoming als titularis of als persoon ten laste, d.w.z. 14 % van de bevolking, tegenover 26,5 % op gewestelijk niveau **7-10**. Het RVT-percentage ligt beduidend lager dan in het Brussels Gewest, ongeacht de leeftijdscategorie. Voor de personen van 65 jaar en ouder is het aandeel RVT's bij de vrouwen groter dan bij de mannen, en dit verschil is iets groter in Ukkel dan op gewestelijk niveau.

7-10 Aantal en percentage rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming in het kader van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging (RVT), naar leeftijdsklasse en geslacht, januari 2021

Leeftijdsklasse	Ukkel						Brussels Hoofdstedelijk Gewest		
	Aantal rechthebbenden ⁽¹⁾			Percentage rechthebbenden ⁽¹⁾ in de bevolking			Percentage rechthebbenden ⁽¹⁾ in de bevolking		
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
Jonger dan 18 jaar	1.147	1.128	2.275	13,3	13,4	13,4	32,7	32,7	32,7
18 - 24 jaar	578	558	1.136	16,8	15,9	16,4	31,8	31,7	31,8
25 - 64 jaar	2.173	2.995	5.168	10,3	12,7	11,5	19,4	23,8	21,6
65 jaar en ouder	896	2.053	2.949	14,2	21,1	18,4	30,6	35,3	33,4
Totaal	4.794	6.734	11.528	12,1	14,9	13,6	24,8	28,2	26,5

Bronnen: BISA, KSZ (DWH AM&SB), Statbel (RR)
 (1) Titularissen en personen ten laste.

8. GEMEENTELIJKE FINANCIËN

8.1. KERNINDICATOREN VOOR DE GEMEENTELIJKE FINANCIËN

De gewone begroting van de gemeente betreft het geheel van ontvangsten en uitgaven die op een regelmatige en gebruikelijke wijze voorvallen. De ontvangsten en uitgaven betreffende investeringen hebben een onregelmatig karakter. Ze worden apart in beschouwing genomen, in de zogeheten buitengewone begroting.

Na een licht tekort in 2015, vertoonde de gewone dienst van 2016 tot 2020 een overschot, toen de ontvangsten groter waren dan de uitgaven. Het gecumuleerd resultaat was ieder jaar positief.

De ontvangsten en de uitgaven van een gemeente hangen sterk af van haar aantal inwoners. Om gemeenten te kunnen vergelijken worden de ontvangsten en de uitgaven, alsook de schuld en de investeringen daarom uitgedrukt **per inwoner**.

In de rekeningen van 2015-2020 waren de gewone ontvangsten en uitgaven per inwoner, alsook de schuld en de investeringsuitgaven per inwoner in Ukkel gemiddeld in deze periode lager dan voor het geheel van de 19 Brusselse gemeenten **8.1**.

8.1 Kernindicatoren van de gemeentelijke financiën, gemiddelde van de rekeningen 2015-2020		
	Ukkel	19 Brusselse gemeenten
Gewone ontvangsten in euro per inwoner	1.548	1.922
Gewone uitgaven in euro per inwoner	1.466	1.886
Schuld in euro per inwoner	1.416	1.463
Investeringsuitgaven in euro per inwoner	230	292

Bronnen: GOB - BPB & Statbel (RR), berekeningen BISA

8.2. STRUCTUUR VAN DE BELANGRIJKSTE GEWONE ONTVANGSTEN EN UITGAVEN

De grootste **ontvangstensbron** van Ukkel zijn de opcentiemen op de **onroerende voorheffing**¹⁷. Hun aandeel in de gewone ontvangsten is zeer groot in vergelijking met de 19 gemeenten samen (41 % van de gewone ontvangsten in Ukkel tegenover 29 % voor de 19 gemeenten, gemiddelde van de rekeningen van 2015-2020). Herleid tot het aantal inwoners toont de gemeente een opbrengst uit de onroerende voorheffing die tot de hoogste van de 19 gemeenten behoort, hoewel het percentage opcentiemen bij de onroerende voorheffing eerder aansluit bij het gemiddelde.

De opcentiemen bij de **personenbelasting**¹⁸ vormen de tweede inkomensbron voor de gemeente. Net zoals bij de onroerende voorheffing, is het aandeel van deze bron in Ukkel veel groter dan voor de 19 gemeenten samen het geval is (19 % van de gewone ontvangsten in Ukkel tegenover 10 % voor de 19 gemeenten, gemiddelde van de rekeningen van 2015-2020). Het mediaan inkomen van de inwoners van Ukkel ligt duidelijk boven het gewestelijke gemiddelde, zodat, zelfs bij een relatief laag tarief, het rendement van de personenbelasting per inwoner in Ukkel hoog is (zie hoofdstuk **7**, Inkomens).

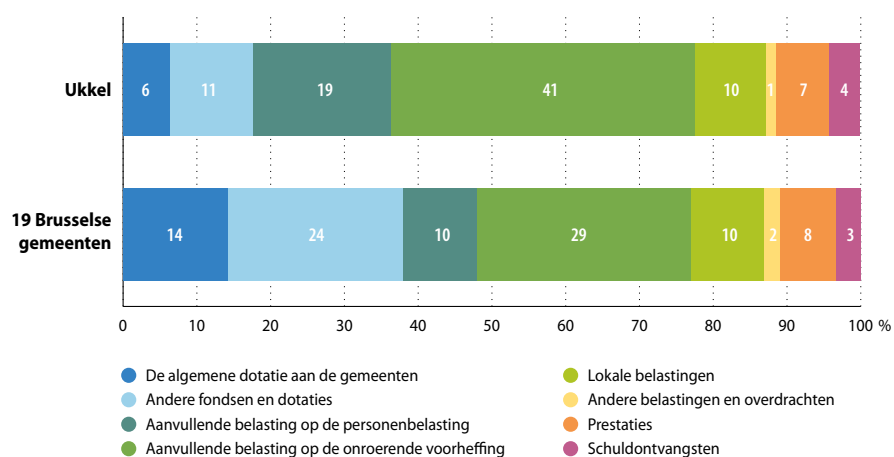
Het geheel van **fondsen en dotaties**¹⁹ is de derde bron van ontvangsten voor Ukkel. Het aandeel van deze bron ligt veel lager in vergelijking met de 19 gemeenten samen (17 % voor Ukkel ten opzichte van 38 % voor het geheel van de 19 gemeenten, gemiddelde 2015-2020). De algemene dotatie aan de gemeenten is goed voor 6 % van de ontvangsten van Ukkel, de andere fondsen en dotaties voor 11 % **8.2**. Herleid tot het aantal inwoners, behoren de ontvangsten uit de algemene dotatie van Ukkel in de periode 2015-2020 tot de laagste van de 19 gemeenten. De hoge eigen inkomsten van de gemeente temperen de ontvangsten uit de algemene dotatie (compenserende rol).

¹⁷ Belasting op het bezit van onroerende goederen, zoals woningen en gronden.

¹⁸ Belasting op de inkomens van particulieren, zoals lonen en uitkeringen.

¹⁹ Algemene dotatie aan de gemeenten (ADG): dotatie vanwege het Brussels Gewest om de algemene financiering te verzekeren. Andere fondsen en dotaties: voor specifieke doeleinden.

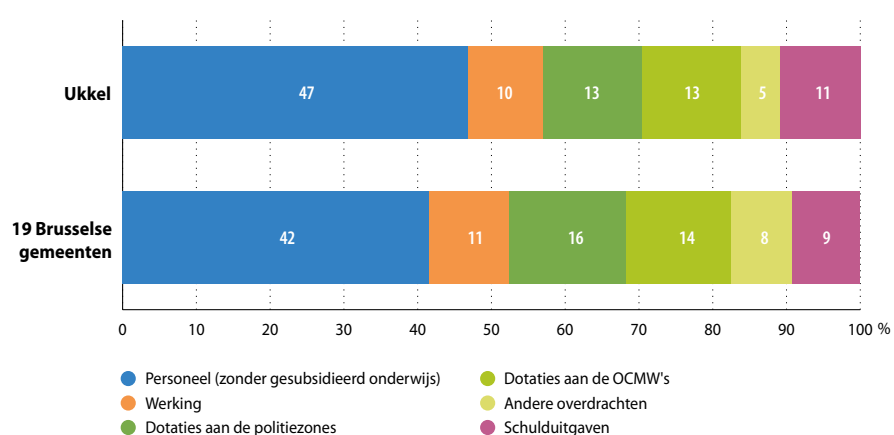
8-2 Verdeling van de gewone ontvangsten (zonder het gesubsidieerd onderwijs), gemiddelde van de rekeningen 2015-2020

Bron: GOB - BPB, berekeningen BISA

Noten: • De ontvangsten uit prestaties zijn degene die betrekking hebben op de levering van een goed of een dienst door de gemeente (bijvoorbeeld huurinkomsten voor een gebouw).
• De schuldontvangsten omvatten hoofdzakelijk de dividenden die de gemeenten krijgen van de intercommunales en daarnaast de kredietinteresten.

8-3 Verdeling van de gewone uitgaven (zonder het gesubsidieerd onderwijs), gemiddelde van de rekeningen 2015-2020

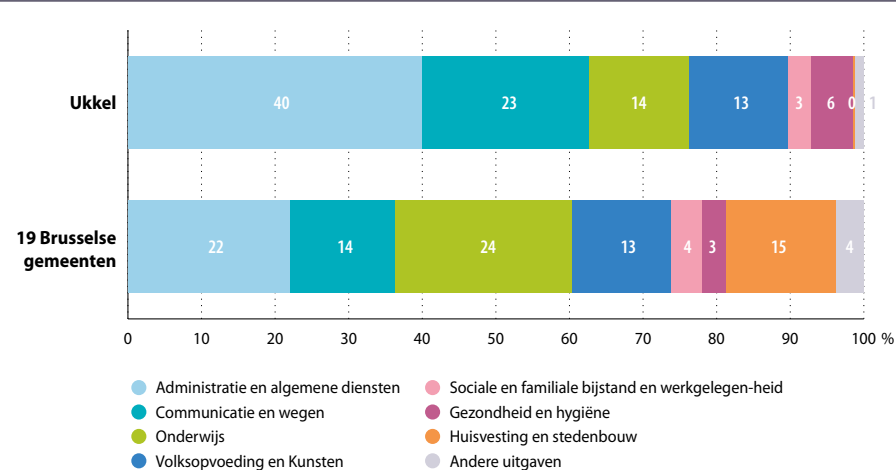
Bron: GOB - BPB, berekeningen BISA

Net als in de andere gemeenten, zijn de personeelskosten de belangrijkste **uitgaven** van de gemeente Ukkel. Zo werd in de periode 2015-2020 gemiddeld 47 % van de gewone uitgaven besteed aan de personeelskosten van het gemeentebestuur, tegenover 42 % voor de 19 gemeenten (8-3). De werkingsuitgaven, de dotaties aan de politiezone en aan het OCMW en de andere overdrachten zijn relatief iets lager in Ukkel dan in de 19 gemeenten samen, in tegenstelling tot de schulduitgaven.

8.3. INVESTERINGEN

De **investeringsuitgaven** schommelen sterk van jaar tot jaar. Men kan echter vaststellen dat de domeinen administratie en algemene diensten (40 % van de investeringsuitgaven, tegenover 22 % voor de 19 gemeenten) en communicatie en wegen (23 % van de investeringsuitgaven, tegenover 14 % voor de 19 gemeenten) in de periode 2015-2020 een aanzienlijk deel van de investeringen in Ukkel hebben vertegenwoordigd. Onderwijs (14 % tegenover 24 % voor de 19 gemeenten) en huisvesting en stedenbouw (0 % tegenover 15 %) vertegenwoordigden daarentegen een relatief minder belangrijk aandeel van de investeringen in Ukkel in die periode (8-4).

8-4 Verdeling van de investeringsuitgaven per functie, gemiddelde van de rekeningen 2015-2020

Bron: GOB - BPB, berekeningen BISA

9. HUISVESTING

Op 1 januari 2021 zijn er 18.612 gebouwen (16.654 residentieel en 1.958 niet-residentieel) en 43.885 woningen in Ukkel, waaronder 1.721 sociale woningen.

Op het moment van schrijven beschikken we niet over recente gegevens over de huurprijzen op gemeentelijk niveau. De laatst beschikbare gegevens over de huurprijzen op gemeentelijk niveau dateren van 2018. Toen bedroeg de gemiddelde huurprijs 862 euro in Ukkel, tegenover 739 euro op gewestelijk niveau²⁰. In het algemeen drukken de kosten van de huur en de nutsvoorzieningen (energie en water) in het hele Gewest zwaar op het budget van veel Brusselse huishoudens. Ze zijn een van de belangrijkste oorzaken van de overmatige schuldenlast van de huishoudens²¹.

9.1. KENMERKEN VAN WOONGEBOUWEN

De huizen in halfopen of open bebouwing zijn oververtegenwoordigd in Ukkel in vergelijking met de gewestelijke situatie: ze vertegenwoordigen respectievelijk 19 % en 13 % van de woongebouwen, tegenover 9 % en 4 % in het Gewest **9-1**.

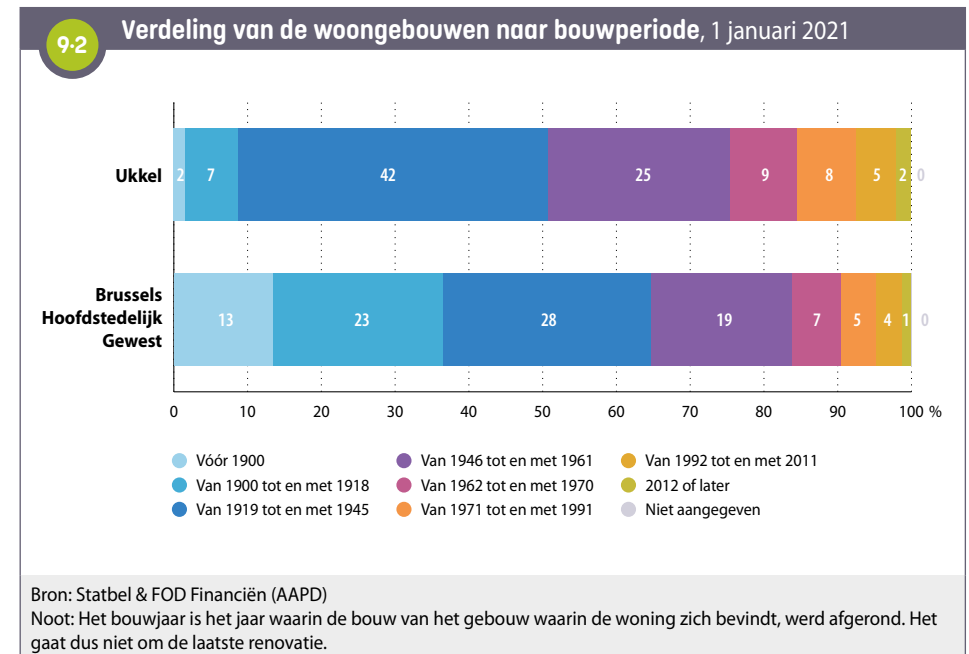
9-1 Verdeling van de woongebouwen naar type (kadastraal karakter), 2021				
	Huizen in gesloten bebouwing	Huizen in halfopen bebouwing	Huizen in open bebouwing	Appartementsgebouwen
Ukkel	49 %	19 %	13 %	19 %
Brussels Gewest	64 %	9 %	4 %	23 %

Bron: Statbel & FOD Financiën (AAPD)

20 BGHM, Observatiecentrum van de huurprijzen, enquête 2018 <https://slrb-bghm.brussels/sites/default/files/media/publication/documents/slrbs-obsloyer-enquete2018-nl-web.pdf>. De woningen in Ukkel zijn groter dan het gewestelijke gemiddelde. Er moet ook worden benadrukt dat dit de gemiddelde huurprijzen zijn die huurders daadwerkelijk betaalden in 2018, dus niet de huurprijzen voor nieuwe huurovereenkomsten of nieuwe advertenties. De huurprijzen op deze basis zijn aanzienlijk lager dan de gemiddelde huurprijzen voor woningen die onder andere via Immoweb te huur worden aangeboden.

21 Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2020).

Ukkel maakt deel uit van de **tweede kroon** van de stad, die later werd verstedelijkt dan de gemeenten van de **eerste kroon**. Er zijn bijgevolg vrij weinig zeer oude gebouwen (gebouwd voor 1919). Meer dan twee derde van de woningen zijn tussen 1919 en 1961 gebouwd en bijna een vierde na 1961 **9-2**.

Op basis van de Census 2011 zijn de grote woningen in Ukkel oververtegenwoordigd vergeleken met de gewestelijke situatie: meer dan de helft van woningen in Ukkel beschikt over ten minste 5 kamers (58 %, tegenover 42 % op de schaal van het Brussels Gewest). Vooral de zeer grote woningen (meer dan 8 kamers) zijn sterk oververtegenwoordigd in vergelijking met het Gewest. Omgekeerd is het aandeel woningen met minder dan 4 kamers kleiner in Ukkel (zie Zoom op de gemeenten, editie 2016).

Er zijn meer eigenaars dan op gewestelijk niveau: 51 % van de woningen in Ukkel wordt bewoond door de eigenaar, tegenover 39 % in het Gewest (Census 2011).

9.2. SOCIALE WONINGEN EN ANDERE WONINGEN VAN SOCIALE AARD

Op 31 december 2020 telt Ukkel 1.721 sociale woningen, 71 meer dan in december 2010. In verhouding tot het aantal huishoudens zijn er minder sociale woningen in Ukkel (4,4 per 100 huishoudens) dan in het Brussels Gewest (7,2 per 100 huishoudens) ^{9.3}.

In 2022 staan in Ukkel 1.290 huishoudens (1.335 als de aanvragen voor woningen voor bescheiden en middeninkomens worden meegeteld), of 3 % van de huishoudens van de gemeente, op de wachtlijst voor sociale huisvesting in het Brussels Gewest²².

9.3

Aantal en aandeel sociale woningen, 31 december 2020

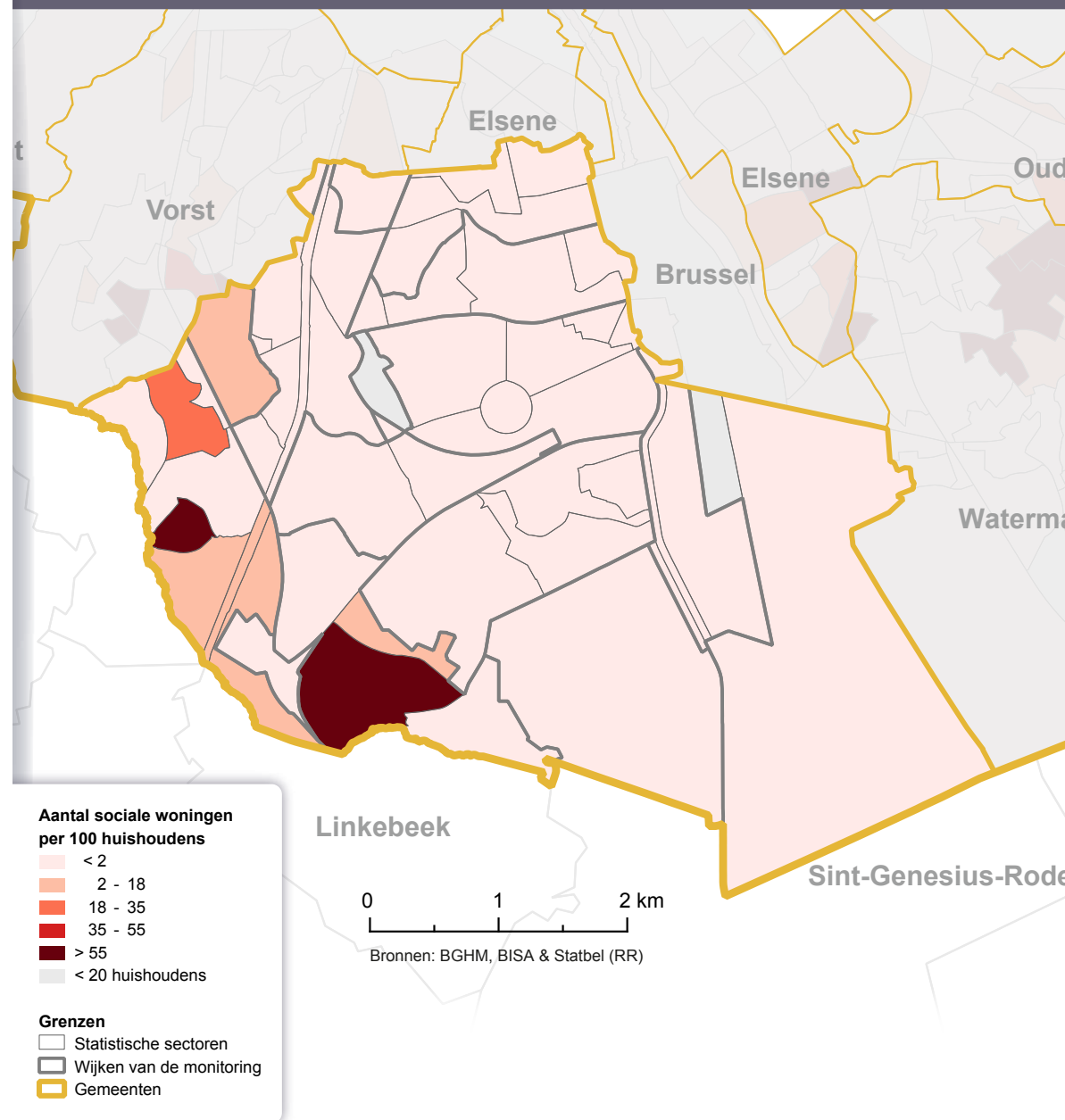
	Ukkel	Brussels Gewest
Aantal sociale woningen	1.721	40.089
Aantal sociale woningen per 100 private huishoudens	4,4	7,2

Bronnen: BGHM en Statbel, berekeningen BISA

De gemeente omvat een tuinvijk, de wijk Homborch. De sector Homborch bestaat voor 89 % uit sociale woningen. De andere sociale woningen zijn geconcentreerd in de sector Melkriek (69 % sociale woningen) en, in mindere mate, in de sector Merlo (27 % sociale woningen) - beide gelegen in de wijk Kalevoet-Moensberg. Er zijn ook sociale woningen (in kleinere aantallen) in enkele andere sectoren in het westen van de gemeente ^{9.4}.

9.4

Aantal sociale woningen per 100 huishoudens naar statistische sector, Ukkel, 31 december 2020

Naast de sociale woningen zijn er nog andere **'woningen met sociale bestemming'**. Deze huisvestingscategorie omvat sociale woningen maar ook andere *'woningen, geproduceerd of beheerd in het kader van een gewestelijk overheidsbeleid, of het nu gaat om de vaststelling van de huurprijs of de voorwaarden voor de aankoop en/of wederverkoop van de onroerende goederen'*²³. Binnen deze brede categorie verschillen echter de criteria voor de toegang en het al dan niet permanente sociale karakter van deze woningen.

Wat het **huurbestand** betreft, zijn er naast de sociale woningen die worden verhuurd door de Openbare vastgoedmaatschappijen (OVM's), ook een aantal andere **openbare woningen** met potentieel sociaal karakter (woningen van de gemeente, het OCMW, het Woningfonds en, zeldzamer, de gewestelijke Regie der Gebouwen). Net als bij de sociale huisvesting is de duur van de sociale aard permanent. Er zijn 211 dergelijke woningen in Ukkel²⁴. Er moet echter worden opgemerkt dat over het algemeen in het Brussels Gewest een deel van deze woningen verhuurd wordt tegen prijzen die dicht aanleunen bij die van de particuliere markt (en dus voorbehouden zijn aan de middenklasse).

Daarnaast wordt een aantal woningen in privébezit beheerd door **sociale verhuurkantoren** (SVK's), met huurprijzen onder de marktprijs voor huishoudens met een laag inkomen. Het bedrag dat de huurder betaalt, hangt af van de huur die is overeengekomen met de eigenaar van de woning. Bovendien is de sociale aard van deze woningen, in tegenstelling tot de openbare woningen, niet permanent. Deze hangt af van de privé-eigenaar. De minimale duur van een contract met een SVK is 3 jaar. In Ukkel worden op 30/09/2019 258 woningen verhuurd via een SVK.

Tot slot zijn er ook een aantal voorzieningen die de **aankoop** van een woning betaalbarer moeten maken. Sommige overheidsprogramma's zijn gericht op de bouw van woningen en hun verkoop onder de marktprijs²⁵, terwijl andere de toegang tot krediet vergemakkelijken, zodat personen op de particuliere markt kunnen kopen²⁶. In totaal zijn er 196 koopwoningen van sociale aard in Ukkel²⁷ 9-5.

9-5

Aantal woningen van sociale aard (exclusief sociale woningbouw), huurwoningen en koopwoningen, 2019 en 2020

	Huurwoningen		Koopwoningen
	Openbare huisvesting (met uitzondering van sociale huisvesting)	Particuliere huisvesting (SVK)	
Ukkel	211	258	196
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	7.526	6.962	11.079

Bronnen: Woningfonds, Citydev, urban.brussels/DSV, CLTB, Brussel Huisvesting, Gewestelijke Grondregie

Het totale aantal woningen van sociale aard in Ukkel is dus relatief klein.

23 Perspective.brussels (2021).

24 185 gemeentelijke woningen (gemeente en OCMW, exclusief leegstaande woningen) op 31/12/2019, 23 woningen van het Woningfonds op 01/01/2019 en 3 woningen van de Gewestelijke Regie der Gebouwen op 01/01/2017.

25 Het betreft bijvoorbeeld woningen verkocht door het Woningfonds of Citydev of in het kader van wijkcontracten.

26 Het betreft bijvoorbeeld door het Woningfonds verstrekte leningen.

27 Dit betreft: door het Woningfonds verkochte woningen op 31/12/2020, woningen uit Duurzame Wijkcontracten op 31/12/2020, door Citydev verkochte woningen sinds 2010 en op 31/12/2019 actieve leningen van het Woningfonds.

9.3. VASTGOEDPRIJZEN

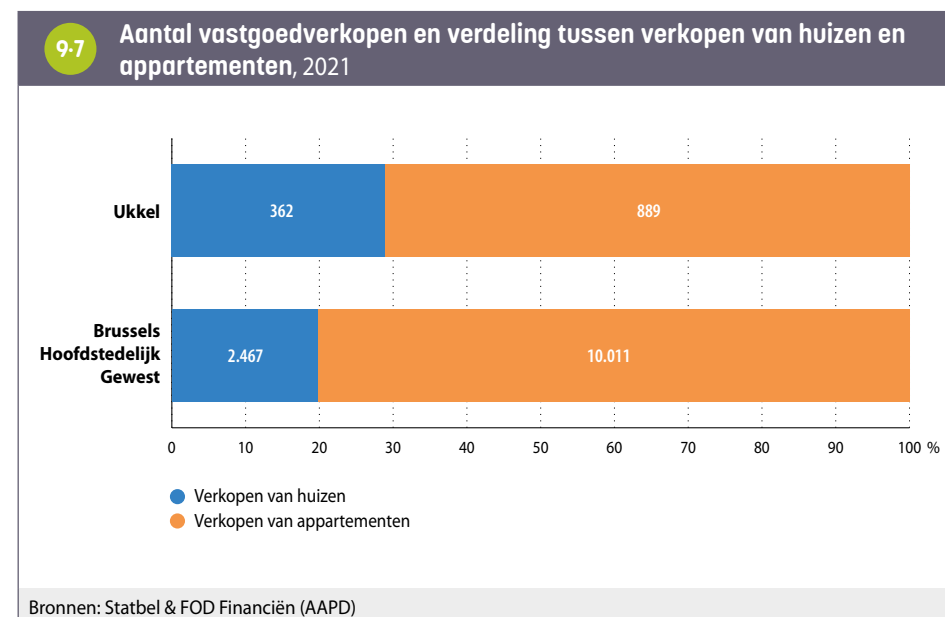
In het algemeen liggen de vastgoedprijzen in Ukkel hoger dan op schaal van het Brussels Gewest. In 2021 bedroeg de mediane verkoopprijs voor appartementen en huizen respectievelijk 320.000 euro en 600.000 euro in de gemeente, tegenover 240.000 en 455.000 euro voor het Gewest ⁹⁻⁶.

Tussen 2011 en 2021 steeg de voor inflatie gecorrigeerde mediane verkoopprijs van appartementen en huizen aanzienlijk in Ukkel, en dit nog in veel grotere mate dan elders in het Gewest. De verkoopprijs van appartementen en huizen steeg met respectievelijk +31 % en +27 % in de gemeente, tegenover +22 % en +18 % in het Gewest.

9-6 Woningprijzen (in euro 2021) en aantal transacties, 2011 en 2021	Ukkel		Brussels Gewest	
	2011	2021	2011	2021
Huizen in gesloten en halfopen bebouwing				
Mediane prijs	473.000 €	600.000 €	385.000 €	455.000 €
Aantal transacties	274	293	2.115	2.317
Appartementen				
Mediane prijs	245.000 €	320.000 €	196.000 €	240.000 €
Aantal transacties	775	889	8.276	10.011
Totaal aantal transacties per 100 huishoudens⁽¹⁾	3,03	3,22	1,98	2,23

Bronnen: Statbel (RR) & FOD Financiën (AAPD), berekeningen BISA
 (1) Deze indicator heeft ook betrekking op de verkoop van huizen in open bebouwing.

In Ukkel betroof 71 % van de vastgoedverkoop een appartement en 29 % een huis, tegenover 80 % en 20 % in het Brussels Gewest ⁹⁻⁷.

10. MOBILITEIT EN MILIEU

10.1. MOBILITEIT

Autobezit van de huishoudens

In Ukkel telt men 0,9 auto's per huishouden. Dat is meer dan in het Gewest (0,6). Met dit autobezit staat Ukkel op de derde plaats van de gemeenten met het hoogste aantal autobezitters, na Watermaal-Bosvoorde en Sint-Pieters-Woluwe (waar het aantal auto's per huishouden het hoogst is, namelijk 0,95). In het algemeen hangt de motorisering van de huishoudens af van een aantal factoren, waaronder het inkomen van het huishouden, de samenstelling en de leeftijd van de leden (bijvoorbeeld de aanwezigheid van kinderen in het huishouden), de plaatselijke dichtheid van diensten (winkels enz.) en het bestaan van alternatieven voor de particuliere gemotoriseerde mobiliteit²⁸.

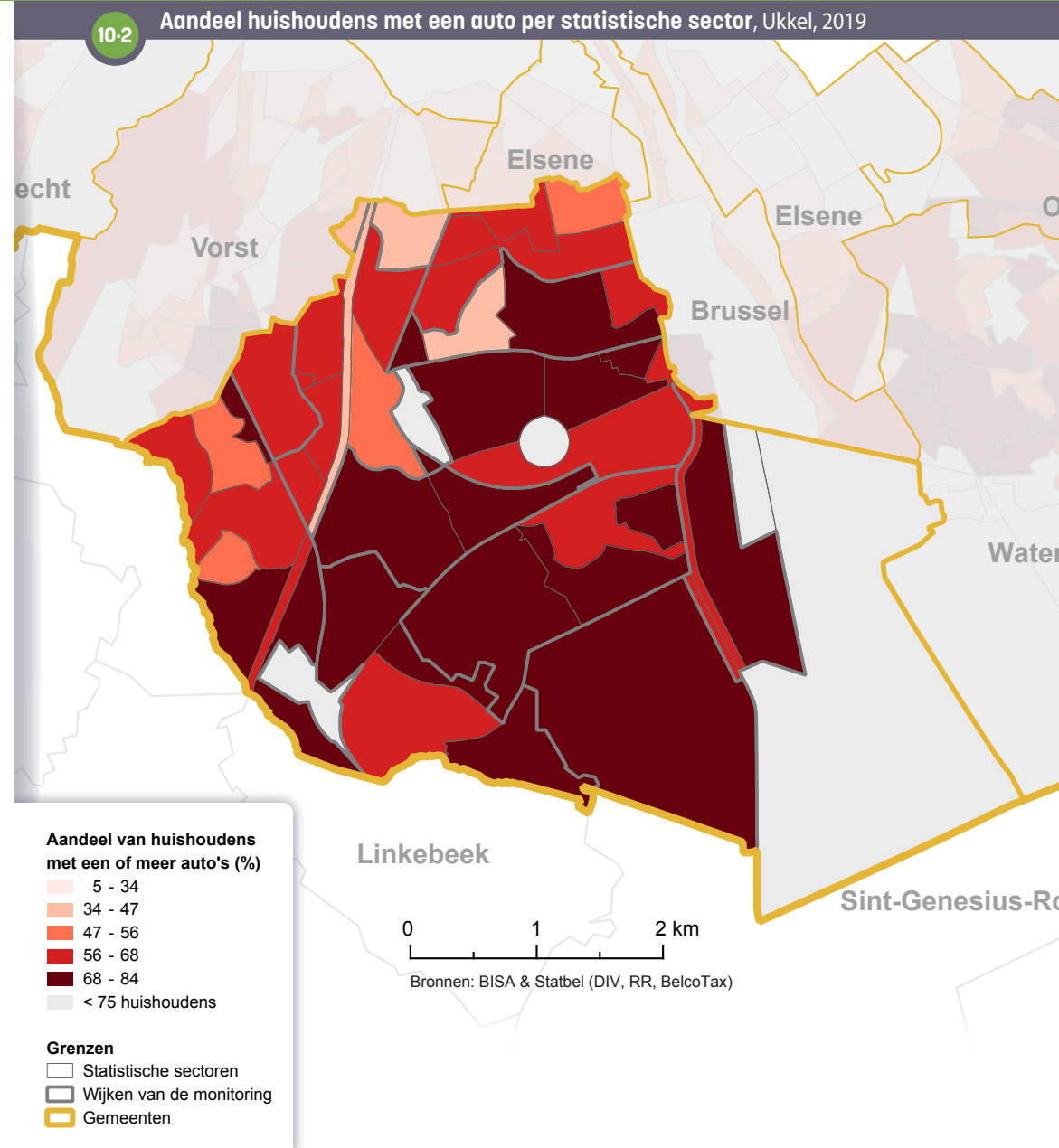
In Ukkel heeft 38 % van de huishoudens geen auto, wat een stuk minder is dan in het Gewest (52 %). 44 % van de huishoudens heeft één auto (tegenover 38 % in het Gewest) en 18 % heeft er twee of meer (tegenover 10 % in het Gewest) ¹⁰⁻¹.

10-1 Autobezit van de huishoudens, 2019				
			Ukkel	Brussels Gewest
Aandeel van huishoudens met:	0 auto's	%	38,1	52,3
	1 auto	%	43,8	37,7
	2 auto's of meer	%	18,0	10,0
Auto's per huishouden		graad	0,9	0,6
Aandeel huishoudens met een bedrijfswagen		%	13,0	7,7

Bronnen: Statbel, berekeningen BISA

Het aandeel van de gemotoriseerde huishoudens varieert licht binnen de gemeente ¹⁰⁻². In het algemeen is het autobezit lager in het noordwesten van de gemeente dan in het zuidoosten. Vooral de sectoren met sociale woningen wijken enigszins af van hun omgeving, met een iets lager percentage autobezitters.

28 Zie BISA (2019).

Het aandeel huishoudens met een bedrijfswagen is groter in Ukkel dan in het Gewest (13 % tegenover 8 %) ¹⁰⁻¹. In Sint-Pieters-Woluwe is het aandeel van de huishoudens met een bedrijfswagen het grootst (16 %). Het is het kleinst in Sint-Joost-ten-Node (2,6 %).

Algemeen neemt de kans op een bedrijfswagen toe met het inkomensniveau van de werknemer. In België beschikt 64 % van de best betaalde werknemers (hoogste deciel²⁹) over een bedrijfswagen, wat veel minder het geval is voor minder goed betaalde werknemers (May *et al.*, 2019).

Deelauto's

De eerste deelauto's van Cambio werden in 2003 in gebruik genomen. In het algemeen is het aanbod van Cambio (gemeten in aantal standplaatsen) tot 2017 aanzienlijk gestegen en blijft het vanaf dan relatief stabiel (Parking.Brussels 2020). Het aanbod is ongelijk verdeeld over het Gewest en is geconcentreerd in het centrum en in de gemeenten van de [eerste kroon](#), vooral in het oosten.

In 2021 telt men in Ukkel 36 standplaatsen, één per 2.355 inwoners, tegenover één per 1.886 inwoners voor het Gewest als geheel. Elsene is de best voorziene gemeente met één standplaats voor 1.094 inwoners, tegenover één voor 7.172 inwoners in Anderlecht, de minst voorziene gemeente ¹⁰⁻³.

In de loop van 2021 werd elke deelauto gemiddeld 464 keer gereserveerd in Ukkel, tegenover gemiddeld 439 keer in het Gewest.

10-3 Vraag en aanbod van Cambio-deelauto's, 2021					
		Ukkel	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	Elsene (min. in termen van inwoners/standpl.)	Anderlecht (max. in termen van inwoners/standpl.)
Aanbod / Standplaatsen	Standplaatsen	36	647	80	17
	Inwoners per standplaats	2.355	1.886	1.094	7.172
Vraag / Reserveringen	Reserveringen	16.704	284.252	27.350	7.502
	Reserveringen per standplaats	464	439	342	441

Bron: parking.brussels

29 Ofwel de 10 % best betaalde loontrekkenden.

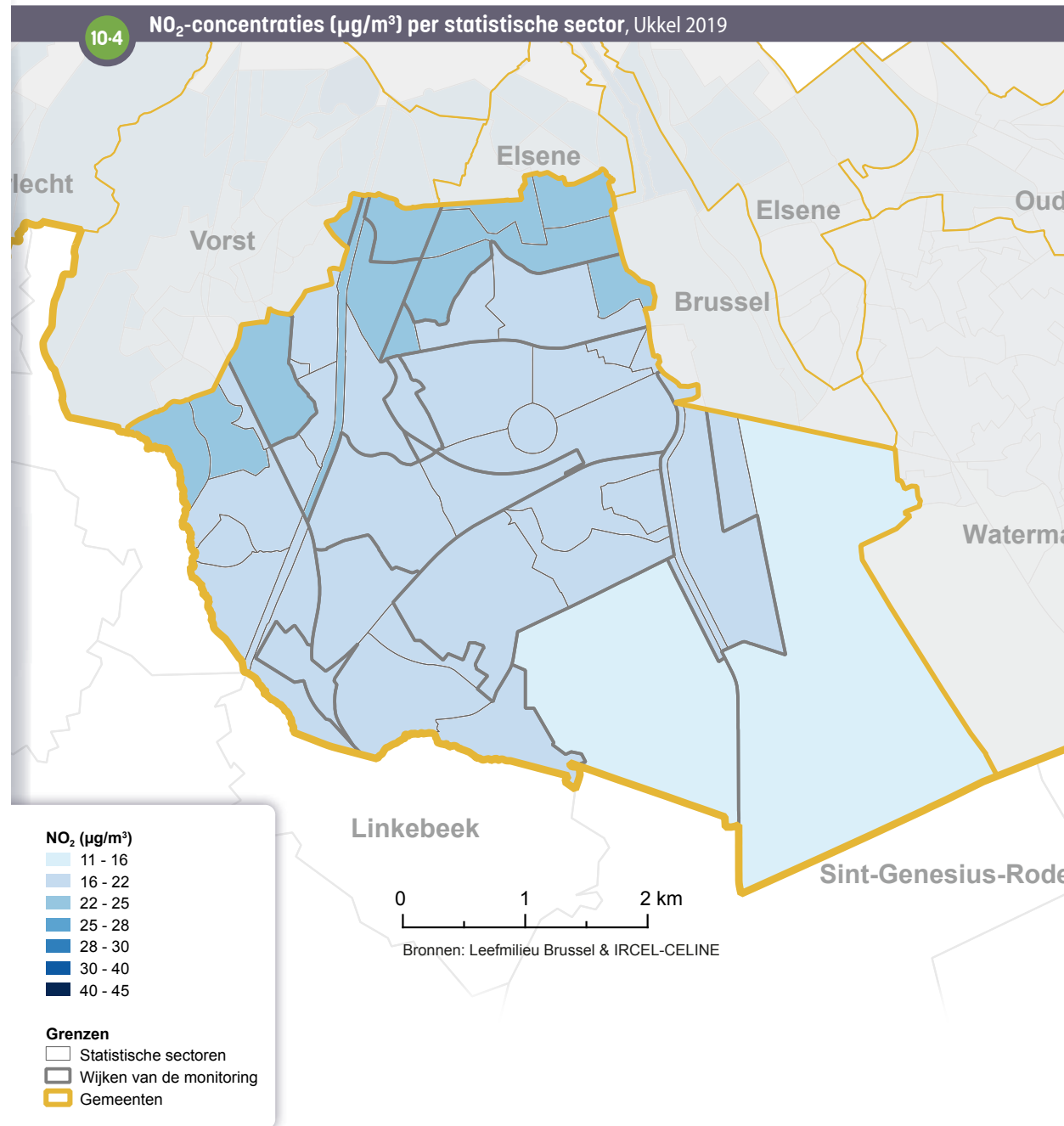
10.2. MILIEU

Luchtverontreiniging

Stikstofdioxide (NO₂) is een gas dat schadelijk is voor de menselijke gezondheid. In het Brussels Gewest is naar schatting ongeveer 4,7 % van de sterfte toe te schrijven aan NO₂-vervuiling, d.w.z. bijna 400 sterfgevallen per jaar (Andrieu *et al.*, 2020). De belangrijkste bronnen van de verontreiniging van de buitenlucht (alle verontreinigende stoffen samen) zijn wegverkeer, verwarming van gebouwen, energieproductie en afvalverbranding. Specifiek voor NO₂ wordt geschat dat 44 % van de concentraties in het Brussels Gewest verband houdt met het wegverkeer en dat 45 % te wijten is aan een bijdrage van buiten het Gewest (Leefmilieu Brussel, 2022).

In het Brussels Gewest liggen de [gemiddelde jaarlijkse NO₂-concentraties](#) die in de verschillende meetstations voor de luchtkwaliteit werden geregistreerd in 2021 onder de richtwaarden van de EU (40 µg/m³), maar systematisch boven de drempel die sinds 2021 door de WGO wordt aanbevolen (10 µg/m³) (Leefmilieu Brussel 2022).

De NO₂-concentraties zijn ongelijk verdeeld in het Brussels Gewest, waarbij sommige sectoren tot vier keer meer vervuild zijn dan andere (Andrieu *et al.*, 2020). In Ukkel zijn er weinig verschillen tussen de statistische sectoren in termen van NO₂-blootstelling. In de meeste sectoren is de blootstelling laag, maar de concentraties zijn iets hoger in het noordwesten van de gemeente en nemen af naar het zuidoosten toe. De laagste concentraties worden gevonden in de groene [sectoren](#) Vronerode en Zoniënwoud Lotharingen-Oost [10-4](#).

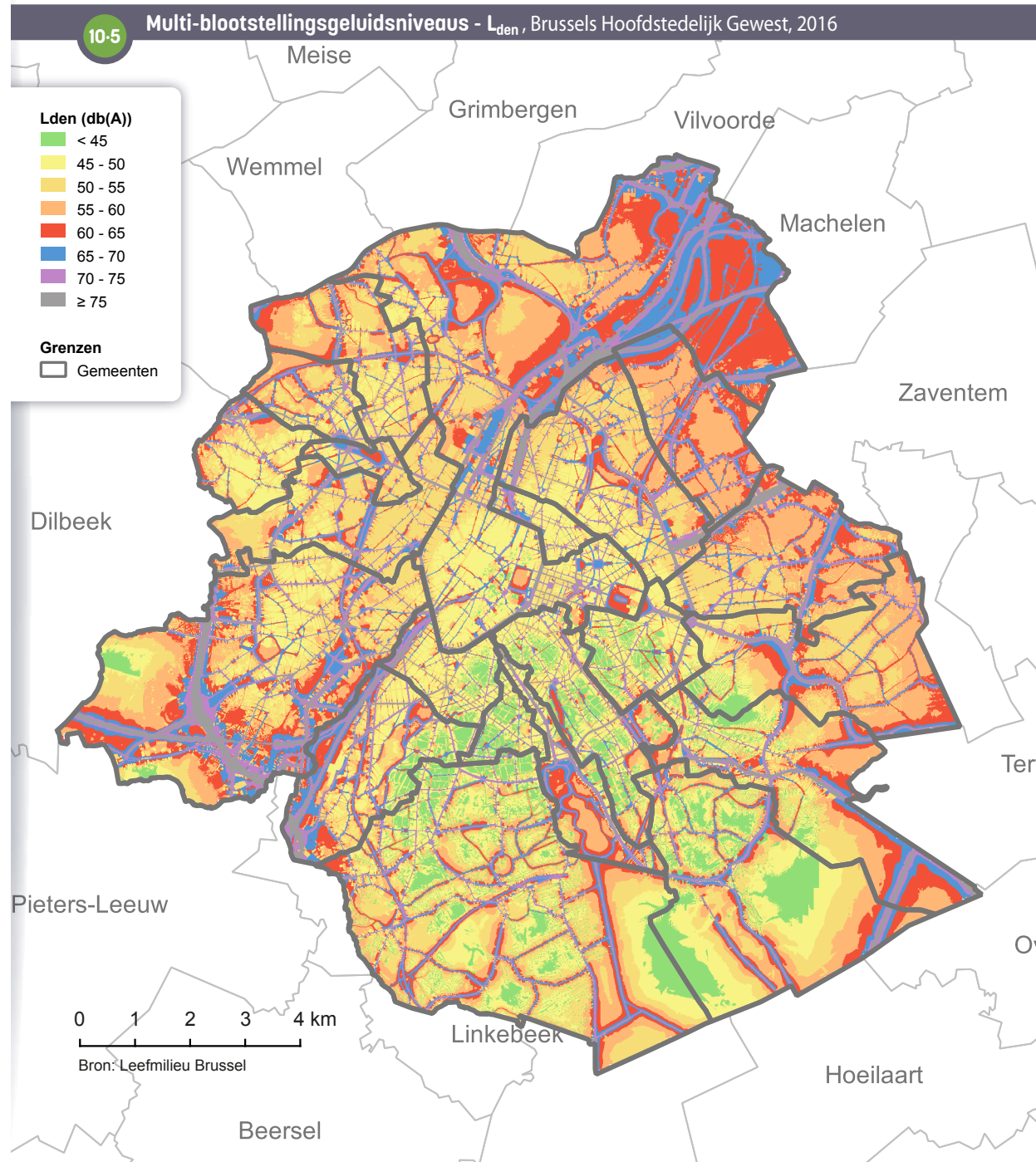
Geluidshinder

De effecten van geluidshinder zijn talrijk: er zijn auditieve effecten (gehoorverlies, oorsuizen enz.) en niet-auditieve effecten (slaapstoornissen, hart- en vaatziekten, laag geboortegewicht en vroeggeboorte, cognitieve stoornissen bij kinderen, impact op de mentale gezondheid enz.). Men schat dat 'het omgevingslawaai van het wegvervoer alleen al in het Brussels Gewest verantwoordelijk is voor het verlies van meer dan 10.103 gezonde levensjaren per jaar' (Andrieu et al., 2020).

In het Brussels Gewest wordt ongeveer 70 % van de bevolking over een periode van 24 uur blootgesteld aan gemiddelde geluidsniveaus van het wegverkeer die de richtwaarden van de WGO (53 decibel - dB) overschrijden (idem).

De kaart van de geluidsniveaus **10-5** is samengesteld rekening houdend met de geschatte combinatie van het geluid van verschillende transportmodi (weg, lucht en spoor). Het betreft de gemiddelde toestand op 24 uur. Deze kaart houdt geen rekening met lawaai dat bijvoorbeeld verband houdt met de bevolkingsdichtheid, buurtlawaai of de aanwezigheid van cafés/bars.

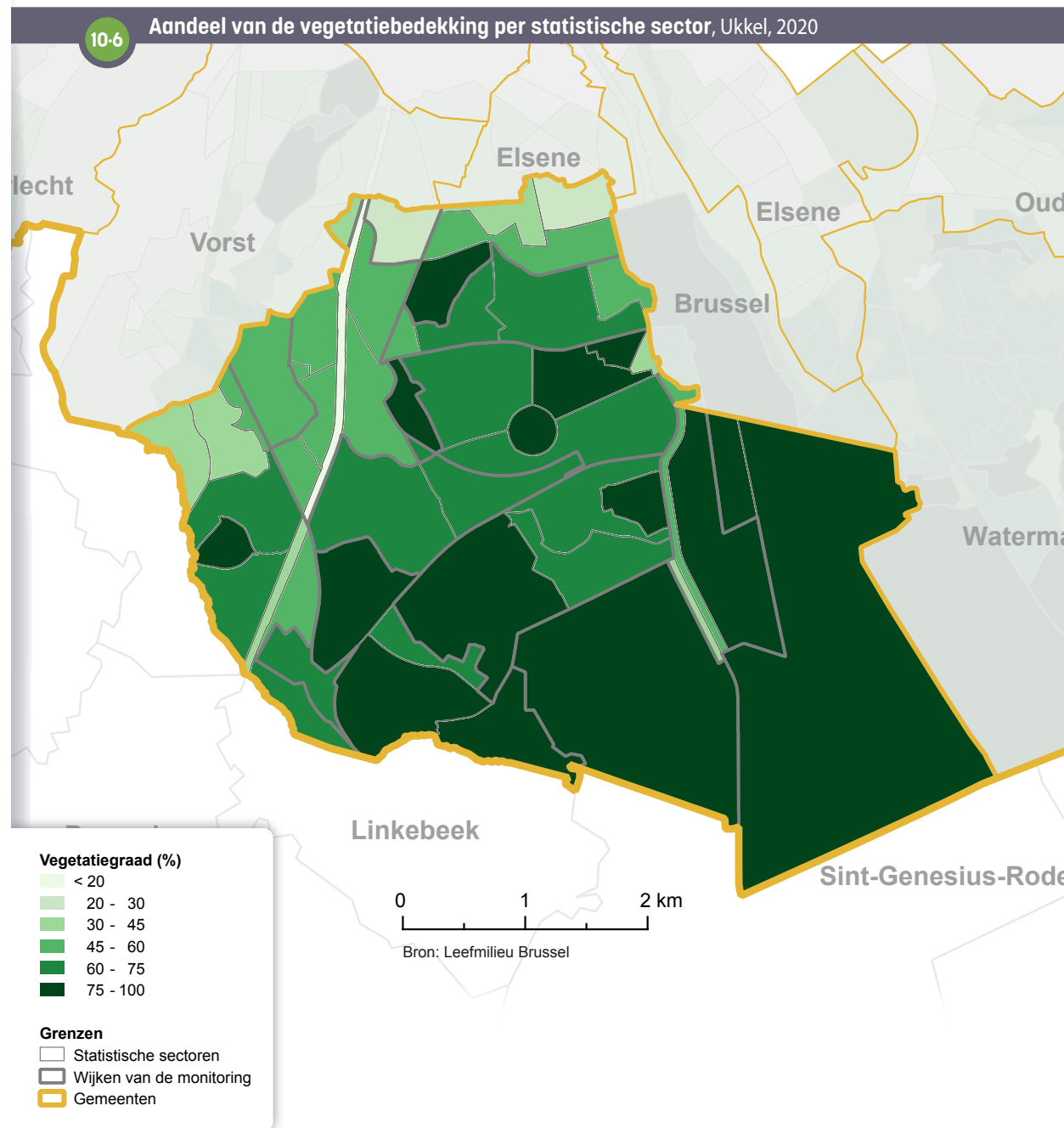
Veel gebieden in Ukkel hebben een lage blootstelling aan transportlawaai (vergeleken met de gewestelijke situatie). De kaart toont echter duidelijk de Waterlooosesteenweg (N5) als een belangrijke verkeersas met een hoge geluidsbelasting voor zijn omgeving. Ook onder meer de Dolezlaan is sterk blootgesteld. Tot slot wordt de gemeente doorkruist door twee spoorlijnen, die eveneens verantwoordelijk zijn voor een zekere mate van geluidshinder.

Groene ruimten

Naast hun rol in het behoud van fauna en flora zijn groene ruimten ook elementen die de levenskwaliteit en de gezondheid ten goede komen. De aanwezigheid van groene ruimten wordt in verband gebracht met een beter humeur, een beter concentratievermogen en minder stress. Minder direct helpt de aanwezigheid van groene ruimten ook om lichaamsbeweging aan te moedigen, de luchtkwaliteit te verbeteren, de blootstelling aan lawaai en hitte te verminderen en daardoor het risico op het ontwikkelen van bepaalde ziekten te verlagen (Andrieu *et al.*, 2020). Naast deze effecten op de gezondheid zijn groene ruimten ook ontmoetingsplaatsen die de sociale cohesie kunnen verbeteren.

Ukkel blijkt een *groenere* gemeente te zijn in vergelijking met het Gewest in zijn geheel. 75 % van het gemeentelijk grondgebied heeft vegetatiebedekking (tegenover 52 % voor het Gewest) en 53 % heeft boombedekking (tegenover 33 % voor het Gewest) ¹⁰⁻⁷. Naast de overvloedige en soms ruime privétuinen zijn er tal van groene, natuurlijke en seminatuurlijke ruimten in de hele gemeente, vooral in het zuiden ¹⁰⁻⁶. Naast het Zoniënwoud vermelden we het Wolvendaelpark, het Avijlplateau in Sint-Job, het Kauwbergplateau, het Engelandplateau (waarvan een deel in beslag wordt genomen door de nieuwe begraafplaats van Ukkel), het natuurreservaat van Kinsendaal, delen van de hellingen van de Geleytsbeekvallei stroomafwaarts van de Alsembergsesteenweg enz. Die groene ruimten, waarvan sommige beschermd zijn, leveren een belangrijke bijdrage aan het groene en blauwe netwerk van het Brussels Gewest.

In Ukkel bestaat 29 % van het grondgebied uit voor het publiek toegankelijke groene en recreatieve ruimten, tegenover 19 % in het Gewest. Toch heeft 28 % van het grondgebied van de gemeente een gebrek aan voor het publiek toegankelijke groene en recreatieve ruimten, een aandeel dat vergelijkbaar is met dat van het Gewest **10-7**. Dat kan worden verklaard door het feit dat de toegankelijke groene ruimten niet gelijkmatig over de gemeente zijn verspreid (ze zijn voornamelijk geconcentreerd in het zuidoosten van de gemeente).

10-7 Kenmerken van de groene ruimten			
	Referentie- jaar	Ukkel	Brussels Gewest
Oppervlakte van de vegetatiebedekking (km ²)	2020	17,2	85,0
Oppervlakte van de boombedekking (km ²)		12,1	53,6
Aandeel van het grondgebied met vegetatiebedekking (%)		75	52
Aandeel van het grondgebied met boombedekking (%)		53	33
Oppervlakte van voor het publiek toegankelijke groene en recreatieve ruimten (km ²)	2021	6,6	30,2
Oppervlakte van het grondgebied waar er een gebrek is aan voor het publiek toegankelijke groene en recreatieve ruimten (km ²)		6,5	43,7
Aandeel van het grondgebied met voor het publiek toegankelijke groene en recreatieve ruimten (%)		29	19
Aandeel van het grondgebied waar er een gebrek is aan voor het publiek toegankelijke groene en recreatieve ruimten (%)		28	27
Dichtheid van voor het publiek toegankelijke groene en recreatieve ruimten per inwoner (m ² /inw)		78	25

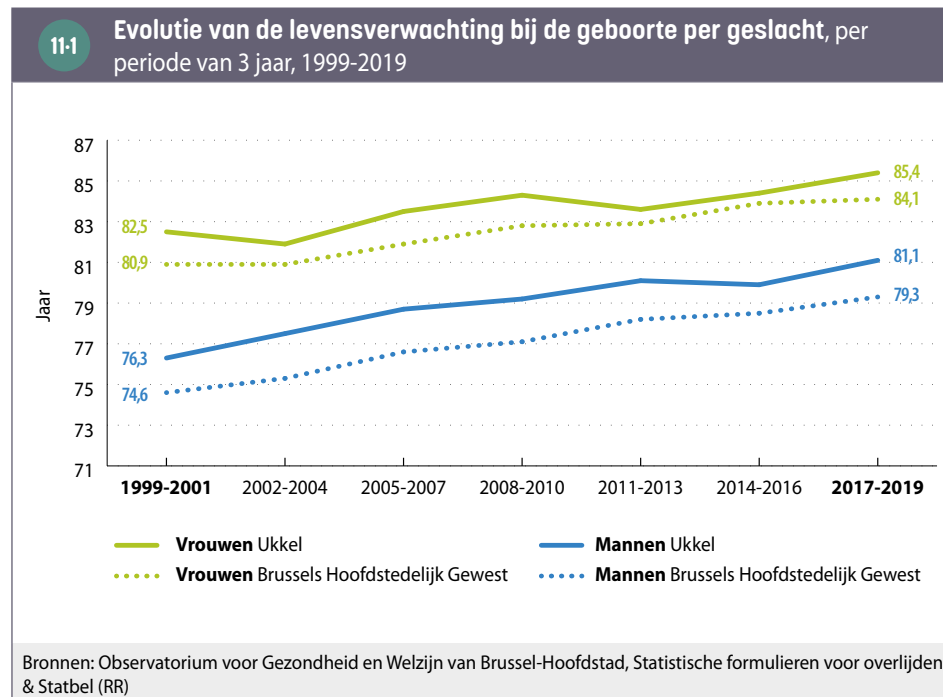
Bronnen: Leefmilieu Brussel, Statbel; berekeningen Leefmilieu Brussel & BISA

11. GEZONDHEID

11.1. LEVENSV ERWACHTING EN MORTALITEIT

Levensverwachting

De **levensverwachting** bij de geboorte ligt in Ukkel hoger dan in het Brussels Gewest in de periode 2017-2019. De levensverwachting bij de geboorte, in deze periode, bedraagt 85,4 jaar voor vrouwen en 81,1 jaar voor mannen in Ukkel, tegenover respectievelijk 84,1 jaar en 79,3 jaar in het Gewest **11.1**. Tussen 1999 en 2019 steeg de levensverwachting bij de geboorte sneller voor mannen dan voor vrouwen, zowel in Ukkel als in het Brussels Gewest.

De hogere levensverwachting in Ukkel kan worden verklaard door de gunstigere socio-economische situatie van de bewoners in vergelijking met het gewestelijke gemiddelde. In Ukkel ligt bijvoorbeeld het mediane inkomen hoger en de werkloosheid lager in vergelijking met het gewestelijke gemiddelde. Socio-economische status en gezondheid zijn nauw met elkaar verbonden³⁰.

Vroegtijdig overlijden (voor 75 jaar)

In Ukkel bedraagt het vroegtijdig sterftcijfer (voor 75 jaar), gestandaardiseerd voor leeftijd 393 per 100.000 mannen en 233 per 100.000 vrouwen voor de periode 2010-2019 **11.2**. Deze cijfers zijn duidelijk lager dan in het Brussels Gewest (488 per 100.000 mannen en 272 per 100.000 vrouwen), wat mede de hogere levensverwachting in de gemeente verklaart.

Het gestandaardiseerd vroegtijdig sterftcijfer is ook aanzienlijk gedaald in vergelijking met het voorgaande decennium, zowel voor mannen als voor vrouwen. In de periode tussen 2000 en 2009, bedroeg het gestandaardiseerd vroegtijdig sterftcijfer in Ukkel 489 op 100.000 mannen en 289 op 100.000 vrouwen in die periode.

Tabel **11.2** geeft een overzicht van de belangrijkste oorzaken van vroegtijdige sterfte. In Ukkel zijn de drie belangrijkste oorzaken voor mannen, kanker aan het ademhalingsstelsel (strottenhoofd, luchtpijp, longen of bronchiën), ischemische cardiopathie en zelfmoord. Voor vrouwen is dit borstkanker, kanker aan het ademhalingsstelsel en **ischemische hartziekten**. De belangrijkste doodsoorzaken zouden anders zijn indien men personen van 75 jaar of ouder ook in beschouwing neemt. Longontstekingen, dementie en Alzheimer zijn bijvoorbeeld belangrijke doodsoorzaken bij de oudere inwoners van 75 jaar of ouder van het Brussels Gewest.

30 Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2019).

11-2

Vroegtijdige sterftcijfers (<75 jaar) voor de belangrijkste vroegtijdige doodsoorzaken, per geslacht, 2010-2019

	MANNEN			VROUWEN		
	Aantal sterfgevallen Ukkel	Gestandaardiseerd (1) sterftcijfer Ukkel (/100.000)	Gestandaardiseerd (1) sterftcijfer Brussel Gewest (/100.000)	Aantal sterfgevallen Ukkel	Gestandaardiseerd (1) sterftcijfer Ukkel (/100.000)	Gestandaardiseerd (1) sterftcijfer Brussel Gewest (/100.000)
Alle doodsoorzaken	1.154	392,7	487,8	849	233,4	272,2
Kanker aan strottenhoofd, luchtpijp, longen en bronchiën	114	39,1	55,8	79	21,7	25,3
Ischemische hartziekten	104	35,9	43,0	42	11,9	13,0
Borstkanker	<10	-	0,3	99	26,9	24,1
Zelfmoord (2)	65	20,0	16,3	34	8,9	7,6
Cerebrovasculaire aandoeningen	47	16,9	20,9	29	8,1	11,4
Chronische leveraandoeningen	40	13,2	16,8	28	7,7	7,6
Chronische aandoeningen van de onderste luchtwegen (inclusief bronchitis, astma, emfyseem)	35	12,7	23,5	32	9,0	14,0
Pancreaskanker	32	11,3	11,4	28	7,8	7,6
Kanker aan lymfatisch weefsel	38	13,8	12,4	22	6,0	6,9
Kanker van de dikke darm	26	8,9	10,8	26	7,0	6,5
Kanker aan lever en galwegen	26	9,2	9,3	<10	-	3,4

Bronnen: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor overlijden & Statbel (RR)

(1) Directe standaardisatie waarbij de Europese referentiepopulatie van 2013 werd gehanteerd.

(2) Het aantal sterfgevallen door zelfmoord kan onderschat worden: een aantal zelfdodingen wordt geregistreerd als gebeurtenis waarvan niet duidelijk is of deze al dan niet opzettelijk is.

- Gerangschikt op basis van het totaal (mannen en vrouwen) aantal sterfgevallen per doodsoorzaak.
- Enkel de doodsoorzaken die minstens 10 overlijdens tellen voor een van beide geslachten, zijn opgenomen in deze tabel. Indien er minder dan 10 gevallen zijn, worden de gestandaardiseerde sterftcijfers niet weergegeven.

Zowel bij mannen als bij vrouwen en voor de meeste doodsoorzaken overlijden er in Ukkel relatief wat minder personen vroegtijdig dan in vergelijking met het ganse gewest. Verschillen tussen gemeenten in levensverwachting en vroegtijdige sterfte zijn gelinkt aan de socio-economische situatie van de inwoners³¹. Wat ook opvalt in tabel 11-2, is dat er in Ukkel minder vroegtijdige overlijdens zijn door chronische aandoeningen van de onderste luchtwegen en kanker aan het ademhalingsstelsel, vooral onder mannen. Mogelijke verklaringen zijn socio-economische verschillen in rookgedrag (er bestaat bijvoorbeeld een negatief verband tussen opleidingsniveau en het roken van tabak), maar ook met omgevingsfactoren zoals een betere luchtkwaliteit en kwaliteitsvollere huisvesting.

Bij de vrouwen in Ukkel komt borstkanker als vroegtijdige doodsoorzaak wel een beetje vaker voor dan gemiddeld in het gewest. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat de risico- en beschermingsfactoren voor borstkanker vaak een omgekeerd verband laten zien met het socio-economische statuut van de vrouw dan bij andere gezondheidsaandoeningen. Zo is bijvoorbeeld een jongere leeftijd om een eerste kind te krijgen een beschermende factor tegen borstkanker, terwijl hormonale substitutiebehandelingen het risico erop verhogen.

31 Voor meer informatie over sociale ongelijkheden in gezondheid in Brussel, zie: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2019).

Mortinaliteit en infantiele sterfte

Voor de vijfjarige periode van 2015 tot 2019 verschilt de **mortinaliteit** en de **infantiele sterfte** in Ukkel niet veel van deze in het Gewest **11-3**.

11-3 Mortinaliteit en infantiele sterfte, 2015-2019			
	Ukkel (1)		Brussels Gewest (2)
	Totaal aantal sterfgevallen	Per 1.000	Per 1.000
Mortinaliteit (op het aantal levend- en doodgeborenen)	26	6,0	6,2
Infantiele sterfte (op het aantal levendgeborenen)	12	2,8	3,5

Bronnen: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, [Statistische formulieren voor geboorten en overlijden](#)
(1)/(2) Het betreft de geboorten waarbij de gebruikelijke verblijfplaats van de moeder in (1) Ukkel / (2) het Brussels Gewest is.

11.2. ALGEMENE GEZONDHEIDSTOESTAND

Op basis van administratieve gegevens en terugbetalingsgegevens van zorg- en medicatiegebruik van het Intermutualistisch Agentschap (IMA)³² kunnen we de prevalentie van een aantal aandoeningen en het (preventief) zorggebruik (zie deel 11.3) inschatten. Het is belangrijk om te onthouden dat deze gegevens beschikbaar zijn voor iedereen die recht heeft op en in orde is met de verplichte ziekteverzekering in België (hierna “rechthebbenden”), en dit dus niet de volledige officiële bevolking in het rijksregister betreft³³. Bovendien wordt een aandoening enkel geïdentificeerd indien mensen naar de dokter gaan voor een diagnose en/of de nodige medicatie (kunnen) kopen, wat kan leiden tot een onderschatting van bepaalde aandoeningen (Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, 2019).

32 Het IMA brengt de informatie bijeen van alle terugbetalingen van zorg door de zeven ziekenfondsen in België.

33 In het Brussels Gewest komt de populatie rechthebbenden op de verplichte ziekteverzekering, voor 91,6 % overeen met de populatie op basis van het Rijksregister. Dit is minder dan voor het ganse land (98 %) (Atlas IMA, 2021). Het verschil tussen beide gegevensbronnen heeft onder meer te maken met de referentieperiode die wordt gebruikt, het aandeel internationale werknemers met een private verzekering, het aandeel vreemdelingen en het aandeel personen dat niet in orde is met de verplichte ziekteverzekering. Voor meer details zie <https://atlas.ima-aim.be/databanken/?rw=1&lang=nl>. Ook personen die niet tot de officiële bevolking worden gerekend vallen buiten de analyses, aangezien ze niet aangesloten zijn bij de verplichte ziekteverzekering (studenten die niet in een van de Brusselse gemeenten gedomicilieerd zijn, asielzoekers, vreemdelingen in een onregelmatige verblijfssituatie, diplomaten en hun gezinsleden, enz.).

Chronische ziekten

In Ukkel wordt geschat dat 4,8 % van de rechthebbenden diabetes heeft, 1,3 % een hartaandoening en 6,2 % van de rechthebbenden die 50-plus zijn, een chronisch obstructief longlijden (COPD) (ongestandaardiseerde prevalenties). Na **standaardisatie** voor leeftijd zien we dat deze drie chronische ziekten relatief gezien minder vaak voorkomen in Ukkel in vergelijking met het Gewest **11-4**. Vooral diabetes en COPD bij 50-plussers komt duidelijk minder vaak voor in Ukkel, wanneer we het effect van leeftijd weghalen. Dit is te verklaren door het gunstigere socio-economische profiel van de inwoners van Ukkel. Bij hartaandoeningen speelt leeftijd een belangrijke rol. Gezien Ukkel relatief meer oudere inwoners telt is de ongestandaardiseerde prevalentie van hartaandoeningen in Ukkel dan ook bij de hoogste van alle Brusselse gemeenten.

11-4 De prevalentie van een aantal chronische ziekten, 2020			
	Ongestandaardiseerd cijfer Ukkel (per 100.000)	Gestandaardiseerd (1) cijfer Ukkel (per 100.000)	Gestandaardiseerd (1) cijfer Brussels Gewest (per 100.000)
Diabetes (2)	4.800	4.884,2	7.777,1
Hartaandoeningen (3)	1.307,7	1.123,6	1.244,6
Chronisch obstructief longlijden (COPD) bij 50-plussers (4)	6.239,2	6.171,7	9.258,4

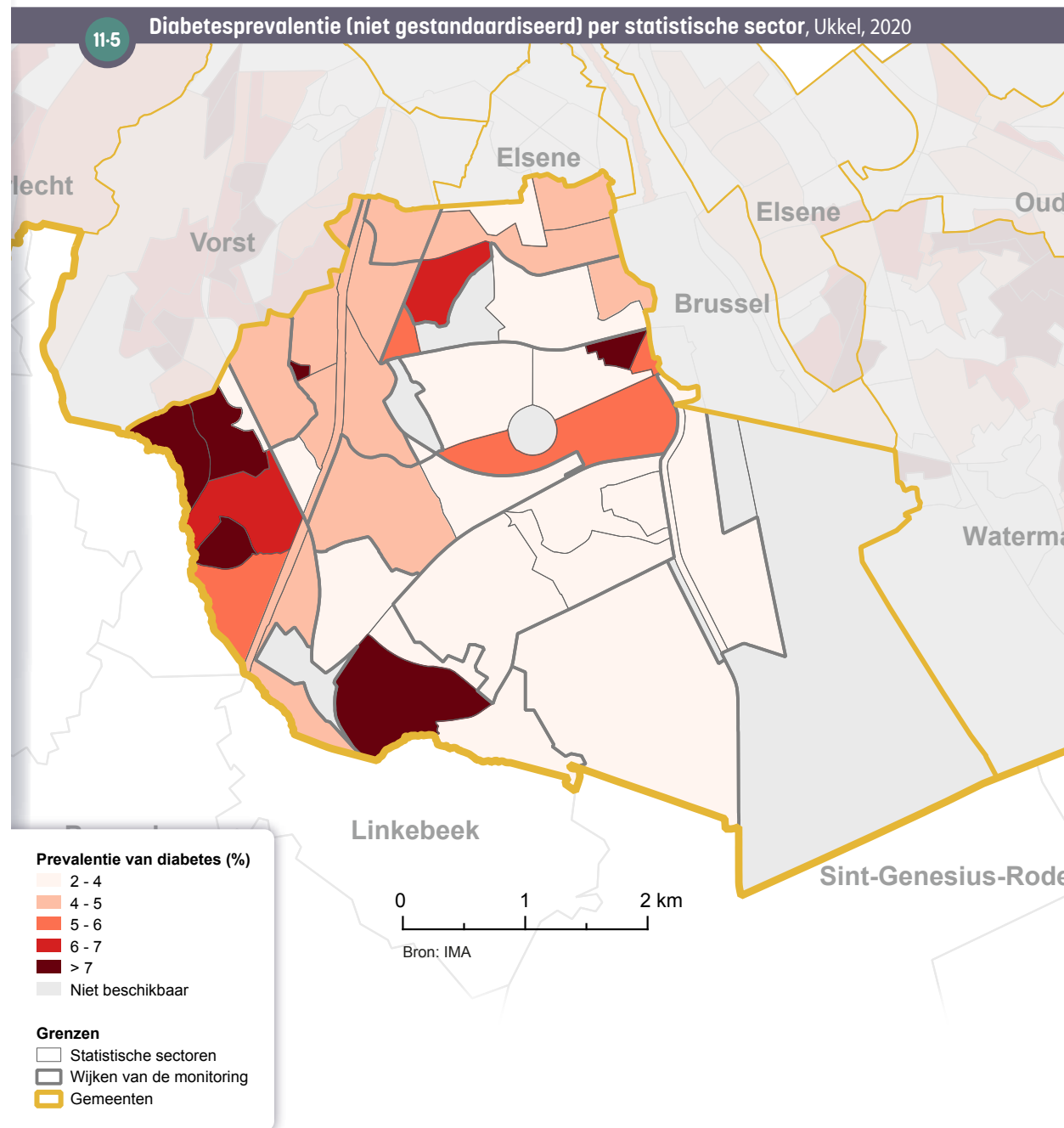
Bron: IMA
 (1) Directe **standaardisatie** voor leeftijd waarbij de Europese referentiepopulatie van 2013 werd gehanteerd.
 (2) We bekijken hier de terugbetaalde medicatie voor diabetes. Diabetes kan ook optreden tijdens de zwangerschap. Aangezien het hier om een tijdelijk fenomeen gaat, en dus niet om een chronische aandoening, wordt zwangerschapsdiabetes hier buiten beschouwing gelaten. Belangrijk is om in het achterhoofd te houden dat diabetes vaak niet wordt gediagnosticeerd (Van der Heyden *et al.*, 2019). Voor de methodologische details m.b.t. de indicator, zie Avalosse *et al.* (2019).
 (3) We bekijken hier een groep medicijnen die typisch worden gebruikt voor hartdecompensatie, angina pectoris en hartritme stoornissen. Dit komt niet overeen met alle cardiovasculaire ziekten, maar het gebruik van deze medicatie is een goede indicator voor een hartaandoening (zie Avalosse *et al.*, 2019).
 (4) We bekijken hier specifiek de medicijnen voor de behandeling van chronisch obstructief longlijden (COPD) (zie Avalosse *et al.*, 2019). Chronisch obstructief longlijden (COPD) is een ernstige en veel voorkomende longziekte, waarbij er een progressieve obstructie van de luchtwegen plaatsvindt. (Bij deze indicator worden al de prevalenties uitgedrukt per 100.000 rechthebbenden van de ziekteverzekering van 50 jaar en ouder).

Diabetes (niet gestandaardiseerd) komt niet in elke wijk in Ukkel evenveel voor **11-5**. De prevalentie is bijvoorbeeld duidelijk hoger in de sectoren Melkriek, Merlo en Homborsch, sectoren met relatief veel sociale woningen. Ook de sector Zwartebeek, waar het gemiddelde socio-economische niveau van de bewoners ook wat lager ligt dan in de rest van de gemeente, telt een hoger aandeel diabeteslijders onder de bewoners. Door de oudere leeftijd van de inwoners van Ukkel komt diabetes soms ook vaker voor in meer welstellende buurten, zoals in de sector Ptolemeus. Indien we het effect van leeftijd uitzuiveren (standaardisatie) wordt de link met het socio-economische profiel nog duidelijker (Observatorium, 2019) en zien we dat diabetes overal in Ukkel relatief gezien veel minder voorkomt, behalve in bovengenoemde buurten.

Overigens heeft 11 % van de rechthebbenden in Ukkel het statuut van chronisch zieke bij de verplichte ziekteverzekering³⁴. Na standaardisatie voor leeftijd, ligt dit aandeel in Ukkel (10 %) iets lager dan in het Gewest (11 %). Echter, dit cijfer wordt niet alleen bepaald door de prevalentie van chronische ziekten, maar eveneens door de hoogte van de hiermee samenhangende kosten en door de mogelijkheden die mensen hebben om dit statuut te bekomen³⁵. Gezien de duidelijk lagere gestandaardiseerde prevalentie van chronische ziekten in Ukkel (zie **11-4**) in vergelijking met het Gewest, zal het waarschijnlijk zo zijn dat inwoners er meestal wel in slagen om dit statuut te bekomen indien ze ervoor in aanmerking komen. Iets wat waarschijnlijk minder het geval is in de armere gemeenten van het Gewest. Hierdoor wordt het Gewestelijke gemiddelde wat naar beneden getrokken en is het verschil met de welstellende gemeente Ukkel niet zo groot.

³⁴ Voor meer info over het "statuut chronisch aandoening", zie de website van het RIZIV: www.riziv.fgov.be.

³⁵ Het verkrijgen van het "statuut chronisch aandoening" is verbonden aan allerlei voorwaarden. Zo moeten er bijvoorbeeld gedurende 2 jaar elk trimester genoeg terugbetalingen zijn geweest om in aanmerking te komen voor het statuut. Volgens een studie van het IMA (Rygaert *et al.*, 2021), geeft de indicator ons enkel een beeld over "het aantal personen met hoge en langdurige uitgaven". Er bestaan verder nog allerlei administratieve en andere drempels bij het opnemen van bepaalde rechten, zoals ook bij dit statuut het geval zou kunnen zijn (Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, 2017). Het is dus erg waarschijnlijk dat dit statuut het aantal chronisch zieken onderschat (zowel deze met hoge als lage gezondheidsuitgaven).

Kankerincidentie

Longkanker, colorectale kanker, borstkanker (bij vrouwen) en prostaat­kanker (bij mannen) zijn, exclusief niet-melanoom huidkanker, de vaakst voorkomende kankers in het Brussels Gewest 11-6. In vergelijking met het Gewest, liggen de [gestandaardiseerde incidentie](#) van borstkanker en prostaat­kanker hoger en de gestandaardiseerde incidentie van longkanker en colorectale kanker bij mannen lager in Ukkel voor de periode 2016-2019. De hogere cijfers voor borstkanker bij vrouwen en de lagere cijfers voor longkanker bij mannen zijn consistent met de vaststellingen in de oorzak­specifieke vroegtijdige sterftcijfers 11-2 waar we al aangaven dat dit waarschijnlijk met de risicofactoren voor deze aandoeningen te maken heeft.

Ook niet melanoom huidkankers komen veel voor. In Ukkel wordt geschat dat deze voorkomen bij 127,2 op de 100.000 mannen en bij 96,0 op de 100.000 vrouwen. Bij zowel vrouwen als mannen zouden deze kankers dus op de tweede plaats komen³⁶.

11-6 Bruto en gestandaardiseerde incidentiecijfers voor longkanker, colorectale kanker, prostaat­kanker (bij mannen) en borstkanker (bij vrouwen) (1), per geslacht, 2016-2019			
	Bruto incidentiecijfer Ukkel (per 100.000)	Gestandaardiseerd (2) incidentiecijfer Ukkel (per 100.000)	Gestandaardiseerd (2) incidentiecijfer Gewest (per 100.000)
Mannen			
Prostaat	158,7	190,0	165,5
Longen-bronchiën	66,9	77,3	106,6
Colorectaal	54,4	63,5	86,5
Vrouwen			
Borst	224,8	220,9	185,2
Colorectaal	64,4	58,1	58,4
Longen-bronchiën	45,2	43,7	50,5

Bron: Stichting Kankerregister

(1) De top 3 van meest voorkomende kankers werd bepaald op regionaal niveau en dit op basis van het absoluut aantal gevallen. Hier worden de cijfers voor deze top-3 gepresenteerd voor Ukkel. Niet-melanoom huidkankers worden buiten beschouwing gelaten aangezien de registratie van deze kankers, waarvan de grote meerderheid niet levensbedreigend is, niet volledig en niet goed geharmoniseerd is. Cijfers moeten dus voorzichtig worden geïnterpreteerd (Stichting Kankerregister, 2022).

(2) Directe standaardisatie voor leeftijd waarbij de Europese referentiepopulatie van 2013 werd gehanteerd. De Stichting Kankerregister heeft eveneens voor deze kankers de [gestandaardiseerde incidentieratio](#) (SIR-Standardised Incidence Ratio) en hun betrouwbaarheidsintervallen (95 %) berekend, alsook de betrouwbaarheidsintervallen van de gestandaardiseerde incidentiecijfers. Deze cijfers kunnen worden teruggevonden in de woordenlijst.

36 Zie nota 1 van Tabel 11-6.

11.3. PREVENTIE

Door preventieve gezondheidszorg kunnen bepaalde gezondheidsproblemen voorkomen of in een vroeg stadium behandeld worden, met een betere uitkomst tot gevolg.

Internationaal wordt aanbevolen om een systematische screening te organiseren voor darmkanker en, bij vrouwen, voor borst- en baarmoederhalskanker. Een georganiseerd screeningsprogramma voor borstkanker ("mammothest") voor vrouwen van 50 tot 69 jaar loopt in het Brussels Gewest sinds juni 2002. Een pilootproject voor de opsporing van dikkedarmkanker bij personen tussen 50 en 74 jaar is gestart in het Brussels Gewest eind oktober 2018³⁷. Voor baarmoederhalskanker is er evenwel in Brussel geen georganiseerd opsporingsprogramma. Er wordt in Ukkel ongeveer even vaak als gemiddeld in het Gewest gescreend voor baarmoederhalskanker en dikkedarmkanker, maar duidelijk vaker voor borstkanker **11-7**. De deelname is echter nog steeds eerder laag in vergelijking met andere regio's of internationale doelstellingen.

In Ukkel gaan iets meer inwoners (33 %) preventief naar de tandarts als in het Gewest (27 %). Dit blijft eigenlijk wel nog laag aangezien het voor iedereen aangeraden wordt jaarlijks op controle te gaan. Iets meer dan de helft van de 65-plussers die thuis wonen werden gevaccineerd tegen de griep in 2020 in Ukkel. Dit ligt dicht bij het cijfer van het Gewest.

11-7 Kankerscreening, preventieve mondzorg en griepvaccinatie, 2018-2021		Ukkel	Brussels Gewest
Opsporing van borstkanker (vrouwen 50-69 jaar)	Mammothest (periode 2018-2019)	7,3 %	10,4 %
	Mammothest en/of mammografie (periode 2018-2019)	60,1 %	51,0 %
Opsporing van darmkanker (50-74 jaar)	Colotest (2021) (1)	17,5 % (♂) - 17,6 % (♀)	17,4 % (♂) - 16,7 % (♀)
Opsporing van baarmoederhalskanker (vrouwen 25-64 jaar)	Uitstrijkje (periode 2017-2019)	48,2 %	44,9 %
Preventieve mondzorg	Minstens 2 preventieve contacten met de tandarts (periode 2018-2020) (2)	33 %	27,3 %
Griepvaccinatie (65-plussers thuiswonend)	2020 (3)	54,0 %	52,2 %

Bronnen: IMA, Bruprev, Statbel (RR) ; berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

(1) De dekkingsgraad van de screening naar colorectale kanker zou berekend moeten worden op een periode van 2 jaar, wat overeenkomt met de tijdsspanne die nodig is om de volledige doelgroep uit te nodigen. Ze werd hier berekend op basis van een enkel jaar, het jaar 2021, gezien het project in een pilootfase gestart werd in 2018, en gezien de impact die de COVID-19-pandemie op het project heeft gehad.

(2) Aandeel rechthebbenden van de ziekteverzekering met minstens 2 preventieve contacten met de tandarts in 2 verschillende jaren binnen een periode van 3 kalenderjaren (jaar x, jaar x-1, jaar x-2).

(3) Aandeel rechthebbenden van de ziekteverzekering.

37 Op het moment van het schrijven, loopt het pilootproject nog tot eind 2023.

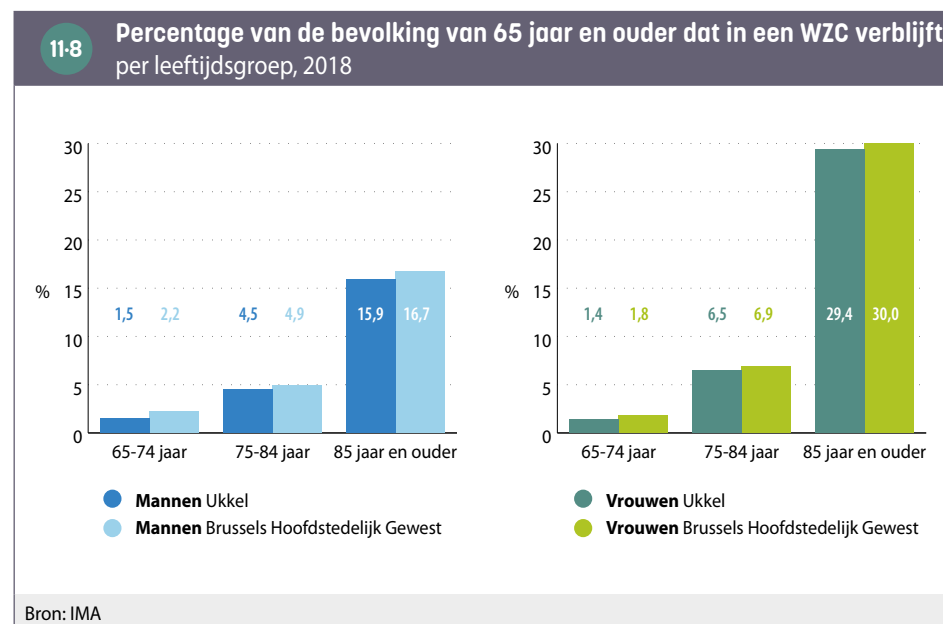
11.4. FOCUS OP DE OUDERE BEVOLKING

De bewoners van de woonzorgcentra

Op 1 januari 2022 telt Ukkel 14 woonzorgcentra (WZC) op haar grondgebied, goed voor een totaal van 1.621 bedden (waarvan 635 RVT-bedden³⁸ voor zwaar zorgafhankelijke ouderen) (Iriscare, 2022). Dit betekent dat in theorie 10 % van de inwoners van Ukkel ouder dan 65 jaar een plaats zou kunnen vinden in een woonzorgcentrum in de eigen gemeente. Dit percentage ligt een beetje hoger dan het gemiddelde van de 19 Brusselse gemeenten (8,9 %).

In 2018 verbleven 1.204 inwoners van Ukkel van 65 jaar en ouder (917 vrouwen en 287 mannen) in een WZC, wat neerkomt op 7,9 % van deze leeftijdsgroep³⁹. Voor het hele Gewest is dit 7,7 %. Een groter deel van de vrouwelijke inwoners van Ukkel woont in een WZC (9,9 % van alle vrouwelijke 65-plussers) in vergelijking met mannen (4,8 %). Voor het ganze Gewest is dit respectievelijk 9,5 % van alle vrouwelijke, en 5 % van de mannelijke 65-plussers. De hogere levensverwachting van vrouwen zorgt er enerzijds op zich al voor dat er relatief meer vrouwen dan mannen zijn in de hoogste leeftijdscategorieën, maar ook dat hierdoor statistisch gezien mannen in de laatste jaren van hun leven meer kans hebben om nog samen te wonen met hun vrouwelijke partner terwijl vrouwen hun mannelijke partner vaker overleven. Dit zorgt er voor dat bij het toenemen van de leeftijdsgebonden zorgnoden vrouwen vaker dan mannen geen beroep kunnen doen op hun nog inwonende partner en naar een woonzorgcentrum dienen te verhuizen.

Figuur 11-8 geeft een meer gedetailleerd beeld van de leeftijdsverdeling van de WZC-bewoners uit Ukkel in 2018. De percentages liggen allemaal dicht bij deze van het gewest.

Het percentage WZC-bewoners uit Ukkel dat recht heeft op een Verhoogde Tegemoetkoming (VT) bedraagt 29 % in 2018. In de totale bevolking van Ukkel van 65 jaar en ouder is dat 19 %, wat betekent dat de rechthebbenden op een VT oververtegenwoordigd zijn in de WZC. Voor het ganze Gewest zijn deze percentages respectievelijk 42 % en 33 %.

38 De meeste WZC zijn erkend als Rust- en Verzorgingstehuis (RVT). Ze krijgen een hogere subsidie voor zwaar zorgbehoevende ouderen (RVT-bedden).

39 Het betreft hier personen die in Ukkel gedomicilieerd zijn en in een rusthuis verblijven dat zich al dan niet op het Ukkelse grondgebied bevindt. Het gaat dus niet om het aantal bewoners van de rusthuizen op het grondgebied van Ukkel, aangezien daar ook bewoners tussen zitten met een domicilie buiten Ukkel. Hierbij dient nog vermeld dat de grote meerderheid van de WZC-bewoners gedomicilieerd zijn in het WZC.

GLOSSARIUM

Activiteitsgraad: De activiteitsgraad is het percentage van de beroepsbevolking in de bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar).

Administratieve en ondersteunende diensten (N): deze activiteitensector omvat administratieve diensten ten behoeve van kantoren en andere bedrijfsondersteunende activiteiten; diensten in verband met gebouwen, met name het schoonmaken van gebouwen; activiteiten met betrekking tot tewerkstelling, met name door uitzendbureaus, verhuuractiviteiten en onderzoeks- en beveiligingsactiviteiten. Voor meer informatie: <https://data.be/nl/nace>

Arme sikkel: zone van het Brussels Gewest waar al meerdere decennia een concentratie van de op economisch vlak meest kansarme bevolkingsgroepen woont. Deze bestaat uit de [wijken](#) in het noorden en het westen van de [eerste kroon](#). Deze wijken behoren tot de armste wijken van het Gewest, ze vormen een sikkel rond het stadscentrum, van Sint-Joost-ten-Node tot de lage gedeelten van Vorst.

Armoederisicogrens: in navolging van de andere landen van de Europese Unie gebruikt België een relatieve armoeddrempel om het aandeel van de bevolking te meten dat een armoederisico vertoont. Deze drempel werd vastgelegd op 60% van het nationaal mediaan equivalent beschikbaar inkomen van het huishouden. Op basis van de enquête EU-SILC 2021 (inkomens 2020) wordt deze drempel in België vastgelegd op 1287 euro per maand voor een alleenstaande persoon, 2059 euro per maand voor een alleenstaande ouder met twee kinderen en 2703 euro per maand voor een koppel met twee kinderen. Personen met een equivalent inkomen onder deze drempel worden beschouwd als risicolopend op armoede.

Beroepsbevolking: de beroepsbevolking van een grondgebied verwijst naar de inwoners van dit grondgebied die daadwerkelijk aanwezig zijn op de arbeidsmarkt, ongeacht of ze werken (tewerkgestelde bevolking op beroepsleeftijd) of werkloos zijn (niet-werkende werkzoekenden).

DASPA: het 'Dispositif d'Accueil et de Scolarisation des élèves Primo-Arrivants et Assimilés' is een onderwijsstructuur die binnen een school wordt opgezet. Het doel is de opvang, scholing en integratie van nieuwkomersleerlingen en gelijkgestelden in het reguliere onderwijs van het onderwijssysteem van de Franse Gemeenschap, vanaf het derde jaar van het kleuteronderwijs. Een DASPA is een tussenfase van maximaal 2 jaar waarin de leerling intensief Frans leert. Voor meer informatie: www.enseignement.be

Deeltijds Beroepssecundair Onderwijs (DBSO): Het deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso) is een systeem van leren en werken. In de praktijk besteden studenten 2 dagen per week les en 3 dagen in het bedrijf. Dit onderwijs wordt gegeven in een instelling genaamd CEFA (Centre d'Education et de Formation en Alternance), in de Franse Gemeenschap, of een CDO (Centrum voor Deeltijds Onderwijs), in de Vlaamse Gemeenschap.

Dekkingsgraad van de kinderopvang: aantal kinderopvangplaatsen in de gemeente in verhouding tot het aantal kinderen jonger dan drie jaar dat in de gemeente woont.

Detailhandel en overige diensten (G(45 & 47), R, S, T): deze activiteitensector omvat de detailhandel, met inbegrip van de reparatie van auto's en motorfietsen, de kunst-, amusements- en recreatiesector, 'overige diensten', waartoe met name de activiteiten van ledenorganisaties behoren, alsmede de activiteiten van huishoudens die huishoudelijk personeel in dienst hebben en niet-gedifferentieerde activiteiten van huishoudens als producenten van goederen en diensten voor eigen gebruik. Voor meer informatie: <https://data.be/nl/nace>

Dringende medische hulp (DMH): deze hulp is een tegemoetkoming in dringende medische kosten (dokter, ziekenhuis, apotheek enz.) die door het OCMW wordt toegekend aan illegaal in België verblijvende mensen in het geval van gezondheidsproblemen.

Eerste kroon: in de concentrische voorstelling van een stad duidt een kroon [wijken](#) aan met een zekere maatschappelijke, stedenbouwkundige homogeniteit, die een ring vormen binnen de stad. De eerste kroon van het Brussels Gewest verwijst naar de wijken tussen de lanen van kleine ring en de middenring, gevormd door de grote lanen in het zuiden (Churchillaan) en in het oosten (Generaal Jacqueslaan, Louis Schmidlaan, Saint-Michellaan, Brand Whitlocklaan, August Reyerslaan en Lambermontlaan) en de spoorlijnen in het westen. Deze eerste kroon was volledig verstedelijkt rond 1930. Later werden de wijken van de [tweede kroon](#) verstedelijkt.

Equivalent leefloon: het equivalent leefloon is een financiële hulp die het OCMW in het kader van het recht op maatschappelijke hulp toekent aan personen die niet in aanmerking komen voor het recht op [leefloon](#) omdat ze niet voldoen aan de eisen in termen van nationaliteit, leeftijd of inkomen, maar die wel in een gelijkaardige noodbehoevende situatie verkeren. Het gaat hoofdzakelijk om kandidaat-vluchtelingen, personen die tijdelijke bescherming genieten en andere personen met een buitenlandse nationaliteit die verblijfsrecht hebben maar niet zijn ingeschreven in het bevolkingsregister. De bedragen zijn identiek aan die van het leefloon. Voor meer informatie: <http://www.ocmw-info-cpas.be/>

EU-13: Alle landen die na 2003 tot de Europese Unie zijn toegetreden, namelijk: Bulgarije, Cyprus, Estland, Hongarije, Kroatië, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Roemenië, Slowakije, Slovenië, Tsjechische Republiek.

EU-14 (zonder België): Alle landen die vóór 2004 tot de Europese Unie zijn toegetreden (en in 2022 nog steeds lid waren van de Europese Unie), met uitzondering van België, namelijk: Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Spanje, Zweden.

Fiscale statistieken: deze statistieken bevatten informatie over inkomens op basis van de aangiften in de personenbelastingen van personen die hun hoofdverblijfplaats in België hebben. Om deze te kunnen interpreteren moet men rekening houden met een aantal zaken. De gegevens hebben enkel betrekking op de inkomens die onderworpen zijn aan de personenbelasting. Sommige soorten inkomens zijn niet belastbaar en worden dus niet mee opgenomen in de belastingstatistieken. Dit betekent dat verscheidene sociale uitkeringen (leefloon, equivalent leefloon en kinderbijslag in het bijzonder) vrijgesteld zijn van belastingen en dus niet mee opgenomen worden in het belastbaar inkomen. Ook zijn er personen met een hoog inkomen dat niet belastbaar is via het nationaal systeem, zoals buitenlandse diplomaten of internationale ambtenaren. De personen met deze verschillende soorten niet belastbare inkomens kunnen worden opgenomen in de aangiften waarvan het belastbaar inkomen nul is (en dus niet worden vermeld in de meeste fiscale statistieken) of in de lage inkomensklassen. Daarenboven onderschatten de fiscale statistieken de inkomens uit kapitaal (roerende goederen en vastgoed) zwaar.

Geboortecijfer: het geboortecijfer is de verhouding tussen het jaarlijks aantal geboorten en de totale bevolking.

Gestandaardiseerde incidentieratio (SIR - "Standardised Incidence Ratio"): de verhouding van het totaal aantal gevallen in de gemeente in vergelijking met het "verwachte" aantal gevallen in de gemeente (verkregen door de incidentie (in %) per leeftijdsgroep van het Gewest toe te passen op de inwoners van de gemeente).

Deze indicator laat toe om in te schatten of de incidentie in een gemeente statistisch significant afwijkt van wat geobserveerd wordt voor het Gewest. Het verschil is statistisch significant als de waarde 100 zich niet in het 95 %-betrouwbaarheidsinterval bevindt, met een foutmarge van 5 %. Echter, een SIR waarde kleiner dan 200, zelfs indien het significant is, duidt slechts op een klein verschil (Stichting Kankerregister, 2022).

Gestandaardiseerde incidentieratio (SIR) en betrouwbaarheidsintervallen voor de incidenties van longkanker, colorectale kanker, prostaatcancer (mannen) en borstkanker (vrouwen), 2016-2019						
	Gestandaardiseerde incidentie (1) Ukkel (per 100.000)	95 % betrouwbaarheidsinterval voor de gestandaardiseerde incidentie (1) Ukkel	Gestandaardiseerde incidentie (1) Brussels Gewest (per 100.000)	95 % betrouwbaarheidsinterval voor de gestandaardiseerde incidentie (1) Brussels Gewest	SIR	95 % betrouwbaarheidsinterval voor SIR Ukkel
Mannen						
Prostaat	190,0	[166,0 ; 214,0]	165,5	[158,7 ; 172,4]	115,1	[100,6 ; 129,6]
Longen-bronchiën	77,3	[62,3 ; 92,4]	106,6	[101,2 ; 111,9]	71,2	[57,4 ; 85,0]
Colorectaal	63,5	[49,7 ; 77,2]	86,5	[81,6 ; 91,3]	70,7	[55,5 ; 85,9]
Vrouwen						
Borst	220,9	[198,9 ; 242,9]	185,2	[179,2 ; 191,2]	120,2	[108,4 ; 132,0]
Colorectaal	58,1	[47,1 ; 69,1]	58,4	[55,0 ; 61,8]	97,7	[79,8 ; 115,6]
Longen-bronchiën	43,7	[33,9 ; 53,4]	50,5	[47,2 ; 53,7]	86,4	[67,5 ; 105,3]

Bron: Stichting Kankerregister, 2022

(1) Directe leeftijdsstandaardisering met behulp van de Europese referentiepopulatie van 2013.

Gini-coëfficiënt: de Gini-coëfficiënt is een indicator van inkomensongelijkheid. De coëfficiënt schommelt tussen 0 en 1. Hij is gelijk aan 0 in een situatie van perfecte gelijkheid waarin iedereen hetzelfde inkomen zou hebben. De coëfficiënt is daarentegen gelijk aan 1 in een situatie van totale ongelijkheid (één iemand heeft het volledige inkomen en de rest heeft geen inkomen). De coëfficiënt wordt hier berekend op basis van de [fiscale statistieken](#), zonder de aangiften met een totaal netto belastbaar inkomen dat gelijk is aan nul.

Groen en blauw netwerk: een programma in het Brussels Gewest met als doel groene ruimten te creëren, ze te verbinden door middel van met groen omzoomde straten, en rivieren te doen herleven in het belang van de inwoners en vanuit ecologisch standpunt. Het werd opgestart in 1996 en in 1999 mee opgenomen in het Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP).

Incidentie: de incidentie is het aantal nieuwe gevallen van een ziekte die gediagnostiseerd worden gedurende een bepaalde periode op het aantal personen dat in aanmerking komt gedurende dezelfde periode (hier uitgedrukt als N/100.000).

Indicator van de ondernemingsdynamiek: Deze indicator, berekend door het BISA, meet de netto oprichtingsgraad van ondernemingen. De indicator wordt berekend als de verhouding tussen enerzijds de netto bedrijfsoprichtingen (het verschil tussen oprichtingen en stopzettingen) en anderzijds het gemiddelde aantal actieve ondernemingen in de beschouwde periode. De indicator wordt berekend op basis van de gegevens van Statbel over de demografische loop van de btw-plichtige ondernemingen.

Infantiele sterfte: aantal sterfgevallen van levend geboren kinderen voor de eerste verjaardag (van 0 tot 364 verstrekken dagen) per 1.000 levendgeborenen.

Ischemische hartziekte: IHD, ook wel coronaire hartziekte genoemd, verwijst naar hartproblemen die worden veroorzaakt door een vernauwing van de kransslagaders (atherosclerose), wat resulteert in een verminderde bloedstroom en zuurstoftoevoer (ischemie) naar de hartspier. De belangrijkste risicofactoren voor IHD zijn onder meer metabole factoren zoals hoge bloeddruk, risicofactor met hoog cholesterolgehalte, diabetes, en gedragsfactoren zoals tabaksgebruik, ongezonde voeding, alcoholmisbruik en gebrek aan lichaamsbeweging. Voor meer informatie: www.gezondbelgie.be/nl/

L_{den} : De indicator van het geluidsniveau L_{den} (Level day-evening-night) vertegenwoordigt het gemiddelde jaarlijkse geluidsniveau dat gedurende 24 u wordt waargenomen. L_{den} wordt op de volgende manier uitgedrukt:

$$L_{den} = 10 * \log \frac{1}{24} \left(12 * 10^{\frac{L_{day}}{10}} + 4 * 10^{\frac{L_{evening}+5}{10}} + 8 * 10^{\frac{L_{night}+10}{10}} \right)$$

De indicator verdeelt deze dag in drie perioden, weergegeven door hun overeenkomstige geluidsniveaus:

- De periode overdag L_{day} , van 7 tot 19 u.
- De periode 's avonds $L_{evening}$, van 19 tot 23 u.; er wordt een strafcorrectie van 5 decibel (dB) toegevoegd
- De periode 's nachts L_{night} , van 23 tot 7 u.; er wordt een strafcorrectie van 10 dB toegevoegd

Leefloon: het leefloon (tot 2002 bestaansminimum genoemd) is een specifieke vorm van het recht op maatschappelijke integratie. Het gaat om een minimuminkomen dat het OCMW toekent aan personen die onvoldoende bestaansmiddelen hebben en niet in staat zijn om deze via andere middelen te verwerven (residuaire recht). De rechthebbende moet ook voldoen aan andere toekenningsvoorwaarden, in termen van werkbaarheid, nationaliteit, woonplaats en leeftijd. Voor meer informatie: <http://www.ocmw-info-cpas.be/>

Levensverwachting: de levensverwachting bij de geboorte is het aantal jaren dat een kind geboren in een bepaald jaar, mag verwachten te leven indien hij of zij in de loop van zijn of haar leven dezelfde leeftijdsspecifieke sterfterisico's zou lopen als deze gemeten in dat welbepaalde jaar. De levensverwachting is in die zin geen voorspelling maar karakteriseert alleen op een synthetische manier de vastgestelde leeftijdsspecifieke sterftcijfers van de bestudeerde periode.

Maatschappelijke zetel: vestiging van een bedrijf die zijn officiële wettelijke adres vormt.

Mediaan equivalent inkomen per inwoner na belastingen:

- **Inkomen na belastingen:** het belastbaar inkomen na aftrek van de verschuldigde belasting. Het staat dichterbij dan het belastbaar inkomen bij de begrippen besteedbaar inkomen, levensstandaard en koopkracht.

- **Equivalent inkomen per inwoner:** elke inwoner krijgt een inkomen toegewezen dat identiek is aan dat van alle leden van zijn of haar huishouden. Dit inkomen wordt berekend door het totale inkomen van het huishouden te delen door zijn equivalente grootte. De equivalente grootte wordt verkregen met behulp van een equivalentieschaal die elk lid van het huishouden een ander gewicht geeft om rekening te houden met de schaalvoordelen van het samenwonen.

- **Mediaan inkomen:** dit is het inkomen in het midden van de verdeling wanneer mensen op basis van hun inkomen in oplopende volgorde worden gerangschikt. De mediaan is minder gevoelig voor extreme waarden dan het rekenkundig gemiddelde.

Voor meer informatie zie de methodologie op de website van het BISA: <https://bisa.brussels/themas/inkomens-en-uitgaven-van-de-huishoudens/fiscale-statistiek-van-de-inkomens>

Migratiesaldo van bedrijven: verschil tussen het aantal bedrijven (in de zin van de [maatschappelijke zetel](#)) dat zich in een gemeente komt vestigen en het aantal bedrijven dat de gemeente heeft verlaten in de loop van een geanalyseerde periode.

Modulair onderwijs: Modulair onderwijs is een onderwijsvorm waarbij het vak wordt opgedeeld in cursussen of modules die afzonderlijk kunnen worden gevolgd en waarvoor telkens een 'deelcertificaat' wordt uitgereikt. Wie alle modules van de opleiding met succes afrondt, ontvangt een diploma.

Mortinataliteit: mortinataliteit of foetale strefte betreft het aantal overlijdens voor of tijdens de bevalling wanneer er 22 zwangerschapsweken overschreden zijn of de foetus 500 gram of meer weegt, per 1.000 geboorten (levend- en doodgeborenen).

Niet-werkende werkzoekende (NWWZ): personen zonder betaalde arbeid, ingeschreven als werkzoekende bij de gewestelijke tewerkstellingsdienst (Actiris in het Brussels Gewest).

NO₂-concentratie: dit is de massa NO₂ (in microgram, µg) gemeten per volume-eenheid lucht (in kubieke meter, m³). Het is dus geen maatstaf voor lokale gasemissies, wel voor de lokale aanwezigheid van dit gas, ongeacht de herkomst ervan.

Officiële bevolking: alle personen die wettelijk ingeschreven zijn bij hun gemeentelijke administratie, met uitzondering van de asielzoekers.

OKAN (Onthaalonderwijs voor anderstalige kinderen): opvangonderwijs voor anderstalige kinderen in het Nederlandstalig onderwijs. Het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers is bedoeld voor leerlingen die niet de Belgische of Nederlandse nationaliteit hebben, die in België aankomen en die het Nederlands onvoldoende beheersen. Het onthaalonderwijs stelt deze leerlingen in staat om zo snel mogelijk Nederlands te leren. Voor meer informatie: www.onderwijsinbrussel.be

Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming (RVT): om de financiële toegang van personen met een laag inkomen tot de gezondheidszorg te verbeteren, krijgen verschillende categorieën personen (alsook hun personen ten laste) een verhoogde tegemoetkoming van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en dus een daling van het remgeld. Sinds januari 2014 zijn er drie voorwaarden die elk recht kunnen geven op de verhoogde tegemoetkoming: (1) recht hebben op bepaalde uitkeringen (leefloon, equivalent leefloon, IGO, tegemoetkoming voor personen met een handicap, verhoogde kinderbijslag voor kinderen met een handicap); (2) het statuut van wees of niet-begeleide minderjarige vreemdeling (NBMV); (3) een laag inkomen. Voor de eerste twee categorieën wordt het recht op de verhoogde tegemoetkoming automatisch toegekend voor de gerechtigde en zijn personen ten laste. Personen met een laag inkomen, die niet automatisch recht hebben op de verhoogde tegemoetkoming, kunnen een aanvraag indienen en het recht wordt al dan niet toegekend op basis van een onderzoek van de inkomens van het huishouden.

Schoolbevolking: populatie van leerlingen die regelmatig op een school zijn ingeschreven. De schoolbevolking kan om een aantal redenen verschillen van de officiële bevolking op dezelfde leeftijden: kinderen zonder verblijfsvergunning kunnen ingeschreven zijn in een school, zelfs als ze niet ingeschreven zijn in het bevolkingsregister, sommige kinderen volgen thuisonderwijs, enz.

Standaardisering (voor leeftijd): Gezondheidsparameters hangen sterk samen met leeftijd. Door te standaardiseren voor leeftijd wordt rekening gehouden met de verschillen in leeftijdsstructuur tussen het Gewest en een bepaalde gemeente, wat vergelijkingen mogelijk maakt. Dit wordt verwezenlijkt door de waargenomen respectieve cijfers per leeftijdscategorie toe te passen op een standaardpopulatie. Deze gestandaardiseerde cijfers wijken dus af van de “ware” cijfers en worden alleen gebruikt om abstractie te maken van de leeftijdsverschillen in de te vergelijken populaties.

Statistische formulieren voor geboorten en overlijden: de geboorte- en sterftestatistieken kunnen aan de hand van twee bronnen worden opgesteld: het rijksregister (officiële bevolking) en de statistische formulieren voor geboorten en overlijden. Deze laatste bron omvat alle geboorten en overlijdens, ook deze bij de personen die niet ingeschreven zijn in het rijksregister, maar die in de gemeente wonen. Het aantal geboorten en overlijdens dat via de formulieren wordt geteld, is meestal hoger dan het aantal geboorten en overlijdens via het rijksregister. Voor meer informatie: www.vivalis.brussels

Statistische sectoren: de statistische sectoren vertegenwoordigen de kleinste administratieve eenheid en zijn het resultaat van de onderverdeling van het grondgebied door Statbel, op basis van structurele kenmerken van sociale, economische, stedenbouwkundige en morfologische aard.

Totaal vruchtbaarheidscijfer: deze indicator is de som van de leeftijdsspecifieke vruchtbaarheidscijfers in een jaar/periode. Hij kan worden geïnterpreteerd als het gemiddelde aantal kinderen dat een vrouw zou hebben als ze gedurende haar hele vruchtbare leven de vruchtbaarheidsomstandigheden zou ervaren die in dat jaar of in die periode zijn waargenomen.

Tweede kroon: in de concentrische voorstelling van een stad duidt een kroon [wijken](#) aan met een zekere maatschappelijke, stedenbouwkundige homogeniteit, die een ring vormen binnen de stad. De tweede kroon van het Brussels Gewest omvat de wijken die het meest aan de buitenkant van de stad liggen, buiten de middenring, gevormd door de grote lanen in het zuiden (Churchillaan) en in het oosten (Generaal Jacqueslaan, Louis Schmidlaan, Saint-Michellaan, Brand Whitlocklaan, August Reyerslaan en Lambermontlaan) en de spoorlijnen in het westen. Deze tweede kroon werd verstedelijkt na de [eerste kroon](#) en bereikte de grenzen van het Brussels Gewest rond 1960.

Vestigingseenheden: Onder vestigingseenheid verstaat men een plaats die men, geografisch gezien, kan identificeren door een adres waar ten minste één activiteit van de onderneming wordt uitgeoefend of van waaruit de activiteit wordt uitgeoefend. Dit kan een werkplaats zijn, een magazijn, een verkooppunt, een kantoor, een directie, een zetel, een agentschap of een filiaal.

Wachtregister: register dat in 1994 in elke gemeente werd gecreëerd en gecentraliseerd op het niveau van het Rijksregister, waarin de registratie wordt bijgehouden van personen die verklaren vluchteling te zijn of die erkenning van het vluchtelingenstatuut aanvragen.

Werkgelegenheidsgraad: percentage van de werkende beroepsbevolking (met een job) in de bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar).

Werkloosheidsgraad: percentage van de werkloze bevolking (niet-werkende beroepsbevolking) in de [beroepsbevolking](#).

Wijken: de wijken van het Brussels Gewest die in deze publicatie worden gebruikt, zijn deze van de Wijkmonitoring. Een wijk is een som van [statistische sectoren](#), aan elkaar grenzend, gegroepeerd in functie van hun sociaaldemografische en fysieke kenmerken. Voor meer informatie: <https://wijkmonitoring.brussels/>

Zware diensten voor bedrijven (G-46 & H): deze sector omvat de groothandel (met uitzondering van motorvoertuigen en motorfietsen) en de sector vervoer en opslag.

ACRONIEMEN EN AFKORTINGEN

Actiris	Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling	OESO	Organisatie voor economische samenwerking en ontwikkeling
IMA	Intermutualistisch Agentschap	OKAN	Onthaalonderwijs Anderstalige Nieuwkomers
KSZ	Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid	ONE	Office de la Naissance et de l'Enfance
RVT	Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming voor de verzekering voor geneeskundige verzorging	RVA	Rijksdienst Voor Arbeidsvoorziening
GGC	Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	RVP	Rijksdienst voor Pensioenen
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn	RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
dB	Decibel	WGO	Wereldgezondheidsorganisatie
NWWZ	Niet-werkende werkzoekenden	GPB	Gewestelijk Bestemmingsplan
ELL	Equivalent leefloon	RR	Rijksregister
EU-SILC	European Union – Statistics on Income and Living Conditions	LL	Leefloon
IGO	Inkomensgarantie voor ouderen	BGHM	Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij
HORECA	Activiteitstak die alle hotels en eet- en drinkgelegenheden (restaurants en cafés) omvat	FOD	Federale Overheidsdienst
BISA	Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse	SPP	Federale openbare programmadienst
RIZIV	Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering	GOB	Gewestelijke Overheidsdienst Brussel
PB	Personenbelasting	btw	Belasting op de toegevoegde waarde
NBMV	Niet-begeleide minderjarige vreemdeling	EU	Europese Unie
		ULB	Université libre de Bruxelles
		VUB	Vrije Universiteit Brussel
		WSE	Steunpunt Werk en Sociale Economie

MEER WETEN

Wijkmonitoring van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

<https://wijkmonitoring.brussels>

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse

www.bisa.brussels

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

www.vivalis.brussels

BIBLIOGRAFIE

Andrieux J., Eggen M., Bouland C., Stand van zaken van de verbanden tussen milieu en gezondheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Centre de Recherche en Santé Environnementale et Santé au Travail (École de Santé Publique, Université libre de Bruxelles), Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad. 2020.

Avalosse H., Maron L., Lona M., *et al.* (2019), Ongelijkheid in gezondheid, Inter-mutualistisch Agentschap (IMA), Brussel

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, Wilmotte P.-F. (2022), Welke ondernemingen vestigen zich in of verlaten het Brussels Hoofdstedelijk Gewest? Focus nr. 55

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, Wilmotte P.-F. (2022), De gevolgen van de migratie van Belgische ondernemingen voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Focus nr.54

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, Hermia J.-P. en Treutens P.-P. (2021), Recente evolutie van de inkomens in Brussel op wijkniveau, Focus nr 41

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, Ermans T. (2019), Brusselse huishoudens en de auto, Focus nr 32

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2016), Zoom op de gemeenten: Ukkel.

Hub.brussels, ULB & Perspective.brussels. 2019.De Brusselse handel in cijfers: analyse van het ruimtelijk koopgedrag van de Brusselse huishoudens. Brussels: Hub.brussels. https://perspective.brussels/sites/default/files/documents/article_4_-_vf_-_nl.pdf

Jaumain S. (Dir.) (2008), La Région de Bruxelles-Capitale. Histoire et Patrimoine des communes de Belgique, Bruxelles, Editions Racine, 624 p.

Leefmilieu.brussels (2022), Kwaliteit van de buitenlucht: stand van zaken. Concentratie van stikstofdioxide (NO₂): <https://leefmilieu.brussels/burgers/tools-en-data/het-milieu-stand-van-zaken/kwaliteit-van-de-buitenlucht-stand-van-zaken>. Geraadpleegd op 12-12-2022.

May X., Ermans T. en Hooftman N. (2019), "Bedrijfswagens: diagnostiek en uitdagingen van een fiscaal regime", Brussels Studies, Synthesenota's, n° 133. URL: <https://journals.openedition.org/brussels/2366?lang=nl>

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2020). 'Overmatige schuldenlast in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gevolg en verzwarende factor van armoedesituaties: presentatie en analyse van de gegevens van vier schuldbemiddelingsdiensten en van de Centrale voor kredieten aan particulieren'. Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, Brussel

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2019), Dossier 2019/2 – Iedereen even gezond in Brussel? Recente cijfers en kaarten over sociale ongelijkheden in gezondheid, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, Brussel

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2017) Inzichten in non take-up van de sociale rechten en in sociale onderbescherming in het Brussels Gewest, Thematisch katern van het Armoederapport van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 2016, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie: Brussel.

Parking.Brussels (2020), Autodelen - Evaluatierapport van de gewestelijke spreiding, 16 p.

Perspective.brussels (2021), Monitoring van de publieke woonprojecten in Brussel nr 5, 43 p.

Roberfroid D., Dauvrin M., Keygnaert I., Desomer A., Kerstens B., Camberlin C., Gysen J., Lorant V., Derluyn I. (2015), Welke gezondheidszorg voor personen zonder wettig verblijf? Health Services Research (HSR). Brussel: Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg (KCE). KCE Reports 257Bs. D/2015/10.273/109.

Rygaert X., Vaes B., Vanoverloop J. *et al.* (2021), Chronische ziekten bij mensen met een statuut chronische aandoening: lessen uit een koppeling tussen gegevens van Intego en het InterMutualistisch Agentschap, IMA, Brussel.

Van der Heyden J., Nguyen D., Renard F., Scohy A., Demarest S., Drieskens S., Gisle L. Belgisch gezondheidsonderzoek 2018. Brussel, België: Sciensano; Rapportnummer: 2019/14.440/89.

Zoom op de gemeenten: Ukkel

De publicatie 'Zoom op de gemeenten' van het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad verzamelt en analyseert demografische, socio-economische, welzijns- en gezondheidsindicatoren van de bevolking voor elk van de 19 Brusselse gemeenten. Deze publicatie dient als beleidsondersteunend instrument en geeft het werkveld inzage in de kenmerken van de bevolking waarmee en het grondgebied waarop ze werken.

www.bisa.brussels
www.vivalis.brussels